

Perming

Rariteet
Spetsiaalne fond

Kõigi maade proletaarlased ühinge!

ENS
Riiklik
amat
24
12

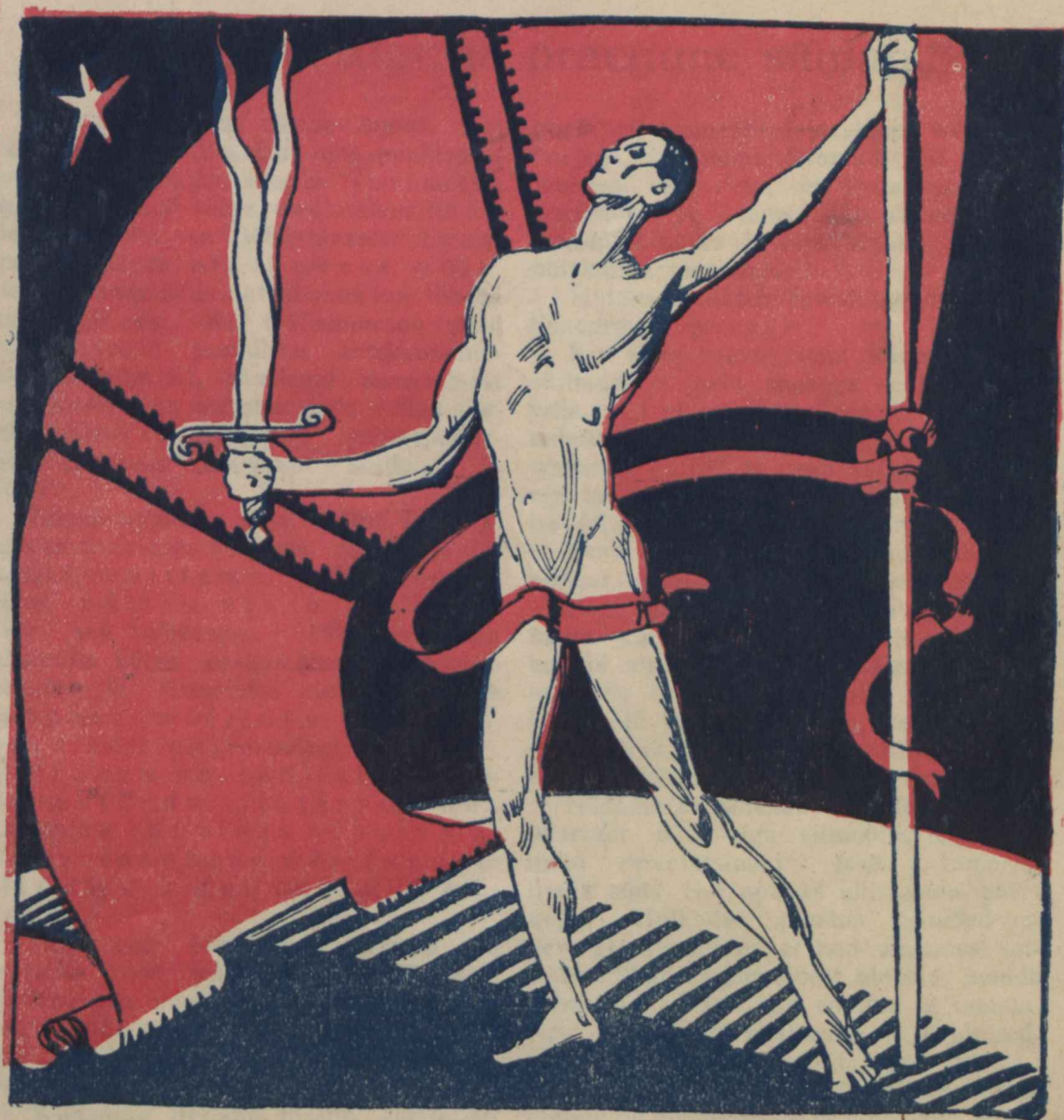
NOOR TÖÖLINE

Töölisnoorsoo kuukiri

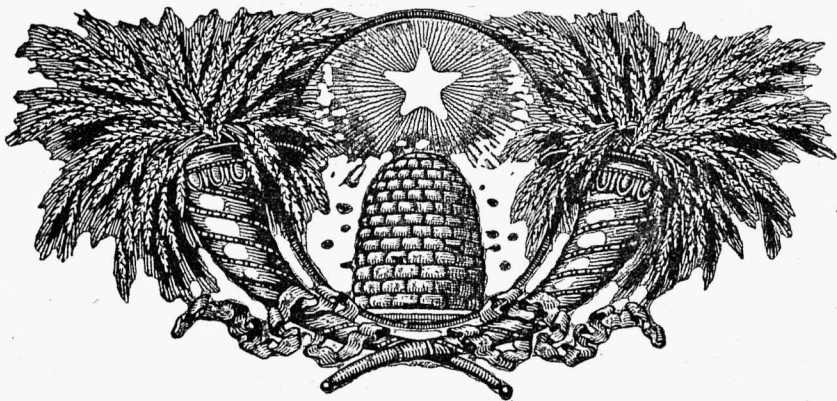
Nr. 7-8

Toimetus ja talitus: Tallinnas, Gogoli p. 4
«Tööliste Keldris» — — — Telefon 13-01

Nr. 7-8

Juuli—August 1922

Töölisnoorsugu ja praegune silmapilk

Weel kümmeaast tagasi nägi klassiteadlik proletariaat oma peaülesannet sotsialistlikkude ideede jutlustamises. Ainult kõige rewolutsioonilikum, koguni väike osa tööliklassist tunnistas vajalikuks otsesest võitlust sotsialistliku ühiskonna kui läheda eesmärgi eest. Ka töölisnoorsoo laiad hulgad seisis paendliku sotsiaaldemokraatia mõju all, kõnelesid sotsiaalsest rewolutsioonist, mõistes seda väga suurel määral nii Bellami*) päiksepaistliku tulewase ühiskonna stiilis. Ja nüüd?

Imperialistliku sõja wältel ja järel tekkinud nälg ja wiletsus sundis proletariaadi wõitlema. Wene rewolutsioon näitas ainsa wõiduka tees wõitluses. Nõukoguwõimu püsimine kõige raskemates rahvuswahelistes ja sisemistes oludes annab julgust wõitluse jätkamiseks kõige nõrgematelegi.

Praegu on tööliikumine astunud ajajärku, kus käimas rõhutu ja rõhuja wahel otsekohene wõitlus poliitilise (riigi) wõimu pärast.

Töölisnoor peab osa wõtma ja wõtabki osa sellest klassiwahelisest heitlemisest, mis warem ehk hiljem lõpeb täieliku wana korra langemisega ja uue sündimisega. Oktoobri rewolutsi-

oonis seisis noorproletaarlane wõitlejate hulgas. Praegu koondab ta kõigis maades oma ridu, et Wenemaa klassiwendadele ja -õdedele kätt ulatada ning wanadele abiks ja järeltulijaks olla uue ühiskonna teostamisel.

Kuidas wõitleb rewolutsioonilik töölisnoorsugu praegu?

Kui keegi tahab oma kõnega hulka sütitada ja neid enesega teole kaasa wiia, siis ei tähenda see, et tal ainult tarwitseb kõnetooli ronida ja siht saawatatud. Ei, ta peab kõige pealt kõnelema oskama. Selleks võib olla, tuleb tal õppida sõna tarwitama. Edasi, ta peab õppima põpjalikult tundma küsimust, mida tahab kõnes käsitada.

Aga peaasi — agitaator peab oskama walida wõtteid ja silmapilku, et hulgad mitte kurdiks ei jääks kõige ilusamatele sõnadele. Nälgija ei lähe kunstitööd imetlema ja see, kel kõht räis ja korralik lõuna homme kindlustatud, ei lähe wõitlema leiwatüki pärast.

Niisama ei tähenda ka mitte, et proletariaat nüüd iga silmapilk sotsialistlikku rewolutsiooni teeb. Imperialistlik sõda ei lõppenud ühiskonna pöördega. Hulkades puudus miiwõrd tuweg klassiteadwus, et nad wanadest sotsialistlikkudest parteidest oleksid mööda tormanud. Nad jäid ootama ja lootma. Neid rahustasid pisikesed koorukesed, mis neile kurnajate poolt kätte wisati: 8-tunniline tööpäew, töötatöölise kinnitamine ja demokraatliku wabariigi teised suured lubamised. Kui üleilmisel wõtta, siis peab tunnistama, et rewo-

*) Kirjaniku Bellami tuntud sotsialistliku ühiskonna kujutus „Saja aasta pärast“.

lutsioonilik tiib, kes walitsewate klasside manööwrit õieti hindas, kes ainult tööliklassi diktatuuris pääsmist nägi, jäi väikesesse vähemusse.

Kuid imperialistliku sõja tagajärjel põeb kapitalism kriisi („kristlikust“), mil lõppu ei ole. Klassiwõitlus teerawneb. Ikka suuremad hulgad tööliklassist on sunnitud loobuma maksu korra ülistamisest.

Ja seda seisukorda võib rewolutsioonilik osa proletariaadist oma ridade rohkendamiseks väga tagajärjerikkalt kasutada. Tal ei läinud korda pärast sõda (1919. a.) ainsa lõõgiga poliitilist võimu wallata. Nüüd, kus kapital toibunud ja oma kontsa tööliklassi turjal hoiab, kus töölisklassid tööpuudusest ja wiltsusest suure osa oma jõust kaotanud, otsib ta teid, et hulki nende igapäewases võitluses, mis kaitseb õigust leiwatüki saamiseks, edasi wiia — kuni ofsustawa lahinguni.

Rewolutsioonilik proletariaat ei ole mitte aateliste wõitlejate salk, kes ainult ennast ette walmistab otsustawaks wõitluseks. Ta peab oma poole wõitma laiad hulgad.

Kuidas see sünnib ?

Ei ole meil paremat näitust, kui wimsete päewad sündmused Eesti tööliste streikidest. Need olid puhtmajanduslised. Aga kas tohtis rewolutsioonilik tööliklassi osa siin üksmeelseks pealtwaatajaks jääda ?

Muidugi mitte. Iga wäljaastumine kurnajate vastu kaswatab tööliste klassiteadwust. Meie kohus on abiks olla, et igas niisuguses wõitluses klassiwastolud wõimalikult selgelt nähtawale tuleksid.

Olgu palganõudmine, streik, korteri, maksude wõi mõni muu eluline küsimus — igalpool peawad rewolutsioonilised proletaarlased tööliklassi esotsus minema. Seal juures tuleb kõik wõimalused ära kasutada, et wõita.

*

Üleilmiselt on käimas tööliklassi ühise wäerinna loomine. Siin ühinevad kõik töölised, waatamata parteiwahede peale, et teatud nõudmisi ühisel jõul läbi wiia.

Igale proletaarlasele, kelle pea mitte pole täis potitud parteijuhtide ja poliitikatagijate konksudest, on see nii arusaadaw.

Kõigi nõندانimetatud sotsialistlikkude parteide programmis seisab näituseks 8-tunnilise tööpäewa nõudmine.

Mis takistab siis kõigi parteide ja poliitiliste woolude tööliste ühinemist 8-tunnilise tööpäewa kaitseks ?

Kõik sotsialistlikud parteid nõuawad oma programmitähe järele proletaarlaste wabastamist maksu koorma alt.

Mis keelab siis ühist wõitlust selle eest.

Kõik sotsialistlikud parteid seawad oma üleasndeks alaliste sõjawägede ärakaotamise.

Elagu siis kõigi tööliste ühine wõitlus alalise sõjawäe vastu !

Kuid —

Ja siin algab „kuif“, „aga“, „ent“ !

Sotsid wõiwad loobida ühisest wäerinnast ja wõitlusest, aga wõitlus, see on neile koledam kui hirmus, sest et nad — ainult sõnamulinaga wõitlewad kurnajate vastu.

Wõi puuduwad seks näitused ? Kogu ilmas häwitab kapital praegu 8-tunnilist tööpäewa. Aga sotsid, kes töölisühisusi juhiwad, ei ole mitte ainult tõsist sammu selle pealetungimise vastu ette wõtnud.

Ameerikas peawad söekaewajad ja raudteelased hiiglawõitlust. Aga üleilmiline mäekaewajate kongress ei leia tarwilikuks mingid abinõusid otsida sütte Ameerikasse wedamise vastu ; ta peseb käed puhtaks sellega, et 10.000 naelsterlingit lubab korjata — 600 tuhande streikija toetuseks (umbes 35 kopikut iga streikija kohta ! !).

Wõi kas ei ole meie sotsid ja töögid krokodillipisaraid walanud „Lõhutud“ wäerinna üle ? Aga kui neilt küsitakse, kuidas ühine wäerind jalule seada, mille eest sots wõi töök oleks walmis wõitlema, siis waikiwad nad. Miks ? Selle pärast, et nad mitte millegi eest wõidelda ei tahad !

Agasest hoolimata kaswab tööliste ühine wäerind. Siin lähewad tööliste laiad hulgad mööda oma äraandlikutest juhtidest ja teewad ühise wäerinna ilma nendeta — altpoolt.

Eestis ei anna ennast tunda sotside wõi töökide mõju, see on tööliste keskel — null. 12 nõudmist, mis klassiteadlikkude tööliste poolt wälja töötatud, leiawad üldist wastuwõtmist. Nende ümber koonduwad laiad hulgad, waata-

mata, mida nutab sotside „Tulewik“ ehk töökide „Waba Maa“.

* * *

Missugune on siis töölisnoorsoo ühine väerind? Ta plaworm (nõudmised)?

Töölisnoorsool ei ole oma ühist väerinda, mis täiesti oleks lahus ta wana klassiwendade ja õdede omast. Meie wõitlus on ühe ja sama eesmärgi eest. Wõita wõime tõesti ainult ühise wäerinna abil, kuhu kuuluvad kõik kurnatud, waatamata sugu, wahnuse, tööharu, rahwuse, usu peale.

Nagu me ei asuta noorte jaoks oma poliitilist parteid, oma iseäralikke ühisi, waid tegutseme wanadega ühises organisatsioonis, niisama ei loo me hulkades lahuseiswat noorte wäerinda.

Üleilmilises ulatuses teewad rewolutsioonilised noortöölised praegu kihutust rahwuswahelise töölisnoorsoo kongressi heaks. Sellest kongressist peawad kõikidesse parteidesse, kuuluvad noorproletaarlased osa wõtma, et ühiselt oma olukorra parandamiseks wõitlusabinõusid otsida.

Kuid see kongress oleks ainult üks osa üldisest ühisest wäerinnast, aga mitte mingisugune nõudmine, mis lahus ehk koguni wastolus seisaks kogu rewolutsiooniliku proletariaadi kawatsusega, et kokkuastuks üleilmiline tööliste kongress.

Noorte kongress — see oleks ainult täienduseks kogu tööliklassi kongressile, kuna ta tegemist teeks ainult töölisnoorsoosse puutuwate küsimustega.

Noorte ülesanne on esineda oma nõudmistega. Kuid nagu nemad kogu tööliklassi nõudmisi peawad toetama, niisama wõiwad nemad ka omagi nõudmisi teostada ainult kogu wõitlewa proletariaadi toetusel.

Mida see konkreetset tähendab?

Noortööliline, ütleme, ühineb üldstreigiga 8-tunnilise tööpäewa kaitseks. Kuid samal ajal nõuab ta enesele kuue- ja neljatunnilist tööpäewa. Ja ka wanemad töölised toetawad seda.

Nii on noortöölise kohus kaswatada ühist wäerinda oma jõududega ning ühtlasi oma nõudmisi läbi suruda kogu proletariaadi toetusel.

Eestis on sotside mõju töölisnoorsoo

keskel naeruwäärt hale. Iseloomustaw on see „rewolutsioon“, mis Tallinna noorte sotside hulgas kohe puhkes, niipea, kui sinna awati uks — wabriku-proletaarlastele. See, mida nägime iseisewate sotsialistide parteis, kordub nüüd „päris-sotsialistide“ elulisemas osas — noorte peres. Eesti proletaarlane — olgu noor ehk wana — ei kannata Amsterdami ja Wiini õhku.

Meie klassiteadliku töölisnoorsoo peaülesanne on wõita ühisesse wäerinda parteituid noori — wabriku pingi tagant, töökoja urkast, põllult, koolitoast.

Töötawate kihtide noorsoo wabastamine eelarwamistest, mida istutawad kodanlised koolid, kirikud, kirjutused, kommunismi, rewolutsiooni, tööliklassi diktaatori kohta, — siin on põld meie selgitustööks.

Töötawate klasside noortsugu tuleb tegelikus wõitluses toetada: wabriku- wõi muud noort palgatöölise wõitluses tööolude parandamise eest; koolinoorsugu — enesekaitseks bürokraatliku pressu vastu, mis maksew kord kehemale õppiwale noorsoole möödapääsemata peale surub; kogu töötawaid noori — igas nende wäljaastumises, mis sihitul praeguse ühiskonna paratamatute paisete ja madamülgaste vastu. Siin leiawad klassiteadlikud noortöölised pinna kihutuseks, mille abil wõime laiu hulki ühisesse wõitlusrinda wõita.

* * *

Mida on siis selles rewolutsioonilikku? Mille poolt lähewad siis lahku klassiteadlikud töölisnoored noortest sotsidest ning kogu paendlastest sotsialistidest? Eks ole seesugune ühine wäerind kõige harilikum wõitlus — töölisnoorsoo päewamurede keskel ja nende rahuldamiseks?

Kui me ütleme, et nüüdsel silmapilgul tööliklass peab wõitlust otsekohe uue ühiskonna eest, siis tähendab see seda, et meile kindluskantsid paistawad, mille ärawõitmise oma lõppsihiks seame. Iga meie samm, ka kõige wäiksem liigutus peab olema juhitud püüdest, et selle kindluse waldamispilgule läheneda.

Sotsid aga kobawad tööliklassi hädade keskel ümber ilma sihita, nagu sissisõjameeste salk, kel mingit lootust

pole vastasest võitu saada ja kes en-
nast kaitses pisikeste tapeluste abil ning
vastase eest siia-sinna pagemisega.

Kas meie taktika lahku läheb
paendlaste omast?

Seda tõendab kõige paremini see
hulumine, hammaste kiristamine ja ap-
pikarjumine vastaste leerist, mis iga
meie vähematki väljaastumist saadab.

Noored, pühitsege 8. üleilmlist noorsoopäeva!

3 septembril avaldab töörahva noor-
sugu kaheksandat korda üleilm-
lises ulatuses kurnajate vastu
meelt. 8 aastat kannavad noorte
rakuskäed sel päeval punaseid
lippu ja loosungid, mis nõuavad töö-
rahva noorsoo wabastamist kapitali
ikkest. Eesti töölisnoorsugu, kelle lii-
kumine ja organisatsioonid alles lapse-
kingades, pole selle päewa pühitsemi-
sest enne osa võtnud. Täna wu tahab
ta ühes kogu ilma noortöölistega sam-
muda!

Töölisühisuste kesknõukogu noorte
komisjon oma wiimasel koosolekul ot-
sustas 8 üleilmlist noorsoopäewa — 3.
septembril üle maa pühitseda.

Töölisnoorsoo seisukord on äärmi-
selt wilets ja muutub iga päewaga ras-
kemaks. Tööliste töötasu alandamine,
8-tunnilise tööpäewa häwitamine (rääki-
mata 4. ja 6-tunnilisest tööpäewast,
mida noortöölisel nõuawad) ja terwis-
hoiu seaduste ignoreerimine, on kõigis
kapitalistlikes maades käsil. Sõja läbi
roobastest wälja löödud kapitalistlik
majandust katsutakse töörahwa higi ja
were kulul uuesti üles ehitada. Kapital
kasutab töölisnoorsugu tööriistana üles-
ehitamise juures ära. Töölisnoorsugu
hoitakse kiwi kasarmutes kinni ja seal
õhutatakse neis waenu oma klassiwen-
dade — tööliste vastu. Tapa isa, ema,
õde, wenda! selle hüüdsõna all dres-
seeritakse soldati wormis noorttöölise.
Militarism warjab ennast maduna tüh-
jas demokraatia kesta. Töölisnoorsu-
gu peab oma õigusi ühes töö-
lisklassiga kaitsma. Kapitali pea-
letungimisest wõib ainult ühen-
datud tööliklassi jõud jagu saada. See
on ka maksew tööliklassi kõige nõrge-
ma osa — töörahwa noorsoo kohta.

Noortöölisel peawad koonduma oma
klassiorganisatsioonidesse — töölihi-
sustesse. Et noorsoo päewa pühitsemi-
ne organiseeritult sünniks, otsustas
Kesknõukogu noorte komisjon 27. au-

gustist 2. septembrini korraldada
noorsoo nädala — noorte tööli-
ste tööliühisuslikule liikumisele juure
wõitmiseks. Sel nädalal tuleb noortel
üle maa koosolekuid korraldada, et
laiu töötawa noorsoo hulki linnades ja
maal tööliühisustesse tõmmata. Noorte
komisjonid tööliühisustes ja ühisuste ju-
hatused peawad sel nädalal, kõik jõu
kokku wõtma ja noortele klassiwen-
dade selgeks tegema, mis tähendus on
tööliühisustel töölisnoorsoo liikumises.

Mujal — linnas ja maal, kus noorte
komisjonid puuduwad, peawad ühisuse
juhatused sel nädalal noorte komisjone
moodustama. Katame noorte agitatsioo-
ni nädalal kõik maa noorte komisjonide
wõrguga. Selle läbiwiimiseks tuleb
korraldada kohtadel noorte koosolekuid.
Paha ei tee, kui wabrikute noored kor-
raldaksid wabrikus eriti noortööliste
koosolekuid, kus noortööliste wilets
majandusline olukord harutusele tuleks
wõtta.

Ettewalmistusi selleks nädalaks tu-
leb juba tänapäew alustada, et meid
noorsoo päew, kui piiblilooaeagne peig-
mees Jerusalemma neitsid uinumast ei
leiaks.

Tallinnas kawatsewad noorte komis-
jonid rongikäiku korraldada.

Kogumiskohaks Russalka ümbrus. Kell
1/211 hommikul minnakse sealt päewako-
haste loosungite ja lippudega muusikakoo-
ri saatel Piritale — „Walwaja“ platsile,
kus koosolek korraldatud. Kui aga
wõimud mingisugusel ettekäändel takis-
tust teeksid, pannakse ainult jalutuskaik
„Russalka“ juurest Piritale toime. „Wal-
wajas“ korraldatakse noorte poolt pidu,
päewakohase eeskawaga, mille sissetu-
le läheb türmisolijate seltsimeeste ja
nende perekondade toetamiseks.

Üleilmline noorsoo päew
on, nagu 1. maigi, tööli-
noorsoo wõitluspäew, selle-
pärast wõtub kogu töölisnoorus sellest
osa.

Noored klassiwennad ja õed! Näitame, et meie wõitluses karastatud wanadest töölistest maha ei jää! Kus töölisnoorsoo liikumine nõrk, peawad töölisühisuste juhatused ja noorte komisjonid kõnekoosolekuid päewakohaste ainete kohta korraldama.

Agitatsiooni-mädalal ei tohi unustada töölisnoorsoo ajakirja „Noor-Töölise“ kasuks kihutust tegemast. Kõigil koosolekutel tuleb noorsoo ajakirjanduse tähtsust käsitada.

Kogu ilma noored töölised pühitsewad selle päewa järgmise loosungite all: 1) Maha militarism! 2) Meie terwitame N. Wenemaa sõjariistade vähendamise ettepanekut! 3) Elagu töölisnoorsoo ühine wäerind! 4) Noored, kaitske N. Wenemaad, kui proletaarlist wõitluskantsi!

5) Kadugu walge terror! 6) Elagu üleilmiline töölisnoorsoo organisatsioonide kongress! 7) Elagu 4-tunniline tööpäew 14—16 aastastele ja 6-tunniline tööpäew 16—18 aastastele! 8) Maksma kollektiiv-lepingud! 9) Noortele 4- ja 6-tunnilise tööpäewa eest 8-tunnilise tööpäewa tasu! 10) Tööpalk peab wastama elukallidusele ja ei tohi madalam olla elatistminimumist! 11) Alaealisi kuni 18 a. wanuseni ei tohi kasutada oõtöös, fükitöös ja ületunnitöös ning terwishoidlikult kahjulikkudes ettewötetes! 12) Ametiõppuse aeg ei tohi olla üle kahe aasta! 13) Töörahwa lastele alg-, kesk-, üli- ja erakool ning õpiabinõud maksuta! 14) Koolisundus olgu maksew kuni 18 aasta wanuseni!

Rahwuswaheline noorsoopäew

Käesolewal aastal pühitseb rewolutsiooniline proletaarline noorsugu 8-d a r a h w u s w a h e l i s t n o o r s o o p ä e w a. Üle ilma tuleb 3. septembril proletaarline noorsugu ajakohaste loosungite all uulitsale, et demonstreerida oma kurnaja — kapitali wastu.

Möödunudest rahwuswahelistest noorsoopäewadest pole Eesti töölisnoorsugu osa wõtnud, kuid see on tingitud meie proletaarlise noorsoo liikumise noorest east. Tänapäewaga tahawad Eesti noortöölised aktiivselt osa wõtta rahwuswahelistest noorsoopäewadest ja seda ka wääriliselt läbi wiia.

Pilku heites noorsoo päewade ajaloole näeme, et esimest rahwuswahelist noorsoo päewa peeti 1915 aastal 3. oktoobril, seega ilmasõja teise aasta algul.

Ilmasõja lahtipuhkemisel lagunes sellegaegne sotsialistide parteide rahwuswaheline ühendus, 2 Internatsionaal ja osalt ka Sotsialistline Noorsoo Internatsionaal. Kuna pea kõigi maade sotsiaal-demokraatlikud parteid „isamaa“ kaitseks ettewõetud sõda propageerisid, jäid peaaegu kõik töölisnoorsoo organisatsioonid lahtipuhkenud tapatalgute kohta eitawale seisukohale. Töölisnoorsoo külge ei hakanud rahwuslik palawik. Selle asemel, et täiskaswanute „sotsialistide“ eeskujul hurraa karjuda töörahwa werest nõretawatele kindrali-

tele, alustasid arusaajad noortöölised energilist sõjawastast kihutustööd.

1915 aasta kewadel Bernis peetud Sotsialistlise Noorsoo Internatsionaali kongressil pandi alus rahwuswahelisele organiseeritule sõjawastasele tegewusele. Kuna seniajani sõjawastane tegewus enam juhuslist iseloomu kandis, wõttis ta peale Berni kongressi kindla, organiseeritud ilme.

Siimamaani siin ja seal kostnud sõjawastased hüüded pidid ühiseks sõjawastaseks protestihüüdeks liituma ning sõjast joobunud töölishulki kaineutama. Üheks sarnaseks sõjawastaseks protestiawalduseks pidi ka rahwuswaheline noorsoo päew olema. Berni kongressil otsustati korraldada igal sügisel rahwuswahelises ulatuses töölisnoorsoo meeleeawaldusi kapitali wastu.

Nagu juba eelpool tähendatud, peeti esimest korda rahwuswahelist noorsoo päewa 3. oktoobril 1915 a. Päewa ülesandeks oli äratada laiades töörahwa hulkades rahwuswahelist proletariaadi ühistunnet. Noorsoo Internatsionaali kutsele järgnesid Schweitsi, Daani, Norra, Rootsi, Hollandi, Saksamaa, Ameerika, Rumeenia ja Portugaalia noortöölised. Üle 120.000 töölisnoorsoo wõttis osa meeleeawaldusest rahwuswahelisel noorsoopäewal. Ja kui arwesse wõtta, et sel silmapilgul joobumus sõjast ja weretantsust kõige kõrgemale tipule

jõudnud oli, „sotsialstide“ poolt töörahwa huwide äraandmine õitses, siis peab 1-st noorsoopäewa küll kordaläinuks pidama.

Hüüdsõnade all: „Maha sõda!“ „Elagu klassisõda!“ „Elagu wõitlus rahwuswahelise weristamisega!“ sammus rahwuswaheline noorsugu mee-leawaldusel 3. oktoobril 1915 a. ja nõudis tapatalgute lõpetamist. Kuid tööis-noorsugu oli teadlik, et senikaua kui kestab kapitalistlik ilmakord, kestawad ka wennatapmisesõjad. Sel põhjal leiame meie 1. noorsoopäewal teiste hüüdsõnade hulgas ka loosungi „Elagu wõitlus inimkonna kõrgema ideaali — sotsialismi cest!“

Juba esimestest sammudest peale nõudis sõjawastane tegewus töölisnoorsoolt ohwreid. Sõjawastase kihutustöö pealt tabatud noortöölisi topiti türmidesse, mõisteti sunnitööle, ning lasti wäljakohtute otsuste põhjal maha. I. noorsoo päewal andis militaristlik kodanlus Saksamaal ja Rumeenias end töölisnoorsoole õige walusalt tunda. Noortööliste rongikäigud pekseti sõjariisus kantsikumeeste poolt laiali, kus juures nii mitmege veri uulitsaid kastis.

Kui I. noorsoopäew Karl Lieb-knechti osawõtjel ja juhatusel läbi läks, siis puulus K. Liebknecht II. noorsoopäewal demonstreerijate ridades. Saksa kodanlus oli oma wastase sunnitööle mõistnud. Kuid sellegi poolest oli II. rahwuswaheline noorsoopäew oma ulatuse ja töölisnoorsoo hulgalise osawõtu poolest suurem I. noorsoo päewast.

Teine noorsoopäew peeti 3. sept. 1916 a. Sellest wõtsid osa peale erapooletute maade töölisnoorsoo ka weel Saksamaa Rumeenia ja Ameerika noortöölised. Sellel päewal seadis Noorsoo Internatsionaal töölisnoorsoole löökülesandeks wõitluse töörahwa araandjatega — kollaste sotsialistidega.

2-se noorsoopäewa puhul wälja lastud üleskutses loeme muuseas: „... Maha sõda! Töölised, loobuge aitamast rahwaste tapjaid selles hirmsas ettewõttes! Seltsimehed! Hoolitsege, et Teie esitajad parlamentides loobuksid sõja tarwis krediitide määramisest ning töörahwas... Maha sõda! Elagu rahwuswahelise proletariaadi rewolutsiooniline wõitlus!“

Edasi loeme me selles üleskutses...

3. septembril peame astuma mitte üksi kodanliste imperialistide wastu waid ka lahti ütlema meie endi klassist wälja wõrõunud imperialistidest. Inimesed, kes wõtawad osa kodanlistest ministeeriumitest, hääletawad sõjakrediitide poolt kaitsewad ja õigustawad sõda — sarnastel inimestel pole enam õigust end sotsialistideks nimetada. Maha need, sarnaslega meil midagi ühist pole!

2. rahwuswaheline noorsoopäew läks hiilgawalt korda, sest ta alatas tuntawalt kaasa töörahwa rahwuswahelise ühistunde kõwendamisele ja wähenaldas tööliklassi sõjawingu.

3. rahwuswaheline noorsoopäew, mis 2. septembril 1917 a. peeti oli oma ulatuse poolest eelmisest suurem. Nüüd wõttis ka Wenemaa töölisnoorsoo päewa pühitsemisest osa, sest wäljakodanlise weebuarirewolutsiooni järele wõisid Wenemaa töölisnoored ka juba weidi wabamalt hingata. Noorsoo Internatsionaal kutsus töölisnoori ja kogu tööliklassi sõda lõpetama rewolutsioonilikul teel.

Oma tähtsuse ja ulatuse poolest ei jää eelmisest noorsoopäewadest taha ka 4. rahwuswaheline noorsoopäew. Selle pühitsemisest wõttis Wenemaa töölisnoorsoo juba omas enamusel osa. Ka 4. noorsoopäew läks sõjawastaste hüüdsõnade all.

Järgmised, 5-es ja 6-es noorsoopäewad suurenesid aasta-aastalt, nii päewa pidamisest osawõtjate arwu poolest üksikutes maades, kui ka osawõtjate maade poolest. 5-al kui ka 6-al rahwuswahelisel noorsoopäewal kutsuti üles rewolutsioonilikule wõitlusele, proletariaadi diktatuuri maksmapanemisele, hulgalistele wäljaasumistele. Esimesel kohal püsis aga sõjawastane tegewus, sest Nõukogude Wenemaale — ilmarewolutsiooni kantsile — tungisid igast küljest imperialistlikud haiklad kallale.

7-es rahwuswaheline noorsoopäew on juba teistsuguse iseloomuga. Kuna eelmistel noorsoopäewadel esimesel kohal seisab antimilitaristlik tegewus, siis ei ole ta 7-al noorsoopäewal seda mitte. 4. septembril 1921 a., mil 7-dat noorsoopäewa peeti, oli demonstratsioonidel kaks ülesannet: Kommunistliku Noorsoo Internatsionaali 2-se kongressi ot-

suste täidewiimine ja abiandmine nälgiwatele Nõuk. Wenemaal.

Hiigla demonstratsioonid liikusid uulitsatel. Korraldatud koosolekutest oli osawõtmine hulgaline. Ja ehk küll pea igal pool noorsoopäewa korraldamiseks tõkkeid tehti, võib 7-dat noorsoopäewa täiesti kordalainuks pidada.

Ka tänavusel 8-jal noorsoopäewal on uued loosungid. Pealetungiwale kapitalile ei suuda wastupanna töölisklassi üksikud osad, waid proletariaat peab ühise wäerinna kapitali pealetungimise tagasi lööma. Kuid, et tuua ühtlust

tööraha wõitlusridadesse, et luua tööraha ühist wäerinda selleks nõuab töölisnoorsugu üleilmse tööliste organisatsioonide kongressi kokku kutsumist.

8-dal rahwuswahelisel noorsoopäewal on üle ilma kõige noortööliste hüüdsõnadeks:

Meie nõuame proletarilise noorsoo organisatsioonide üleilmliku kongressi kokkukutsumist.

Elagu kogu tööraha ühine wäerind!

Töölisnoorsugu ja antimilitarism

Kapitalismil on kõik abinõud pühad oma eesmärgi — võimalikult suurema puhaskasu saawutamiseks. Selleks kruwib ta näljapalga otsas waewlewa töölise töötasu weelgi madalamale. Et saadusi odawamalt walmistada, täiendatakse masinad. Meestöölise asemel asub wabrikusse masina taha odawama tööjõuna nais- ehk noortöeline.

Ent ka sarnane teguwiis ei võimalda kapitalismile rahulikult saadud puhast kasu nosida. Kapitalistlik walmistusi põhjened saaduste walmistamisele turu jaoks. Et siin plaanikindlast walmistamisest juttugi olla ei saa, on ikale selge. Masinate täienemise tagajärjel kujuneb teatud aladel saaduste ülewalmistamine. Töösadusi on rohkem walmistatud, kui tarwitaja neid osta jaksab. Sellele järgneb saaduste hinna langemine. See oma korda mõjub jälle teistele tööstusaladele, ning lõppude lõpuks on tagajärg tööstuslik kriis.

Ühenduses tööstuskriisidega arenewad ka lahkkelid kriisist puudutatud maade kapitalistide wahel. Iga maa kapitaal püüab, et kriisi häwitawat mõju vähendada, võimalikult suuremal arwul omi saadusi wälisurgudele saata. Mõistagi, et siin äge wõistlus teiste maade kapitaaliga lahti puhkeb, mille tagajärjel wahekorrad ja wastolud niiwõrd terawaks kujunewad, et kapitaal asja rahulikult teel lõpetada ei suuda. Siin peab sõjariistus jõud seisukorda lahendamata, ning wõitwa maa kapitaalile uusi turge juurde tooma. Kapitalistide teenistusse astub siin militarism.

Nagu meie üaltoodust näeme, ei seisa sõdade põhjused mitte „rahwaste waba enesemääramise õiguste jalge alla tallamises“, waid kapitaal kasutamiseks. Sõda peab umbsõlme satunud wahekorrad ühe ja teise maa kapitaal wahel lahti harutama. Kas selle juures mõne rahwuse „waba enesemääramise õigust“ jalge alla tallatake, wõi mitte, sellest ei küsi keegi.

Sõjapidamine nõuab igalt riigilt sõjawäge ja sõjawarustust. Ning alaline hirm, et naabrimaa kapitaal äkilise sõjalise pealetungimise läbi teise maa oma asumaaks muudab ja selle kapitaalilt võimaluse wõtab oma tööstust arendada, sunnib kapitalistlikke riike alaliselt sõjawalmis olema. Selteparast on nad ka sunnitud alaliselt enam-wähem tugewat sõjawäge pidama.

Iga maa sisemisele olukorrale wastawalt konstrueeritakse ja nimetatakse siis ka tema sõjawägi. Pea igal pool põhjened ta sunduslikule wäeteenistusele, wäljaarwatud mõned üksikud riigid, kus sõjawägi wabatahtlikkudest moodustatakse.

Kuid mitte ükski wälise waenlase wastu ei lähe kodanlisel riigil sõjawäge tarwis, waid ta wajab seda ka „sisemise waenlase“ — tööraha wastu. Oma wõimu alahoidmiseks ja töölisklassi allasurumise abinõuna tarwitab kodanlus sõjawäge.

Kui lähemalt silmitseme kodanlise riigi sõjawäge, siis näeme, et ta suuremalt osalt seisab koos proletarlastest — töölisnoorsoost, kes loowa töö juurest ära on kistud.

Kuid kuidas on siis kodanlusel võimalik töölisnoortsugu tarvitada töölisklassi allasurumise abinõuna.

Esimesel vaatlemisel paistab siin küll imelik vastolu: tööliklassi noorsugu on kodanlusel tööliklassi rõhumise abinõuks. Ent kui sügavamalt asjasse tungida, siis näeme, et see olukord iseenest väga lihtsalt seletatav on.

Tuleb meeles pidada, et töölisnoorsugu kodanlises riigis, kus kõik kaswatusasutused kodanluse teenistuses, ka kodanlises waimus kaswatatakse. Juba algkoolis tuubitakse töölispojalatütrelle isamaad ja kõiki sarnast tööliklassi ideoloogiale wastast pahna pähe. Töölisnooresse istutatakse põlgust tema klassi vastu, ning räägitakse temale töölisest, kui elukutselisest riigikukutajast. Ideaalidena aga tuuakse ette wahwaid sõjamehi, kes isamaa (kapitaal) eest tappes langesid, ehk tänapäewgi weel oma wägitöid jatkawad.

Selle kõrwal töötawad kodanlise rikkalikul toetusel igatsugu sõjawäelised ja scoutide organisatsioonid, kes seda, mida koolides weel korda saata jõutud pole, täiendama peawad. Need organisatsioonid peawad töölisnoorsoo kodanluse pimedaks käsikuks ettewalmistama.

Kuid lõpulikult wiiakse töölisnoorsoo waimline surmamine läbi sõjawäes, kuhu noored tööliklassi liikmed mõneks aastaks on sunnitud minema.

Et sõjawäkke wõetud töölisnoorel kõiki sidemeid tööliklassiga ära lõigata, selleks saadetakse ta omast kodukohast võimalikult kaugemale wäeossa. Et muuta sõduri-noortöölise — elu ühe-tooniliseks, shablooniliseks, mille peale ei saaks mõju awaldada mingisugused sündmused wälisilmas — tööliklassis, selleks lukutatakse nad kasarmutesse rewideeritakse nende kirjawahetust jne. Pime käsutamine, ülemuse austamine, igasuguse arwustamise võimaluse puudumine — kõik see muudab töölisnoore keeletuks masinaosaks suures masinas, mida nimetatakse sõjawäeks.

„Tapa oma isa, ema, wenda, kui nad julgewad jumalast (wõi „rahwast“) seatud ülemuse (meie keelde ümberpandult — mammona) vastu üles astuda, ehk nõudmistega esineda. Sarnane on

põhimõte, mis selle suure masina osakesele-noortöölisele on pähe tuubitud. Ja see ei tundu talle sugugi wõimatuna, sest nõnda on temale õpetatud — ja kasu peab täitma.

Kord käima pandud liiguwad selle masina osakesed — automaatselt kaasa, ning neil ei tule meeldegi küsida, miks nad tapawad, lõhuwad, lasewad.

Ärksamad noortöölised igal maal on sarnasele töölisnoorsoo pimestamisele juba ammugi vastu astunud ning ägedat antimilitaristlikku kihutustööd teinud. Antimilitaristlikust tegewusest sai ka alguse rahwuswaheline sotsialistlik noorsoo liikumine ja see on püsinud töölisnoorsoo liikumises kuni tänapäewani.

Hiigla ilmatapatalgu ajal, kui isamaalsuse otsa kápuli kukkusid isegi kõigi maade sotsiaaldemokraatlikud parteid, seisis arusaajam osa töölisnoorsoost wennatapmise kohta eitawal seisukohal ning hoidis püsti antimilitaristliku propaganda lippu. Sest tööline ei näe selles mingit wahet, kui teda kurnab Inglis, Prantsus wõi mõni muu kapitalist. Ühtemoodi orjama peab ta ikka.

Ja esimesel noorsoo päewal 1915 aasta septembris demonstreerisid kaheksal maal 120.000 noort töolist sõja vastu, nõudes weripulma lõpetamist ja noortööliste wabastamist sõjawäest.

Sellesi ajast peale on järgnewatel noorsoo päewadel alati esimesel kohal olnud nõudmine: töölisnoorsugu wabaks militarismi ikkest! Antimilitaristlik kihutus on aga kestnud tänapäewani.

Kapitalistlikud poliitikamehed murrawad päid, kuidas praegu walitsewat tööstuslist kriisi lahendada. Räägitakse sõjawägede wähenemisest. Kuid kolawatest sõnadest kaugemale ei jõuta.

Käesolewa aasta 3-dal septembril pühitseb töölisnoorsugu 8-dat rahwuswahelist noorsoo päewa. Sellel päewal ei puudu teiste nõudmiste seas ka antimilitaristlikud nõudmised.

Ka meie noortöölised Eestis, nõuame, et wabariigi walitsus Nõukogude Wenemaa ettepaneku sõjawägede wähenemise kohta vastu wõtaks ning wäewähendamisele asuks.

„Meie nõume rahu: Maha sõda!“

(Mälestused Isborski sündmustest)

Isborsk, sots ja Hellat. Kes ei tunneks meil nende kolmainuse nurjatust. Kas leidub ükski aus proletaarlane — noor wõi wana, kes mõtleks ilma põlastuswärimata selle mõrtsukatöö peale. Eks too iga uus mälestus uusi kangelastegusid esile, mille eest proletariaadi esitajad kartmata surma läksid. Eks tule awalikuks iga aastapäewaga see toorus, alatus ja wägiwald, millega kodanlus üle ilma wõimu juures püsib.

See oli tarwis seltskonna rahu pärast, wastas Laidoner demokraatlikes parlamendis Isborski mõrtsukatöö õigustamiseks. — Ta pidi kaduma demokraatlike ühiskonna päästmise nimel, kirjutas seesama Laidoneride häälekandja W. Kingissepa surmamise puhul.

Esimene Ametiühisuste kongress aeti laiali. 76 saadeti üle piiri — tolleagse sõjaliini. 26 määrati kõrgema karistuse osalisteks. Ja ikka oleme küsinud: miks? Mikspärast oli tarwis 26 „seltskonna“ rahu pärast just mättasse lüüa, aga mitte niisamuti sõjaliinile saata: lähed õnneks pääsewad, ei lähe, langewad punaste kuulide all. Paras neile! Ei, niisuguse „õnnemängu“ peale ei tahtnud maru-isamaalsus oma ohwreid mitte saata. Kus oli kindlustus, et need „wõllanäod“, nagu neid nimetati, kord ikkagi ei ilmu ja Laidoneride „seltskonna“ rahu ei riku? Muidugi ei olnud niisugust kindlustust. Kindel on kodanlus ainult siis, kui ta kindlasti midagi teab. — Surmaorust ei ole enam tagasi pööramist, jutlustawad papid. Mingu nad siis igawesti sinna.

Nad läksid. Mitte kui patukahetsejad, waid kui klassiwõitlejad. Muidugi on klassiwendadest kahju. Arwenesid ju meie read. Aga jõuab töölisklass oma kangelasi nutta? Jõuab ta pisaraid waldada nende kalmule? Siis oleks kuiwad ammu olewat töölisnaiste, leiskede ja laste silmad. Ei oleks enam ühtegi, kes wõitlust kurnajatega jätkas. Kuid töölistel ei nuta. Nad mälestawad langenuid wendi. Nad langesid, kuid purustamata jäi aade, mille eest surid ja mille eest wõitlesid. Aate pärisid etawad ja wandusid seda edasi kanda.

Milles süüdistati esimese tööli-

suste kongressi liikmeid? Nad olid sõja wastu. Siis — klassisõja päiwil — tähendas sõja wastu olla kodanluse wastu wõitlusele kutsumist. Ja see loeti „äraandmiseks“. Isamaa, mille Eesti tõusew kodanlus päris Seckendorffilt, oli siis libisemas kodanluse käest. Töörahwas, kes werises sõjas eeslinil wõitles, nõudis rahu, et oma seisukorra parandamise eest hoolitseda. See oligi hädaohtlik „isamaale“ ja „paremale seltskonnale“. Neil oli „rahu“ tarwis oma kodu, aga liinil wõis sõda aastakümneid möllata. See neid ei puudutanud. Aga tööliste esitajad ei wõinud waikida.

Ägeda loomuga noor seltsimees Allik ei wõinud kuuldagi sellest, et rahu ja sõja küsimuses peaks kongress suu kinni pida. — Kui kongress peakski sõjaküsimuse arutamisel lõhkema, siis sündku see, aga meie ei wõi oma seisukohta awaldamata jätta —, hüüdis hinge põhjani klassiwõitlusele andunud seltsimees. Ja arusaadaw. Kas tööliklass pidi oma esitajatele keelama, et nad mitte neid soowe ja tahtmisi ei awaldaks, mis iga tööliste riinus põlesid? Oleks see sündinud, siis ei oleks sõda tegu ilalgi andeks antud. Õigus oli neil seltsimeestel, kes tööliklassi ideaale ja nende puhtust enam austasid, kui kongressi „kordaminekut“ Hellati saapakontsa all. Mis oleks tähendanud tööliklassi organisatsioonidele see, kui ta kongress oleks küürutanud sotside ette? Kodanluse porilompi oleks siis kõik uppunud.

Kongress läks rewolutsioonilist teed. Ta jäi truuks tööliste klassiwõitlusele. See oli kõige ilusam silmapilk algawas klassiwõitluses Eestis.

„Meie nõume rahu! Maha sõda!“

Palju selles hüüdes mehisust ja julgust. Weriwænlaste keskel ei kohkunud klassiteadlikud wõitlejad!

Ja wõiski tööline teiseti? Iga tööline põles ootusest, millal werine sõda lõpeb. Siin pidi wälja astuma. Ja tööline julgeb seda kõige tarwilikumal silmapilgul teha.

Kolm aastat pärast Isborski weretööd töid kodanlised lehed Lloid George kõ-

1919 a 6. septembril Istorkis maha tapelud I töölisühisuste kongressi saadikud ja energilised tööliisklassi huvide eest võitlejad. Paremalt poolt paremale poole: Sms. Annus, sms. Tippo, sms. Hammer, sms. H. Wennikas, sms. Pruul, sms. Wolbrük, sms. Kutnik, sms. Rätsep, sms. Riismann, sms. Umberg ja sl. Umberg.

Fahemalt poolt paremale poole: Sms. Koolmeister, sms. Allik, sms. Schmidt, sms. Wollmann, sms. Öun, sl. Gutmann, sms. Tunder, sms. Peskmann, sms. Rebane, sms. Maasik.

ne, mis ta pidanud 28. juulil 1922 a. waba kiriku esitajatele. Ta kutsunud ühisele jõupingutusele sõja ärahoidmiseks. Kodanluse juht seletanud: „Walwake hoolega seda, mis sünnib. Rahwad ehitawad hirmsaid masinaid, kui neid kunagi nähti suure sõja ajal. Mis jaoks? — Mitte rahuks.“

Ja uue, weel hirmsama sõja ärahoidmiseks soowitab wana kelm: „Palwe ja Rahwasteliit on tsiwilisatsiooni suured lootused. Kui nad wilja kannawad, on tsiwilisatsioon päästetud kui mitte — langeb ta kokku.“

See loba on kurnajate kelmuse kinnitamiseks. Siin paistab selgesti, määratu wahe on proletaarilise — maha sõda! ja kiriklikkude nutunaiste — kunagi enam sõda! — wahel.

Kui tööliklass keset rõõwsõda — kus „Inglise tsiwilisatsiooni hirmsad masinad“ inimesi maha niidawad — hüüab: Meia nõuame rahu! Maha sõda!, siis tuleb see hüüe miljonite hingepõhjast ja kõlab kui wõitlushüüe. See on waimustaw, kaasakiskuw, wõitlusele kihutaw — kodanluse wastu. Eks olnud meie Isborski kangelaste „maha sõda“ miisa-

ma waimustaw! Eks kutsunud see hüüe tuhandetes tahtmist wälja wõitluse astuda sõja peasüüdlase — kodanluse wastu. Miks siis tööliste esitajatele selle eest metsik surm mõisteti, kuna nüüd Lloid George kõnet sõja wastu „mõjurikkaks“ nimetatakse? Aga ainult sellepärast, et tööliklassi sõjawastane meeoleolu juhib kodanluse jäädawalt näitelawalt. Sest tõsine sõja põhjus peitub kodanlises ühiskonnas — sahkerdajate rahapungades. Häwitama peab kodanlise ühiskonna, siis kaowad ka sõjad. Lloid George näeb aga tulewases ilmasõjas rewolutsiooni-idusid ja hoiatab: murdke enne tööliklassi wastupanek, siis unistage saagijagamisest sõjariistust jõul.

Mälestame noori seltsimehi, kes tulisel sõja wastu ülesastusid sellega, et emdid wõitluses kodanlise ühiskonna korra wastu ühendame ja juba enne uue wõrepulma lahtipuhkemist oma waenlaste üle wõitu saame. Siis ei ole meie seltsimehed Isborskis asjata langenud.

Kadu kapitalistlikule korrale!

—K—

Mälestused I. Töölisteühisuste kongressilt

Juba wara hommikul 30. augustil 1919. a. kogub töölistmaja juurde S. Karja uulitsale hulk inimesi. Kõigiti näha, et pole harilik päew. Töölistmaja suur saal puhastatud, ilustatud, seinad dekoreeritud punaste lippudega ja pildilt waatab K. Marxi tõsine nägu alla. Tuleb ju täna I. ülemaaline Töölisühisuste kongress kokku.

Kell pool 11 awab kesknõukogu esimees sms Annus kongressi. Saadikuid kokku tulnud ligi 430 — 40.000 organiseeritud tööliste, esitus. Klassiteadlikud töölistes koonduwad ettepoole. Sotsid nagu teawad, et kongressilt lahkuwad, sellepärast jääwad ukse alla, kui kontwõõrad kunagi. Peale kongressi awamiskõne paneb sms Annus kongressile ette: wõitluses langenuid klassikangelasi leinamarsiga mälestada, mida ka kõik teawad — isegi sotsid. Järsku ütleb keegi kongressi saadik: „Ka sotsid austawad püstitõusuga oma ohwreid.“ Wiimsepäewa pasuna helina kõlas see Tulp'i ja Ostra kõrwu. Päewakord

wõetakse peaaegu ühel häälil wastu. Aruannete all kohtadelt sajab sotsidele needmisi kaela. Sotsid mobiliseerisid riigiteenijate ühisuse, et neid tööliste wastasrinnas ära kasutada. Kongress hääletab tööliste rõhujad — ülemad riigiametnikud — wälja. Sotside tähtsamad ninad kongressil olid endine tööja hoolekande minister Tulp ja poliitiline näkk Alma Ostra. Tulp wõtab sõna harwa, aga selle eest nuuskab tihti nina, kuna Alma keelt wäänab iga kandj peal. Tõusis kongressil punane kaartide-meri klassiteadlikkude tööliste ettepanekute kaitseks alati üles.

Kongress wõttis Töölisühisuste ülesannete kohta edaspidiseks poliitika aluseks Kolmanda Internatsiooni aali otsused, ning tegi Tööl.-üh. ülesandeks Eesti töölishulkadele selgitada, et ainult tööliste diktatuuri abil wõib sotsialismi juurde üle minna.

Sotsiaaldemokraadid, kes Tööl.-üh. kesknõukogu ja tema häälekandjat kõi-

giti wägistada olid aidanud, tunnistati kontwõörasteks töörahwa kongressil. Kongress nõudis walitsuselt Inglise prowokaatorlise saadiku wäljastumist. Kongress ütles: tänini kägistati töölisi, tehtagu nüüd seda ka tööliste prototseerijatega. Sündis hoopis ümberpöördu! Prowokaatorite paljastajad surmati ära. Inglise saadiku prowokatsioon oli järgmine: päew enne am.üh. kongressi kutsus Inglise saadik Bosanguet kesknõukogu esimehe sms Annuse oma juurde laewa. Paar päewa enne saatis weel kutsekirja. Pärast nõupidamist kesknõukogu juhatusega, otsustas sms Annus minna. Inglise konsul teatas, et kui Tööl.-üh. kongress kodanlise walitsuse kukutaks, tema walitsus saherdust riigipööret tunnistaks. Et sms Annus kauaks jäi, saadeti weel sms Hammer sinna waatama, kas midagi halba pole juhtunud. Mõlemile pakuti weini ja õlut ning soowitati kongressil kodanlist walitsust kukutada. See oli kodanlusega kokkumängitud manöower, millest wist sotsidki teadsid, kui walitsuse mehed. Otsiti wõimalusi tööliste rahustamiseks! Arwati, et Kesknõukogu esimees kahe käega sellest wagast soowist kinni haarab. Kongress nõudis klassisõja lõpetamist ja rahu sõlmimist Nõuk. Wenemaa proletariaadiga. Kogu aja on kodanlised erakonnad selle kallal rappinud, kes sõja lõpetamise küsimuse kõige enne wälja töid. Rahwaerakond ja töögid, weawad wägikagast, kuid unustatakse ära, et tööliklass oma esituse I. Tööl.-üh. kongressi saadikute näol, nõudis kõige enne werewalamise lõpetamist. Tööliklass teadis, et werewalamise jatkamisega ikka kindlamini ennast raudu needib. Kuidagi ei unune silmapilk, mil sõjalõpetamise küsimust arutati. Refereerib sms Hammer. Komandant wõtab talt sõnaõiguse ära, kuid kõneleja ei pane seda tähelegi, waid ta hääle tugewneb. Komandant keelab weel paar korda, kuid julgemini kostab kõneleja hääle ja lõpeb walju hüüdega: Maha sõda! Elagu rahu N. Wenega! Saadikud on waimustatud, kõik hüüawad: Elagu rahu Nõukogude Wenemaaga!

Kongress palub resolutsiooni ette lugeda. Praegune metsots Jonas, kui puutumata isik — riigikogu saadik — teeb seda ja paneb resolutsiooni hääle-

tamisele. Resolutsioon wõetakse ühel häälel vastu, sest sotsid — 20—30 inimest, olid peale kontwõörasteks tunnistamist lahkunud. Kuuldub müdin ja rõdu pea' näha sõdurite jooksmist. Lasteaia poolt lähenewad sõdurid ketina roomates, püssid laskewalmis. Kõik maja piiratakse sisse. Sees aga lauldakse waimustatult rewolutsioonilisi laule. Kõikide saadikute näol lehwib rahuldustunne, sest nad olid oma kohust tööliklassi vastu täitnud.

Peale kahetunnilist ootamist hakatakse saadikuid koju laskma. Ukse juures istub kaitsepolitseinik Palm ja laseb saadikud mandaadi ettenäitamisel wälja. Kelle nime taga nimekirjas rist pandud, need saadeti sõdurite wahel hooi ja sealt wiidi salkade kaupa täägimeeste wahel türmi. Üksikud salgad läksid Internatsionaali lauldes. Keegi ei wõinud seda aimata, et mõni päew hiljem Isborskis tapetuna tundmata hauas lamawad.

Päew hiljem toodud nad öö-katte all Materi wabriku juurde ja seal haagiti weduri taha ning sõidutati Isborski. Ainult paar wäljasaadetu abikaasat nägid seda ja sandi neilt wagunist paar kirja. Neile öeldud, et saadetakse läbi tuleliini Nõuk. Wenesse. Wäljasaadatud ise kahklesid selle tõsiduse juures. 8. septembril, mil wedurijuhid Isborskist tagasi jõudsid ja weretööst kõnelesid, tardus paljul weri soontes. Kuidagi ei suutnud seda uskuda! Ajajooksul selgus, et Isborskis traataedas weristati soomusrongi nr. 2 meeste poolt 26 tuntud tööliste esitajat ära, tasuta saades ohwrite riided, raha, uurid jne.

76 wäljasaatmine sündis samuti teatud mõttega. Tuld andes lähenes soomusrong punaste seisukohtadele ja lõpuks aeti saadikud rongilt maha. Soomusrong jatkas pommitamist. Punased wäeosad märkasid, et lähenejad pole soomusrongi dessant ja jätsid tuleandmise seisma. Ja nõnda pääsesid 76 surmast, mille osaliseks neid wäljasaatjate poolt määrati.

Kolm aastat on möödunud I. ülemaalisest Tööl.-üh. kongressist. See kongress on kuulsaks saanud salamõrtsukatöö pärast, millest ka sotsid osa wõtsid. Küll on otsitud ja uuritud sise-
ministri sots Hellati näpunäitel kordasaadatud salamõrtsukatöö tegijaid, kuid materjal ikka ja alati asutawas kogus ja

riigikogus kalewi alla maetud. Hiljuti lõpetati uurimisjärgi sõjaministri poolt amnestia seaduse põhjal. Sotsid katsusid enda käsi kahe aasta kestel werest puhastada, kuid võimata on Kaini märki kustutada. Ta on tulise rauaga nahasse põletatud ja iga klassiteadlik tööline küsib mõrtsukatit: Kain, kus sinu wend Aabel — 26 klassiteadlikku töolist.

Meie, noored, ei unusta I ülemaalist Tööl-üh. kongressi ega langenud töölistklassi kangelasi. Nende nimed on jäädawalt töölistklassi ajalukku kirjutatud, kus tulewased põlwed neid tänuga mälestawad. Ja kuidas suudad seda

unustada, kes wähegi tunneb noort Hamneri, Allikut, Wennikat jne. Sms Hamner üks anderikkam ja eeskujulikumast noorproletaarlastest. Öppis ja nälgis. Jättis lõuna, õhtusöögi söömata ja ostis teisel päewal raamatu, et teadust ammutada, mida töölistklassi huwides kasutada.

Kolm aastat möödub, mil meie selt-simehed Isborskis hukati, kuid mälestus meist elab jäädawalt. Hukata ei ole suudetud ideed, mille eest nad wõitlesid! Sajad ja tuhanded noored jätkawad nende poolelijäänud wõitlust!

Üks kongressi saadik.

Noored, tubakas boikoti alla!

Wana kord on parandanud terve legioni pahesid, millega uuel ühiskonnal, kui wõimule pääseb, enam kui üks aastakümme tuleb sõlida kuritegewuse ja prostitutsiooni, alkoholismi ja kidurluse, enneaegse wanaduse ja warase surma, terve rea taudide ja tõbede wastu, mis tekkida ning laiali laguneda wõiwad ainult suurlinna õhuwaestes urgastes, kihwtises wabrikutolmus ja umbses wäikekurnaja töökojas, ning haiglase elupõlgtuse, mida niisuguses ulatuses sünnitada jaksab ainult waimline tühjus ainelises külluses ja karjuw willetsus wäljapääsematus umbkotis.

Ja siis need kokainistid ja morfistid, opiumitarwitajad ja hashihistid, mängupõrgus lõbutsejad ja usumäratsejad, onanistid ja teised pahurpidipöördud suguelu orjad — kes jõuaks üleslugeda kõiki neid suuremaid ja wähemaid mädaplekke, mis kapitalistliku korra wanusest kõdunewal ihul ikka enam nähtawale ilmuvad.

Ja tubakas? Kes suitsetajatest hakkaks waidlema, et see on üks organismi kihwtitamise wahenditest? Kes tähhelpanelikkudest suitsetajatest ei märkaks juba oma isiklikkudegi kogemuste najal, et ta uimastamisega püüab ennast ergumaks, närimisega terawamaks muuta?

Agas missugused järeldused peame siis sellest tegema suitsetamise kohta?

Samasugused, nagu klassiteadlik noortööliline teeb iga kodanlise korra

mädapaise kohta: täiesti eitaw seisukoht. Wõitlus selle wastu, et see bat-sill meie ridades sööta ei leiaks. Piiripanelek tõbele, niipalju kui see juba meie hulka tunginud.

Kõige seile juures ei tohi muidugi olla mingisuguseid illusioone (pettekujutusi). Meie suudame prostitutsiooni, alkoholismi, kuritegewuse jne. tappa ainult ühes nende isaga ja toitjaga — kodanlise korraga. Niisama, oleks peaga wastu kaljurahna tonkimine, kui loodaksime suitsetamist hulkades täiesti ära kaotada kihutuse ja jutlusega seal, kus kapital iga päew miljardid paberossid ja sigarid turule wiskab, kus kodanline riik seda tööstust niisama ja weel rohkem kaitseb kui porujommi valmistamist.

Kihustöö wõib mõju awaldada ainult meie kõige aktiivsemate (tegewamate), kõige enam arenenud noorte ridades. Just nagu alkoholist wabaneda jaksawad ainult kõige klassiteadlikumad proletaarlased, niisama wõime tubakasuutsu pilwed eemale puhuda ainult meie klassi eelwäe juurest, eestkätt klassiteadlikkudest noorproletaarlastest, kes selle „süütu kombega“ weel küllalt pole läbi imunud. —

Meil on noorte hulgas juba märgata teatud liikumist suitsetamise wastu, kuid — popiliku loomuga, mis wäga meelde tuletab Tõnissoni juhtkirju 1904—5 aastatest, mis olid sihitud „püगतud peadega“ naisgümnaasistide ihu ja hinge ärapäastmiseks. Meie seltsi-

mehed — noored, iseäranis aga wanemad, — lasewad terawaid nooli naisproletaarlaste pihta, suitsetamise suhtes, kusjuures nad oma wäiteid sellega kinnitawad, et ilma suitsu hambus pidamata isegi naisterahwa suitsetamise kahju üle mōraalijutlust ei suuda lugeda.

Ja põhjendus? Küll ei ole meie seltsimehed veel nii kaugele jõudnud, et Tõnissoni ja kompanii kombel tōu ja tulewa soo seisukohalt naisproletaarlast suitsetamisõigusest ilma jätta. Aga nende arwamine põhjeneb — kohwitantade headel kommetel.

Jah, mis ütleb korralik inimene, kui näeb, et naisterahwal suits suus?

Aga ta ütleb, et meie organisatsioonides on awalikud tüdrukud!

Jaa jaa! Aga kui klassiteadlikud proletaarlaste oleksid kuulunud seda „seltskonna häält“, mis tuleb „Päewatehe“ ja „Waba Maa“ kristlikkude pappide ja wiisakate „pitsbürgerite“ nootide järele laulwate mammade ja tantade wagast suust, noh, siis oleksid nad waga kaugel omas wõitluses! Siis wist tohiks nad kõneleda, kirjutada, kihutada wana korra wastu! Wõiksid pappe, kirikut ja usku nende alasti-olekus näidata! Wõiksid wõidelda ilmaliku abielu, sündimise registreerimise, matuse eest!

Klassiteadlikud töölised ei tohi muudugi mitte oma wõitlus-loosungisi (hüüdsõnu) kokkukõlasada kristlikkude

mammade heade kommetega. Mis on ka naise õigus. Kes tuleb naisproletaarlast hurjutama joomises wõi suitsetamises, see wisaku enne wiinapudel oma peost ja suitsu oma suust ning hurjutagu just niisama iga joodikut wõi suitsetajat meesproletaarlast. Klassiteadlik tööline peab wabanema wäikekodanliku waatega meestesoo egoismist, mis naisterahwa piiratud õhkkonnaga toataimeks teeb.

Kuid see ei tähenda sugugi, et naisproletaarlane peab kätte püüdma oma klassiwenna „õigusi“, mis sihitult kodanlike korra mülgaste „nautimiseks“. Klassiteadlikkude noorte naistöölise kohus on just wõitlusesse astuda, et noori meesproletaarlasti mõnestki niisugusest „õigusest“ ilma jätta, mis enam ehk vähem meie klassi wõitlust raskendawad.

Üks niisugune eesõigus meestel on seni olnud ka suitsetamine. Seda eesõigust ei häwita naisproletaarlaste mitte sel teel, et ka nemed suitsetama õpiwad, waid et mees tööliste suitsetamise wastu wõitlust alustawad.

Riputame kõrtsi ja kiriku kõrwale häbiwarna ka tubaka!

Noored naisproletaarlaste, maha tubakakõrweamine! Lööge oma noortel klassiwendadel suitsu suust!

Karskus noorproletaarlaste keskel — ka tubakaimemise suhtes!

Kas teoreetiline targutus wõi päewaülesannete arutamine?

Kultuur-haridusline töö töölisnoorsoo keskel on alati põlewamaks aruusaimeks olnud. Seda ainet hammustades on mitmedki „sotsialistid“ oma hambad murdnud. Siiski peab ennast selle küsimuse kompetentseks (asjatundjaks) ja autoriteetseks otsustajaks see, kes aastaid on koolipinke nühkinud, pakse raamatuid uurinud ja kes sellepärast „igasugustes pädaoogilistes küsimustes“ üpris tuttawad on, nagu oma taskus.

On inimesi, kes kolme mænna wahel eksiwad. Ja töölisnoorsoo kultuur-hariduslises töös on neid õnnetuid eksijaid palju. Eks kõla, otse amektoodina tuntud iseseiswa sotsialistide riigikogu rühma boikott kommunistilise tööliste rkg. rühma üle, mis ainult sellepärast tekkis, et mõlemil rühmal oma arusaamine oli kultuur-hariduslises töös tööliste keskel. Taewas hoidku, kellel oleks midagi selle vastu, kui noori klassiõpilajaid wõiks niisama „teadlikkude agronomide“ juhatusel kaswatada, nagu kultuureerituid kapsapäid! Selle eest wõiks ju auhinnagi määrata. Aga siis peaks demokraatlik kaitsepolitsei sajakordseks kaswama, kuid see wiiks ühe põlariigi pankrotti. Wõtku sellepärast sotsialistlikud „agronomid“ pipar ilma näo krimsutamata vastu. Wõimatute asjade vastu hästi mõru rohi.

Maades, kus töölisnoorsoo liikumine wanem, on ses küsimuses enam-wähem ühisele otsusele jõutud. Demokraatlikkudest maadest on Saksamaa kommunistlik noorsooliikumine esimesena süstemaatiliselt kultuurhariduslist tööd noorsoo keskel alustanud. Ja seda ka pärast 2. Rahwuswahelikku kommunistlikku noorsoo kongressi. Kuni selle ajani walitses igas organisatsioonis omapärane k.-haridusline töötamiswiis.

Aga kust oli pärit niisugune mõtete segu? Juba endistest sotsialdemokraatlikkudest ringidest. Neis ringides püüti noortele anda teoreetilisi teadmisi sotsialismist. Noor pidi vähemalt sada tsitaati Marxi ja Engelsi töödest pähe tuupima, alles siis wõis ta ennast marksistiks ja sotsialistiks nimetada. Poliitilist wastast õpetafi purustama mitte marksismi põhimõtetele wastukäiwate

sammudega klassiõpitoluses, waid pähe tuubitud teoreetiliste tsitaatidega. Ja segi läks ikka see, kes teooriat ning tegelikku elu mõlemaid vähem tundis.

Imperialistlik sõda ja pärastine rewolutsiooni wõidukäik näitas esiteks, et sotsialdemokraatlikkudes ringides külge poogitud teooriad wiisid noored rappa, sest suurem osa nendes ringides kaswatatud noortest langesid sotsialisamaalsuse mülkasse; teiseks, et rewolutsioonilises wõitluses kaswatatud noored töölistel olid mitukorda tugewama ja terwema klassi instinktiga, terawama arusaamisega. See tõi pöörde töölisnoorsoo kultuur-hariduslisse töösse. Hakati uusi, enam elule wastawamaid kaswatusworme otsima. Kommunistlikkudes töölisnoorsoo ringides sünnitas sotside wõi mõne „wanema sotsialisti“ hurjutus ainult naeru. Nemand ei pakkunud noortele enam marksismi tuume — teooriat, waid toitsid neid lestadega — pisikeste kokkukraabitud asjakestega.

Muidugi, kõige vähem näo järele oli sotsidel rääkida „marksismi tuumast“, mille nad ammu juba kodanluse porilompi olid sülitanud. Juudas salgab ikka oma tegu. Aga missugused olid need „pisikesed asjakesed“, millega töölisnoorsoo ringides nüüd tegemist tehti? Wastuse leiame 2. Rahwuswahelikku Kommunistliku Noorsoo kongressi teesidest noorsoo kultuur-hariduslise töö kohta. Teesides toonitatakse rohkem kui ükskord wajaust kultuur-hariduslise töö juures kõige lähemat siddet pidada töölisklassi igapäewaste nõudmistega. Need olid siis sotside meelest „pisikesed asjad“, millega töölisnoorsugu ei tohtinud aega raisata. Mida see tähendas? Aga seda, et sotsidel oli hirm töölisnoorsoo aktiivsuse ees, mida need awaldasid wõitluses töölisklassi seisukorra parandamise ja tööliste hulkade wõitluse kiskumise juures.

Olge kommunistlikud, kuid ainult „ideeliselt“, nii manitsewad sotsid noortöölisti.

Loosung: kõige lähem side töölisklassi igapäewaste nõudmistega kultuur-hariduslises töös ei tähenda üleskutset kuiwale „teaduslikule“ tööle pak-

sude raamatute järele. Ja see panebki iga sahkerdaja südame kloppima, kui nad näewad, et noorsoo (täiskaswanute) haridusline töö puust raamid lõhki ajab. Töölisnoorsoo kultuur-haridusline töö eesmärk on kasvatada klassiwõitlejaid, kes kodanluse mädapaise haige ühiskonna kerest wälja löikawad. Kuidas seda teha? Nii, et haridusline töö algaks ja lõpeks tööliste igapäewaste nõudmiste arutamisega. — Tähendab, kogu meie haridusline töö peab keerlema wäikeste igapäewaste materjaalsete küsimuste ümber? Kas see ei wii meid mitte wiimase marksistliku hariduse jäänuste juurestki eemale? Niisuguseid hääli on ka meil kuulda.

Saksamaal tekkis grupp inimesi, kes omale eesmärgiks seadsid ainult pisikest kildkonda „marksistlikult“ kasvatada, neid warustades kõige paremate ja tugewamate teadusliste sõjariistadega. Need kaswatatud „marksistid“ pidid siis ühe ropsuga töölishulkadesse missiooni tööle asuma ja wõitma; See oli utopia (unistus). Ja kaswatajad-utopistid olid pisikesed põendlased, kes klassiwõitluses silmapilk murdusid. Nüüd kuiwab see „paendumata“ rewolutsionääride“ grupp (Saksa kom. töölispartei ja ta Hollandi kaimud) igapäewaga kokku. Ei saa töölisnoorsoo arenemiskäiku wiia wäljaspoole tööliste rewolutsioonilist liikumist.

2. Kongress kriipsutas seda iseäranis alla. Ta nõudis, et arutusaineks hariduslikes töös peawad eestkätt olema tööliklassi päewaülesanded. See nõudmine oli seda tarwilikum, et kahe äärmise wahel, mis siijamaani oli walitsenud noorsoo liikumises, selget wahejoont tõmmata: esiteks puhtteoreetiliste targutuste, ja teiseks puhtagitatsiooniliste ja rewolutsiooniliste sõnakõlksutamiste wahel. Kuid see ei tähenda mitte, et kultuur-hariduslikes töös peab piirduma ainult päewaülesannete käsitusega, wõi wäikeste materjaalsete nõudmiste arutusega.

Päewaülesanded? Mis need on? Eks mõtle nende üle igaüks ja eks arutata neid igalpool kuigi pealiskaudselt. Marksistidena teame, et iga sündmus, mille üle meie oma seisukohta awaldame, ja mitmesuguseid fakte sellega ühendusse seame, puudutab meie materjaalseid huwisid. Päewaülesandeid arutada, kõrwaldada harilik, pealiskaudne otsus-

tamine nende üle ja niisuguse arutuswiisiga wiia noortöölisi selle poole, mida meie nimetame iseseiswaks ja õigeks otsustamiseks tööliklassi seisukohast iga küsimuse üle — see on ülesanne, mille poole peame oma hariduslikes töös jõudma.

Edasi meie arutame tööliklassi päewaülesandeid, sellepärast et töölisnoorsoole näidata kommunistliku ilmawaate juhtiwat ideed ja äratada iga ühes wõimet uusi küsimusi ja sündmusi selle ilmawaate ulatuses waatlema. Ja kui meie niiviisi igat sündmust waatleme, siis omab ka kõige wäheima küsimuse arutamine iseäralise tähtsuse, sest meil on waja siis igat küsimust, kui osa klassiwõitlusest käsitada. Niisuguse kaswatusega wabastame noorte teaduse koormast, loome temas elawana ning liikuwana otsustamiswõime ja ükski teoreetiline küsimus ei tule arutusele muidu, kui meie seal juures wiibimata ei näita ühendust igapäewase tööliklassi nõudmisega. Siis järgneb põhinõudmine töölisnoorsoo hariduslikeks tööks: iga referaat, kõne jne. peab eneses sisaldama päewaülesande ja teoreetilise osa kokkuliitumist.

Ainult siis võib teooria toetuspunktiks olla proletaarlike ilmawaate määramisel. Siin ei ole seia hädaohtu, et noorsugu jääb eemale teoreetilistest küsimustest ja talle tuubitakse ainult pisikesi nõudmisi pähe.

Töölisnoorsoo kultuur-haridusline töö peab tööliklassi tagawarawäge, noortsugu päästma kodanlike haridustöö wõimkonnast. Ta peab noortsugu warustama, mis wõimaldab talle mihästi karmis klassiwõitluses, kui ka libedal teaduspinnal wõidu. Tööliklassi huwid, nende eest wõitlemine, panewad esimesed werstapostid meie haridustööle. Iseseisew otsustamiswõime proletaarlik-selge seisukoha wõtmine keerdpäewaküsimustes; näitawad, kuidas meie oma tööd peame jatkama. Tarwis igal wähemal juhtumisel osata sidemesse seada marksistlik teooria igapäewaste nõudmistega klassiwõitluses. See on kõige wõimsam abinõu kommunistliku ilmawaate tunnustami-

seks, ja kui ainuke ilmawaade proletariaadi wabastamiseks.

Wähem puhtteoreetilisi targufusi kul-

tuur-hariduslikes töös, kuid rohkem tähelpanu päewaülesannetele igapäises wõitluses.

—ng

Wäike eksitus

Suur ja uhke on sõjakohtu maja Li-teinõi prospektil Peterburis. Lugematud trepid, mis üles ja alla wiiwad, lugematud käigud ja korridorid, mis treppisid ühendawad, lugematud kohtufoad korridori mõtlemapool küljel. Kuid tubadest kõige enam tuntud on kohtu-palat, kus poliitilisi protsesse peetakse. Alati suruwad selle ukse juures hulgad, et vähemalt ühte osakestki saalist näha sel ajal, kui halli habemega kohtuteener silmapilguks ukse awab. Alati külwatakse teda üle palwetega, ainult natuke-sekski sisse lasta ja alati raputab wana pead. „Kuid istang on ju lahtine“. „Mina wõin ainult luba ettenäitamisel sisse lasta“. Silmapilguks jääb wana seisma ja näib, nagu paistaks kaastund-nus ta silmist. Siis pöörab ta end aeg-laselt ümber, läheb aeglaselt kohtusaali tagasi, sulub aeglaselt, õige aeglaselt enda järel ukse, nagu tahaks ta väljas seisjatele wõimalust anda vähemalt sil-mapilgukski saali waadata. Kohtu saali jõudes jääb ta mõttesse wajunud seis-ma ja laskub siis, nagu oleks ta pikalt wäsitawalt käigult tulnud, ukse kõrwal olewale toolile.

Üle 40 aasta istub ta siin päewast-päewa, üle 40 aasta tõuseb ta püsti, et hüüda: „Kõrge kohus tuleb!“

Ja ikka, ikka üks ja seesama.

Ikka seesama suitsune, kasin wal-gus, mis just nagu wastutahtmist läbi mustade tolmund akna ruutude sisse tungib. Pikk kohtulaud allalangewa roheline kalewiga. Keskel tsaari pildi all eesistuja. Täna see, homme teine. Kuid siiski ikka ja alati üks ja seesa-ma. Alguses korrektne, wäga wiisa-kas, siis — unustaw, äritud, isegi kal-laletungiw, siis jälle külm, ükskõikne, järelandew, senikaua kuni otsust kuulutab: „Tsaari nimel...“ Pahe-malpool eesistujat on kolm seisust (esitajat. Mõisnikkude peamees, kullaga tikitud uniwormis, lai aupael üle õla, tummalt seljakile laskund, püsti peaga, mida kõ-wa, kullaga tikitud krae toetab. Siis laiaõjaline mõrusustega harjund, linn-

esitaja: peab rasket wõitlust pealetik-kuwa unega ja katsub aeg-ajalt harju-mata rasket ametiketti, mis kaelas ri-pub. Kolmandaks on pahempoolses lau-nurgas talupoegade esitaja. Äripäewa-ne wallawanem: õliga määratud läiki-wad juuksed, sileda, pika, sinise kuue-ga. Waiksed, tummad, korralikud. Ees-istujast paremal pool on kolm kaasistu-jat kohtunikku kohtuministeeriumi kuld-rohelises uniwormis, põigitilamawate kullaste õlalappidega. Täna need, hom-me teisei, kuid siiski waatab wana kohtuteener ükskõikselt, igawust tun-des: Ikka ja alati needsamad.

Süüaluste pingis on mõnikord ka wa-heldamist näha. Kuid keda küll ta seal istumas näind pole! Mehed ja naised, raugad ja lapsed, wanademed ja plika-kesed, mõisnikusoost ja talupojad, pro-leaarlased, kaupmehed ja õpetlased. „Sissekirjutanel seltsimehed“ ja „ainult kaasatundjad“, sotsialdemokraadid ja sotsiaal-rewolutsionäärid, „pooleldi aru-saand“ ja klassiteadlikud rahulikud kul-tuurpropagandistid ja aktiivsed wõit-lejad... .

Wana pöörab pilgu kõrwale. Kuid siiski, siiski üks ja seesama!

Wanad ja noored, rahuarmastajad ja metsik wihased, kõik nad waatawad wihawaenuga kohtulaua poole, wasta-tes wäriseb kõigil wihast hää, ehk nä-riwad wihaselt huuli, kui nad trotsli-kult waikiwad.

Ja neid kõiki ootab ikka seesama saatus.

Neil kõrwal ikka needsamad sinised shandarmide uniwormid, alati lahtiste mõökade läikimine ja ikka ja ikka ket-tide kliirisew hää.

Wäsinult tõstab wana silmad. Kaits-ja kõneleb. Milleks räägib ta? Kas ta siis seda ei tea, et alati üks ja seesa-ma on. Kõik on juba ette ära otsustatud. Süüdlased ja karis-tuse suurus. Kuid näib, nagu ei teaks kaitsja seda, wõi on ta ehk unustand? Ta satub kõnehoogu. Liigutused muu-tuwad ärituteks ja äkilisteks. Ta pu-

rustab süüdistaja poolt ettetoodud väited, väriseb äritusest nõrgalt põhjendatud tõenduste ettetoomise pärast.

Süüdistaja istub luurawalt omal kohal, kohtulaua paremas nurgas. Mehaanilikult tahtmatalt tõstab ta end weidi, nagu hüppeks walmistaw kass! Ta puurib silmadega kaitsjasse.

Kohtunik kummardab ennast tema poole ja sosistab mõned sõnad. Süüdistaja naeratab, lasub toolile tagasi ja silub rahustatult wurrusid.

Kaitsja on lõpetand, süüdistaja ütleb ära teistkordsest kordamisest ja kohus läheb nõupidamisele.

Süüalused istuwad poolmõttes, poolmüstades. Kaitsjad, omades mustades, kitsalt ümberolewates, frakkides, on närwilikud. Üks mängib uuriketiga, teine otsib midagi aktiivset. Shandarmite näod on ükskõiksed, kõwad, nagu kiwinend.

Wana kohtuteener waatab pealtkuulajate ruumi poole, kus süüaluste sugulased istuwad. Ka seal ikka üks ja seesama pilt! Ikka meed kartlikud, meeltäraheitwad pilgud, walust kramplikult kokku pigistatud sõrmed.

Kõik tõusewad istmetelt: kohus tuleb nõupidamiselt. Nähtawasti on härrad wahepeal einet wõtnud. Mõisnikkude csimees närib praegugi weel rutuliselt ja neelab kiirelt ning wiraselt wilmase suutäie alla. Teine kohtunik pühib taskurätikuga rahulikult ja mõnusalt raswast suud.

„Tsaari nimel... „Eesistuja loeb otsust. Ent kuulajate keskel tekib rahutus. Üks kaasistujatest tõmbab eesistujat äritatult ja kohmetanult warukast, süüdistaja wahib talle imestanult otsa, süüalused waatawad arusaamatuses pealt, kaitsjad hüppawad äritatult istmetelt püsti ja järsku plahwatab üks süüalustest laginal naerma. Neid süüdistatakse kõiki Sotsiaal-demokraatliku partei agitatorite grupesse kuulumises, kuna otsus mingisuguse sotsiaal-rewolutsionääride, talupoegade organisatsiooni üle on; süüalused on Iwanow, Petrow ja teised, kuna otsus süüalused

nimetab — kes alles homme kohtu ette ilmuvad. Kõik wahiwad imestanult kohtulaua poole, ainult wana kohtuteener naeratab kurwalt, arusaanult. Ta teab seda; et otsus tänaseks juba ette walmis tehtud oli, niisama on ka otsus homseks juba walmis. Eesistujal on ainult wäike „eksitus“ juhtunud. Tänase otsuse asemel on ta juba homseks ettewalmistatud otsuse wälja kuulutand.

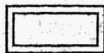
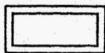
Punastades, segaselt kaowad kohtu liikmed nõupidamise tuppa tagasi. Kuulajate ruumis läheb äritatult rääkimine lahti. Kaitsjad seletawad kõwasti läbisegi distsipliini rikkumisest ja kohast lahtilaskmisest. Süüdistaja on oma näo süüdistusakti taha ära peitnud ja teeb nagu loeks ta usinasti sealt. Ainult wana teener istub rahulikult nurgas ja waatab seda kõike tasaselt naeratahes pealt.

Distsipliini rikkumine? Lahtilaskmine? Eesistuja peab lahkuma? Ta naeratab. Ta on juba üle 40 aasta siin. Oo, teda ei pane enam miski asi imestama. Ta teab ju, mis tuleb. Eesistuja ülendatakse senaatoriks, siia tuleb mõni teine ja kõik jääb nagu ikkagi.

Needsamad süüalused järelmõtlewate silmadega, mis wihawaenus põlema süttiwad, kohtunikkude peale, waadates, needsamad sugulased, täidetud kartuse ja meeleäraheitmisega, needsamad ükskõiksed külmad sandarmid, läikiwate mõrkade ja kõlisewate kannustega, needsamad süüdistajad ja kaitsjad — tulised ja temperamentlikud, kes ikka weel oma kõneosawuse jõusse loodawad, needsamad kohtunikud kullaga ülekallatud uniwormides, needsamad otsuse kuulutamised, külmalt ja ükskõikselts. „Tsaari nimel... arest, wangimaja, eluagne sunnitöö“ ja wahetewahel, nagu tänagi, needsamad wäikesed „eksitused“ ilma tähenduste ja tagajärgedeta.

Wäsinult ja kurwalt naeratab wana kohtuteener iseeneses.

Tõlk. —R—

Tallinna Sotsialistliku Noorsoo Ühingu Üleskutse

Eesti mees ja naisnoortööliste linnas ja maal, kogu aatelisele
noorsoole Eestis

Noored kurnatud ja rõhutatud!

Klassiwennad ja õed!

Kõik ausad noored, kes Te tahate
wõidelda inimsoo wabanemise eest!

Teie poole pöördub seletusega ja
üleskutsega Eesti sotsiaaldemokraatlise
töölise partei juure asutatud Tallinna
Sots. Noorte Ühingu liikmete üldkoos-
olek tõe walgustamise sihis ja prole-
taarlise ning kogu töötava noorsoo hu-
wides.

Umbes pool aastat tagasi hakkasime
koonduma nõndanimeetatud sotside partei
noorte osakonda, kutsutud wanematest
nast, Johansonist j. t. Meie astusime
sotsiaaldemokraatidest, nagu Mihkel Mart-
siia lootuses, et wõime areneda poliitili-
selt, koondada noorte töölise ridu wõit-
luseks, wõtta osa sellest wõitlusest.
Mõnigi meist tuli siia sellepä-
rast, et see Ühingu oli seni ainus le-
gaalne noorte töölise poliitiline orga-
nisatsioon.

Ent mida meie siit leidsime?

Partei, mille hülma all meie Ühingu
asus, et wõinud näitamata jätta oma
kooljanägu ning surnusõrmi iga meie
sammu juures. Mis peab olema noorte
sotsialistide organisatsiooni eesmärk ja
ülesanded? Olla poliitiliseks kooliks,
kus kaswab ja walmib wõitluses prole-
tariaadi tagawarawägi. Kuid niisugu-
ne arenemine on wõimata seal, kus wa-
nemad parteiliikmed ja kogu partei or-
ganisatsioon proletaarlike rewolutsiooni
hauakaewajate, surnumatjate ning kella-
lööjate ühingut kujutab.

Sotsiaaldemokraatlikes parteis ei leid-
nud meie mitte wõitlust tööliklassi hu-
wide eest, waid nägime partei pea-
meeste sahkerdamist, kodanlike waba-
riigi truud teenimist, ühes ja samas ik-
kes wedamist tuisikuga. Klassiwõit-
luse asemel õpetati meile kombeid —
pudrukaaside taga, kuhu noori kut-
suti „söömingule“ wiisi järele, mis
maksnud „meie“ (wist mõisaopmanite
ning kõrtsmikkkude) esiisadel. Rewo-
lutsioonilik-rahwuswaheliku waimu ase-
mel leidus igalpool isamaalik sõgepime-
dus, mis isegi niikaugale ulatab, et

parteiliikmed „Internatsionaali“ laulda
ei taha ega oskagi.

Me ei taha kõnelda sots.-dem. partei
minewikust, mis nii tutaw 1917 aasta
rewolutsiooni, koduõja ning Isborski
weretöö päiwilt, mil sotsid ikka seisid
ühes kodanlusega tööliklassi wastu,
nagu seda teab iga noor, kes huwitust
tunnud meie töölisiikumise wastu. Ise-
enesest ei wõi minewiku pärast kedagi
hukka mõista, kui ta olewik
teistsugune, ja seda ei taha ka
meie mitte teha. Niisama ei tahaks
meie mitte puudutada isikuid. Aga kui
parteijuhtiw ja wastutaw tegelane igal
omal sammul porisse tallab partei põ-
himõtteid ja vähemalt üheksa kümnen-
dikku oma ajast pühendab otsekohe ehk
kaudselt töörahwa waenulikule tegewu-
sele, siis ei taha ega wõi meie waikida.

Sots.-dem. partei on jäänud praegugi
selleks, mis ta siis oli, kui meie wenda-
de ja õdede weri woolas Eesti wabari-
igi walitsuse ajal, kus tooni andsid sots.-
demokraadid. Selleks on meil küllalt
näitusid läinud ja käesolewast aastast.

Läinud kewadel wisati Tallinna töö-
lisühisused tänawale töölistmajast. Sots.
Karl Ast ja kõik riigikogu rühm hirwi-
tas selle juures.

Warsti peale selle likwideeris kaitse-
politsei ja sõjakohtu prokuröör töölis-
rühmad Tallinnas ja mujal omawaliti-
sustes. Tallinnas oli selle rühma eest
hääletanud ligi kolmandik walijaid. Nad
olid töölised. Kuigi sots.-dem. poliitili-
selt selle rühmaga nõus poleks olnud,
mida me neilt ei tihkagi nõuda, aga
oma kiidetud demokraatliste wabaduste
nimel oleks pidanud nad komm. töölise
kaitseks välja astuma. Selle asemel
plaksutasid nad käsi, kui töölise esi-
taja! batareisse wiidi. Aasta hiljem,
kui sõjakohus samu töölisasemikke sun-
nitööle mõistis, näaksus sots.-dem. hää-
lekandja nende kallal, neid nadikaeltaks
ja Wene agentideks sõimates.

Läinud talwel kutsusid Tallinna
organiseeritud töölised enam kui korra
ka sots.-demokraate aru andma oma riig-
gikogu tegewusest. Ükskõik, missugu-

ses arwamises oleks s.-d. partei Tallinna ühisuste enamusest, aga kui ta tahab töölispartei olla, peaks ta osa wõtma töölisühisustest, seda enam siis, kui ta esitajaid kutsutakse. Nii mitu korda, kui ka sots.-demokraate Tallinna töölisühisuste Kesknõukogusse ei nõutud, igakord loobusid nad ilmumisest, sellega tunnistades, et nad mitte töölispartei pole.

Ühise wäerinna 12 nõudmist, mis igalpool Eesti töörahwa keskel täieliku poolehoiu leidnud, püüdis sots.-dem. partei häälekandja surnuks waikida; hiljem hakkas ta toonitama, et need tema programmist on maha kirjutatud. Kuid kogu aja rääskas ta neid nõudmisi kodanluse suureks meeleheaks, ilma et mingit teist ühise wäerinna platwormi üles oleks seainnud.

Kui pahem tiib riigikogus sabotaaši toime pani, protestiks parempoolse enamuse wastu, kes kõik töölisesituse ettepanekud maha hääletas, ei ühinenud s.-d. mitte saboteerijatega, waid osa neist põgenes koosolekult, teised läksid kaasa parempoolsetega. Sots.-dem. süü on, et sabotaaš mõjuw ei tulnud.

Kui Tallinna organiseeritud töölised algasid ühise wäerinna 12 nõudmise alusel wõitlust töörahwawalitsuse eest, jäi sots.-dem. partei muidugi kõrwale nagu kogu muus tööliste wõitluses.

Praegu kawatsewad töölisühisused oma kongressi kokku kutsuda; s.-d. ei loobu mitte ainult kihutustööst kongressi kasuks; tema häälekandja on selle küsimuse surnuks waikinud. Sots.-dem. partei on nähtawasti niisama waenulik kongressile, nagu selle partei liige, minister Hellat, kes I. kongressi tääkidega laiali ajas.

Nüüdse palgawõitluse puhul tegi s.-d. häälekandja, nagu oleks ka temal tööliste wõit südamel. Aga mis on partei teinud streigi heaks? On tema miljonäärid anhetanud pool pennigi streikijate toetuseks? On partei ainsa koosoleku organiseerinud palgawõitluse läbiwiimiseks? On kusagil partei kõnelejad streikijate hulgas wälja astunud?

S.-d. partei kaitses Wene rewolutsiooni kägistajaid, sotsialiste-rewolutsionääre. Nende kohta tehtud enam kui inimliku otsuse puhul sõimab ta enamlasti. Aga mitte aimust sõna ei leia ta Wene kommunistide mõrtsukate wastu. Isborski weretöö osalised ei wõi teisiti,

kui peawad lõpuni ühes wäerinnas minema Wene Koltshaki-sotsialistidega.

Sots.-dem. partei on teinud oma peaülesandeks rääsata klassiteadlikke töölisi, nende peale näpuga näidata kaitsepolitsei ees, ja seega abiks olles töölisklassi tegelaste tagakiusamises ja töölisorganisatsioonide rüüstamises.

Wanemaid parteiliikmeid ei huwita mitte töölisklassi wõitlus ta waenlastega, waid nad tõmbawad agaralt wiiluit walitsewate klasside kooris.

Martna — isa — miljonäär, majoomanik ning spekulant — sahkerdab kaubaga ja sullega (kord „Tulewikus“, kord „Päewalehes“). Martna — poeg teenib adwokaadina leiba nagu Palwadred, Jansid; ei seda ega teisi juriste pole kusagil näha tööliste hulgas. Kartau on suurkõrtsmik ja sahkerdaja. Hellat on wabariigi „täisõigusline minister“. Oinas — teeb kodanlise wabariigi riigiwarguste üle paberist protokolle. Rei rändab isamaalaste hulgas ning paneb pärgi töölise lahtijate haudadele. Teised on suuremad wõi vähemad bürokraadid, meistrid, töökodade omanikud. Töölisi sellest parteist wõib tulega otsida ja neid siiski mitte leida.

Mida kauem me selle partei noorte ühingus olime, mida enam meid kogunes, seda jälgimaks muutus meile see demokraatlise piruka partei. Wiimsel ajal tulid paljud meist siia, et ette wõtta puhastust partei ridades. Kuid see on lootusetu töö. Sest siis tuleks parteist kõik wanad liikmed wiimseni wälja kihutada, kuna me aimustki sotsialisti nende keskel ei näe. Siin on ainult kas sahkerdajad, wäikekodanlised reaktSIONäärid wõi mõttetud lobisejad.

See partei on mädanenud keha, mis ei kõlba isegi uue partei wäetiseks, kuni ta liikmed lõpuni pole läbimädanenud — maamullaks. . .

Silmaspidades, et Tallinnas on tekkinud teine legaalne noorte organisatsioon Eesti Iseseiswa Sotsialistliku Töölise Partei Tallinna Noorsoo osakond, otsustasime meie Tallinna Sotsialistliku Noorsoo Ühingu ära lõpetada ning terwes koosseisus Eesti Ises. Sots. Töölise Partei Tallinna Noorsoo Osakonda astuda.

Noortöölised!

Mõelgu järele see, kes peaks eksinud olema sotside parteisse, kus kohal ta wiibib. Meie kutsume teid raputama

oma jalgelt sotslikku tolmu. Astuge meiega ühes noorsoo osakonda, mille seame järjekindlale klassi võitluse alusele. Tulge meiega koos võitlema sotsialismi eest!

Kooliõppurid, kõik aatelised noored!

Teie ei ole veel mitte tihedalt seotud mammona kuldwasikatega. Kui Teie tahate võidelda inimsoo parema tulewiku eest, ühinege nendega, kes kõik väärtused loovad omas palehigis. Ühinege töötavate kihtide noorsooga. Astuge meiega ja kõigi klassiteadlikkude proletaarlastega punase määrimatu lipu alla, et seda üles tõsta kodanlise korra waremetel!

Kadu parteile, kes täiesti jooksnud kodanlaste leeri!

Elagu kõigi proletaarlaste ja kogu töörahwa ühine võitlus kodanluse ning selle kannupoiste vastu!

Elagu rewolutsiooniline noorsooliikumine!

Elagu võitlus töörahwa wabanemise eest!

Tallinnas, 20. aug. 1922.

Endise Tallinna Sotsialistliku Noorsoo Ühingu üldkoosolek.

(Nüüdsed E. Ises. Sots. Töö. Partei Tallinna Noorsoo Osakonna liikmed.)

Noorte „koduelewantide“ igapäisest elust

Juba peale aasta kläis sotside parteil pea sünnitamiswalus ringi. Ta oli mahasaamas sotsialistliku noorsoo ühingu. Ammamooriks määrati partei keskkomitee poolt tuntud riigikogu poksmeister Mihkel, kelle rusikad rappimises karastatud. Esialgu hoiti ühingu sünnitamine suures saladuses nagu hallparuni tütre kasulapse ilmatulekut. Kardeti, et klassiteadlikud noored, sellele kollasele wärdjale jalakanna hingetorule litsuwad ning raske waewa järele sündinud noorukesel elunatukese wälja wajutawad. Sotsialistlik noorsoo ühing pidi noorproletaarlaste sotside lõksu meelitama, kus neist ajajooksul wana Mihkli dresseerimisel kenad koduloomad pidid kaswama, kodanlise riigi ülesehitamise tööde jaoks. Lõksule pekitükiks pandi noor Tuulik, poiss, kes wälispidi kees rewolutsioonilises waimustuses kui ähwardaw tuld-purskaw Veesuw. Otsustati esialgel ühingusse mitte üle 20 liikme wõtta, kuid nähes, et ühingusse kogus tasaseid noorimehi ja tütarlapsi, anti ringkiri wälja: kõik ühingusse wastu wõtta, kes punatõbe pisielukatest wabad, — kuni 60 eluaastani. Alguses arwati, et need, kes 21 aastat wanaks saawad, peawad parteisse astuma, aga wiimasel ajal löödi selle peale käega. Taheti ühingu masseliseks teha. Telliti korruga sada roostekarwa pruuni liikmekarta. Kõik need sada kaarti neelas ühing oma

walaskala taolisse kõhtu. Praegu liiguwad ühingu mehed wäljanägemise poolest 20. ja naised 10. hobuse jõulised. Seda ühingu reklameeriti isegi emade kinnitusseaduse tundja, „kuulsa“ Johanson poolt, seitsme kilomeetri pikkuses kõnes. Kõne sisu oli see, et rajuti noortele auke pähe: kommunisti ega sotsi wahet „punasuses“ polla. Wahe ainult selles, et kommunistid palju tõpamad, lasewad end puuri pista käredate sõnade pärast, kuna sotsid asutawad wabrikuid, töökodasid ja kõrtse. Suurtööstuse kodanluse käest ärakiskumine panga aktsiate abil, wõimaldada sotsialistlise walitsuse loomist kergemalt.

Noor Tuulik, räägib alati: ega Isborskis tapetud 26 kellegi kolmanda Internatsionaali-mehed olnud. Sulutud noorproletaarlaste ühingu kohta peab waimustawaid mahategemiskõnesid. Mis need komisjonid seal on? Mitte kui müdagi. Ilma meieta — sotsideta, wõimata neile elu sisse puhuda. Ainult meie ühing wõib loidust noorproletaarlaste laiskadest keredest wälja peksta. Komisjonid koormawad end wanade töödega: rapiwad 10-tunnilise tööpäewa wastu, nõuawad noorte majanduslise elu lahendamist ja wõitlewad kiriku ning pappide wastu. Ons see kellegi noorte töö? Aga waat' meie, paneme pudru-õhtuid toime, teeme meidudega sinasõprust, asutame dramaatilisi osa-

kondi ja wiskame oma wahel lõbusaks ajawiiteks tips wiina.

Mõni aeg tagasi korraldati Tuuliku poolt „tangupuudru õhtu“. Pudru-õhtule kutsuti nägusamate silmadega punapõselised, laiapükselised ja nende „taltsutajad“, kes kannawad wurrwarukaid ja maniskaid. Pudrukausi ei puudunud isegi „wõisilm“ ja ämbrine hapupiima nõu. Kõik pidid sööma „ennemuistse“ suure puukulbiga ja anumiäärest piima rüüpama. Need, kes pudru-õhtul wiibisid, peawad üksteisele alati „sina“ ütleva (ei tea, kas siis ka, kui mõni noorsots ministriks kerkib), wastasel korral 10 marka ühingu kassasse maksma, wist ühingu esitaja wana Mihkli sahariini operatsioonide arwele. Pudruõhtuid pannud meie esiisad sinasõbrustamiseks toime. Pudrul olla sama tähtsus, kui rahupiibuul indiaanlaste juures. Üks pudrusõoja arwanud küll, et esiisad ilma pudruta sinasõbrad olid. Rääkijale waadati kahtlaselt otsa ja sosistati: ühingu kogub kahtlast elementi, kes isegi pudrukausi jõudnud tungida. Wahejuhtumine otsustati järgmisel peakoosolekul üles wõtta.

Noor Tuulik reklameerib sotside parteid, kui ainust „klassiteadlikkude“ inimete parteid. Maal ja linnas olla 48 osakonda peale 10.000 parteiliikmega. Maa osakondades weidi loidust märgata, aga selle eest keeb elu linnades. Näituseks: Tallinnas, kus tuhat (!) liiget (paneb 10 korda 95 juurde), käib osakonna koosolekul kakskümmend liiget.

Teine „tähtis“ moorelevant on Rütelman. Räägib, kuidas ta wäga põhjas omaga olnud ja teda tshetwernoi juures päästis Ernits.

Noored sotsid on „kanged“ poisid pidusid korraldama.

5. augustil peeti perekondlist pitsipalli, millest 40—50 inimest osa wõttis. Tuulik pidas pidukõne noorsoo liikumise üle. Peale kõne lõppu tormasid kaks

politseinikku ja kolm erariides isikut saali ja küsisid hirmust häält tehes: „kes kõneles, kes kõneles?“ Ähwardawad näod — wõis kohapeal kõneleja mahalaskmist oodata. Wiimaks mindi kõrwal-tuppa ja aeti weidi juttu. Kisa waikis, politseinikud lahkusid, kuna erariides isikud paari kahtlase noorega nalja heitsid. Taheti noortele klassiteadlikkudele töölistele näidata: waat! kui punased olime, isegi politsei tahab meid nabida! Peale seda juhtumist tuleb Tuulik ja seletab, kuidas teda arreteerida tahetud, aga riigikoguliige Püüman seganud end wahela. Neil riigikogu sotsidel hirmus suur wõim! Ja siis seletab tähtsa näoga, kuidas teda hiljuti türmi pistetud ja pole enne lahti lastud, kui Ast isiklikult telefoni kaudu Einbundiga rääkinud. (!)

Pidu ajal kannab ettekandja wana-dele partei „seltsimeestele“ põlle all wiina ja õlut kõrwale tuppa. Wiina õhk tungib saali Tuulikugi ninasse, sest egas ta muidu pidusaalis tihti jalgel tuigu! Teadmata, kas Ernits ka kõrwal toas wiibib?

Ja nõnda see läheb päewast päewa!

Noored töölistel wabrikutest ja töökodadest jõuawad arusaamisele, et neid tahetakse wäljakärwand sotside partei ülesäratajateks kaswatada. Kuid tööliisnoorsugu suudab hinnata praegust poliitilist momenti ja suudab ka end sellest haisevast poliitilisest mülkast wabastada. Wõimata klassiteadlikke noortöölisi sotside partei oheliku otsas ninapidi wedada, kui partei liiderid uusi töökodasil asutawad ja tööliste higi ja were eest saadud markadega uusi aktsiaid lunastawad. Wamasõna ütleb: kes pandud häwinemisele, sellele ei aita arsti rohuks ka põrgukiwi. Ei aita üleskruwitud Tuuliku rewolutsioonilised wigurdamised ja sõnademulin. Tööliisnoorsugu hindab igat parteid tegude järele.

Noored töölised elujärje parandamisele

Peale tööliste walitsuse kukutamist 1918. a. häwitasiid Willemi junkrud oma kannupoistega Eestis Ametiühisusliku liikumise. Tööliste ühisused roogiti majast välja ja sisse asusid Willemi kiivrimehed. Klassiteadlikul töölisel tuli rusikameeste wägiwalla ees taganeda.

Kuid kauaks? Saksamaa rewolutsiooniline tööliikumine löi Willemi surwepoliitikal jalad alt. Wõim läks kodanluse kätte, kes Saksamaa rewolutsiooni lahtipuhkemisel tugewamini organiseeritud oli, kui tööliklass. Pätsid, Pitkad, ja Laidonerid ühes Astide ja Reidega asusid riigitüürile. Klassisõja algupäiwil lubati töölisele ametiühisusline tegewuswabads. Anti isegi endine töölismaja tagasi. Kodanlise wõimu kaswamisega asuti töölisele antud wabaduste kärpimisele. Wiletsate elutingimiste ja poliitilise surwe tõttu puhkesid majanduslised ja poliitilised streigid wabrikutes. Töölisühisused oma keskorganidega sammusid alati wõitluse eesrinnas, mille tagajärjel neid kroonimata kuningate „karistaw“ käsi tabas. Kes ei mäletaks meist, noortöölised, neid streike, mis 1919—1920 a. tugewa lainena liikus. Ilma wõitluseta ei taganatud ühtegi sammu.

Kui lühikest pilku minewikku heita, siis peame imestama tööliklassi teadwust ja sitkust. Täna rüüstati kesknõukogu, wanemate nõukogud ja töölisühisuste juhatused; homme astusid uued klassiteadlikud töölised asemele. Iga aasta pandi järjekorraline suurem rüüstamine töölisühisustes toime. Üksikuid ühisuste edustajate arreteerimisi ei jõua keegi meeles pidada. Rüüstamisega taheti klassiteadlikke töölisi töölisühisustest kõrvaldada ja tasandati teed sotsidele. Iga pogrommi järel saatsid sotsid salakuulajad ühisuste koosolekutele ja küsisid: kas wannute alla? Kuid igä kesknõukogu ja töölisühisuste juhatuste walimistel kukkusid sotsid haledasti läbi. Tikutulega tuli otsida ühisust, kuhu sots juhatusse oleks lipsatanud.

I. Töölisühisuste kongress wõttis peaaegu ühel häälel otsuse wastu: töölisühisused peawad olema mitte üksi töö-

liste majanduslised vaid ka poliitilised wõitlusorganisatsioonid.

Meie töölisühisused pole rewolutsioonilisele noorsoo liikumisele tõkkeid teinud, nagu seda teewad Saksa, Schweitsi, Daani jne. töölisühisuste kollased juhid. Nende maade töölisühisuste reformistlikud bürokraadid suluwad töölisühisustes wägisi noorproletaarlaste suu. Peakoosolekutel ei anta neile hääleõigust ega lasta keskorganide walimistest osa wõtta. Demokraatliku Schweitsi kollased ninad annawad 18 a. vanustele noortele kahe peale kokku ühe hääle. Tehakse nagu meil vanasti vallamajas: rikkal vallawanemal viis häält. Kollased juhid kardawad, et rewolutsioonilised noored, kes aktiivsem osa tööliklassist, neid juhtiwatelt kohtadelt kõrwaldawad, sellepärast katsutakse töölisnoorsoo ametiühisuslik liikumine tammi taha suruda.

Meie töölisnoorsugu on alati töölisühisustega käsikäes sammunud. Iga päew astub uusi noori palgatööorje töölisühisustesse. Jaanuari kuul oli Tallinna töölisühisustes noori kuni 25 aastani weidi peale 500. Tänapäew on see arw kaugelt üle 1500. Noori 13—18 aastani ühisustes. 525 ja 18—23 a. peale tuhande liikme.

Mis sunnib neid noori ühisuste liikmeteks astuma?

Wiletsad elu- ja palgatingimised ning klassiteadwuse kaswamine! Töölisnoorsugu saab näljapalka, mis tihtipeale nauruwääriline. Lutheri wabriku õpetõkoja õpilane saab 18 (loe kaheksateistkümmed) marka päewas. Üksikud vähemad meistrid nagu kingsepad, rätsepad, plekisepad, uurmaakrid, maksawad õpilasele läbiseigi 15—35 marka päewas. Nüüd aga 3—5 korda vähem, kui enne sõda, kuma elukallidus 300—500 ja rohkem korda tõusnud. Tööpäew kestab tihtipeale 10—14 tundi. Öötöö ja toores ümberkäimine meistrite ja wanemate tööliste poolt, kelle käealusena noored töötawad, ei tunne piiri. Õpeaeg kestab mõnes tööstusharus 4 aastat. Esimesel aastal tarwitab meister õpilast jooksupoisina. Suuremad wabrikud peawad õppipoisist kui odawast tööjõust lugu, kes õppimata töölise kohuseid täidab. Kolmandal neljandal õpeaastal teeb noortööline õp-

pinud töölise töö, kuna päewapalk vähem kui pool õppinud wanema töölise palgast. Kõigile on selge, et ametiõppimine kodanlise walitsuse ajal ainult maskeeritud noortööliste kõige hirmsam kurnamine. Sõda ja sõjale järgnew töökriis jättis tööliklassi õlale luupainajana nälja ja wiletsuse, eeskätt proletaarlise noorsoo peale.

Noortööliste terwishoiu seadustest ei tehta juttugi. Ühes kehalise jõu lange misega, mis tingitud alatoitlusest, kaswab tööpuuduse tõttu waimline lagunemine noortööliste keskel kõigil mail. Noored meestööliste katsuwad elupiinu unustada wiinaklaasis, kuna naistöölise keskel kaswab ülespidamise ots tarbel prostitutsioon.

Meie töölisühisused, kes seisawad Punase Ametiühisuste Internatsionaali platwormil, on kogu aja noorproletaarlaste elutingimiste lahendamise eest wõidelnud. Noortööliste äärmiselt wilets seisukord ei jäta klassiteadlikke töölisi töölisühisustes külma deks pealtwaatajateks, sest töölisnoorsoo tulewik neile kõigile kallis. Punaste Ametiühisuste Internatsionaal ja tema platwormil seiswad töölisühisused ei kärbi noorte õigusi töölisühisustes, nagu seda teewad Amsterdami sotsid.

Kesknõukogu moodustas kõikide ühisuste juurde noorte komisjonid, kes aitaksid noorproletaarlaste ametiühislikule wõitlusele juurde wõlta. Ta terwitab kõigiti noorsoo rewolutsioonilist liikumist. Tallinnas tegutseb peale 10 noorte komisjoni, samuti ka teiste linnade kesknõukogude ja maatöölisühisuste noorte komisjonid heade tagajärgedega. Töölisühisused ja noorte komisjonid seawad omale eeskätt järgmised nõudmised noortööliste elutingimiste lahendamiseks ülesseadma :

1) Alaealisi 14—16 aasta wanuseni ei tohi kasutada kehaliku töö tegemiseks mitte rohkem, kui 4 tunni päewas, 16—18 a. wanuseid — mitte üle 6 tunni.

2) Alaealisi kuni 18 a. wanuseni ei tohi kasutada öötöös, tükitöös ja ületunnitöös ning terwishoidliselt kahjulik kudes ettewõtetes.

3) Noortele tuleb anda üks kuu puhkust aastas, mis aja eest nad täis palga saawad.

4) Tööpõlk esimesel aastal $\frac{3}{4}$ ja teisel aastal 4,5 täiskaswanud töölise palgast ja kolmandal aastal täispalk.

5) Ameti õppimise aeg ei tohi olla üle kahe aasta.

6) Alaealistele tuleb wabrikute ja tehaste juures asutada tehnilised erikoolid, kus õppus kuni 18 a. wanaduseni maksuta antakse.

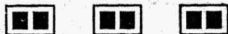
7) Kollektiivlepingute tegemine pere meestega.

Kõik töölisühisused peawad noorsoo elulisemaid majanduslisi nõudmisi toetama.

Wiletsad elutingimised ja piirita kurnamine wirgutab aga noorproletaarlasti ikka rohkem ja rohkem kurnajate karja wastu. Kui kõik noored, kes nõgistes töökodades töötawad, koonduwad töölisühisustesse, siis wõib loota, et nad oma nõudmised läbi suruwad. Siin patuses maailmas ei saa wana ega noortööline ilma wõitluseta midagi. Tükki järele tuleb tööliste haikala isuliste kapitalistide lõugade wahelt jõuga kiskuda. Üle ilma on käimas heitlus töö ja kapitali wahel. Töölisklass wõitleb elu eest. Kapital jõuab ilmasõjast saadud haawust toibuda ainult siis, kui töölisklass äärmisse wiletsusse surutud. Kapital tungib kogu ilmas rüsnal peale ja töölisklass, kui ta tahab näljasurmast pääseda, peab ennast pealetungija wastu kaitsma.

Kapitali ja töö heitluses, mis käimas, ei saa töölisnoorsugu külmalt pealtwaatajaks jääda. Ta peab wõitluswäerinale kui wabatahtlik ilmuma ja külg külje kõrwal täiskaswanud töölisega kapitali koletisele wastu astuma ning end wäbastama sunnitöö käruahelast. Ükski polk pole wõitluswõimuline, kui sõdurid lahus wõitlusse lähewad. Nõndasama ka töölisklass! Kui nad koondatud oma polkudesse — ühisustesse — kõik noored ja wanad, ajab ta oma wastased kabuhirmu ning ta jõuab omale paremaid elutingimisi läbi wiia. Meie, noored, peame sellest järeldusi tegema ja wiimane kui üks töölisühisustesse liikmeks astuma.

Rind ette, astume wastu lähenevale wõitlusele!

Punane Spordi Internatsionaal

1921. a. juuli kuus kutsuti Moskwa kokku Wenemaa, Itaalia, Saksamaa, Prantsusmaa, Tšecho-Slovakia, Skandinaavia riikide j. t. maade tööliste konverents, kus otsustati asutada Punane Spordi ja Turni Internatsionaal. Poliitiliselt asub ta Kominterni platvormil.

Konverentsil töötati välja ajutine põhikiri, manifest kõigi maade tööliste, wali Täidesaatev komitee, ning määrati kindlaks Sportinterni tööplaan kuni 1922. a. konverentsi kokkukutsumiseni.

Terwe rea põhjuste tagajärjel (isearanis just Nõuk. Wenemaad tabanud näljahäda) ei annud töö esialgul suuremaid tagajärgi. Kuid alates 1. novembrist, millal T. komiteesse wärsket jõudu juurde tuli, muutus töö elawaks ja tagajärjerikkamaks. T. k. on ühenduses juba peaaegu kõigi maade tööliste spordi ja turni ühingutega.

„Jugendkorrespondenz“ toob Punase Spordi ja Turni Internatsionaali manifesti kogu ilma tööliste:

„Tundes oma suurt ajaloolikku ülesannet ja ettenähes ilma kapitaliga otsustawa wõitluse mõõdapээasematust, loob kõigi maade proletariaat oma punaseid rahwuswahelisi organisatsioone.

Keha kultuur — turnimine, sport, niisama kui kõik teised kultuurilikud wäärtused, on loodud kogu ilma töötawate jõu ja waewa abil. Kuid walitsewad klassid, alates Greeka ja Rooma orjawalitsejate weristest lõbustustest, Entente elajalikkude kallaletungimistega Nõuk. Wenemaale, on alati ja igal pool osand spordi organisatsioonid oma huwides kasutada. Nii näeme, et wiimaste aastate jooksul, 1918—1922. a., Tšehi, Ungari ja Saksa spordimehed ja turnijad kas Entente ehk Saksa kodanluse teenistuses seisid, ning oma käsa kapitalismi ikkest wabameda püüwa proletariaadi weriga katsid.

Ja ainult Nõukogude Wenemaal muutis rewolutsiooniliku proletariaadi weri keha kultuuri wastuhakand proletariaadi kõige suuremaks terwendamise, kaswamise ja arendamise teguriks.

Seda saatsid korda näljased, nüruselt riides töölis-talupoegade noorsoo

hulgad, rewolutsiooniliku Wenemaa punawäkke kutseealine noorsugu, hiiglawolutsioonile raskel silmapilgul, kui noor Nõukogude Wabariik, purustades wiimaseid, teda ähwardawaid, kapitalismi ahelaid, hüüdis: „Kõik otsustawale wõitlusele, surma wõitlusele waenlasega!“

Nõuk. Wenemaal lähines proletaarlik keha kultuur töökodadega, kaswas ühte proletariaadi hulkadega ja proletariaadi organisatsioonidega, ning saab omale jõudu tööliste klassilt.

Rewolutsiooniliku keha kultuuri tähtsust on hinnanud kõik üleilmlikud proletariaadi kongressid, mis Moskwas ära peetud.

Punase üleilmliku tööliste ühenduse laiendamiseks ja süwendamiseks, uue — proletaarliku — keha kultuuri arendamiseks kõigis maades, üleilmliku rewolutsiooniliku tööliste spordi ja turni liikumise ühendamiseks, uute spordi organisatsioonide loomiseks, mis oleks rewolutsioonilikus wõitluses kapitaliga tugewaks wõitlus keskkohadeks — kutsuti 1921. a. juulis tööliste spordi ja turni ühenduste rahwuswaheline nõupidamine kokku. Esitud olid Wene, Saksa, Prantsus, Tšecho-Slowakkia, Itaalia, Ungari, Austria, Hollandi, Schweitsi, Norra, Soome ja Poola tööliste spordi organisatsioonid.

Sellel nõupidamisel loodi rahwuswaheline punaste keha kultuuri organisatsioonide ühendus — Punane Spordi ja Turni Internatsionaal.

Punane Spordi ja Turni Internatsionaal kutsus üles kõiki tööliste ja noorsoo organisatsioonide looma oma puhtproletaarlikka spordi- ja turniühinguid — rewolutsiooniliku keha kultuuri keskkohaksi.

Kindlas usus, et uued proletariaadi rewolutsiooniliku wõitluse keskkohad — punased spordi- ja turni-organisatsioonid, kaswawa ilma rewolutsiooni poolt sünnitawad, wõimsaks abinõuks proletariaadi käes saawad, kutsume kõigi maade töölisi ühinema Punase Spordi ja Turni Internatsionaali lipu alla!“

Sport ei tohi kodanluse ainuõiguseks olla

Ükskõik missuguse erakonna häältooru meie ka ei võta, leiame sealt ometigi kilomeetri pikkusi kirjeldusi spordist. Üle maa luuakse spordi seltsi ja gruppe. Kõigi kodanliste seltside koosolekud ja kongressid loewad pühaks kohuseks spordi küsimusega tegemist teha. Ei lähe Baueril ühtegi nõupidamist õpetajaskonnaga mööda, kus ei harutataks füüsilise (kehalise) kultuuri tähtsust. Isegi „wagad“ kiriku würistid suitsetawad kristlikkude ühingute kaudu füüsilisele jõule würukut.

Asi paistab esialgel väga lihtne, aga kui lähemalt silmitseda kodanliste sulerüütlite ratsutamist, siis tuleb meelde wanasõna: häda ajab härja kaewu. Kardetakse, et noorsugu poliitikast huwi tunneb ja sellepärast pistetakse neile poliitika aseainena sport pihku. Spordi kaudu haagitakse noori pisitasa kodanluspoliitika sappa. Mööda maakera sõidawad „Eesti riigi“ spordimehed ringi ja teewad „isamaale au ja kuulsust“. See peab kommunist — Eesti riigi wastane olema, kelle süda rinnus uhkuse pärast ei wärise. Kodanlised spordi seltsid kaswatawad spordi tegemisega omale truid orje. Wõtame klassisõja ajajärgu. Mis näeme seal? Spordiselts „Kalew“ mobiliseerib kõik oma liikmed ja läkitab nad töölisi weristama.

Kena spordiharu, tööliste lahtimine!

Kui lähemalt waadata kodanlisespordimehi, siis ei ole palju, kui ütlem: seal 10% kaitsepolitsei ametnikke, palgalisi ja wabatahtlikke. Teadagi, et paljud spordimehed ei „jaksa“ tööd teha. Kaitsepolitseiniku elu pakub spordiharrastajale soodsamaid tingimisi traineermiseks (!).

Edasi katsutakse spordiseltside asutamise kaudu noorte tähelepanu eluliste küsimuste pealt kõrwale juhtida. Seltsis olles näidatakse ainult näpuga tahwile, mille rekordid: Poiss muudkui jookse, söua, hüppa ja rüki pomme! Igal ajal oma piir! Nõndasama ka spordil.

Töölisnoorsoo komisjonid asutasid töölisühisuste juurde jalgpalli grupid. Töötab ka „Walwajas“ spordi osakond heade tagajärgedega. Siin ei panda rekordide peale iseäranis rõhku, waid minnakse terwislisest seisukohast välja!

Sellest peaksid eestkätt teiste linnade ja maatööliste ühisuste noorte komisjonid õpetust wõtma ja spordiringide loomisele töölisühisustes asuma.

Töölisliikumine peab spordi liikumise ära kasutama. Spordi liikumisel on poliitilinegi tähtsus. Tööliste spordiliikumise tähtsus ei seisa selles, et omale härjakaela wõi tugewat sääreluud kaswatada, waid selle liikumise kaudu noori proletarilasi kodanluse rüpest ära tuua. Juba üksnes see asjaolu, et spordi organisatsiooni raamides sünnib ka poliitiline tegewus, peaks töölistele ja eriti noortöölistele mõjuwaks põhjuseks olema, et oma tähelepanu sellele liikumisele pühendada. Meie peame neis spordiosakondades töötama wäljaminees tööliisklassi wõitluse seisukohalt, nagu seda teeb kodanlus.

Muidugi kui töölisel spordiliikumisest huwitust tunnawad, tõstab kodanlus ja sotsid kisa: poliitikat ajada ei tohi! Just nagu nad seda teewad ametiühisuslikus liikumises. Rohkem kui arusaadaw, et spordiringid iseseiswalt mingit poliitilist seisukorda ei lahenda ega otsust ei tee, kuid nad mõjuwad poliitises töös oma ülesannete piirides. Neis ringides ja seltsides tuleb ka poliitilist-hariduslist tööd teha.

Töölisnoorsugu peab selle eest hoolitsema, et spordiringid ei muutuks neile klassiwõitlusest eemale meelitajateks, waid ümberpöörduks — organisatsioonideks, kus töölisnoorsugu füüsilist kaswatust saab.

Siis muutuwad töölistespordi organisatsioonid wastukaaluks marurahwuslisele — hurraaisamaalistele kodanliste spordiseltsidele.

Meie, noored, peame oskama hinnata töölistespordi tähtsust, kui ka wastaslaagri manööwreid ja end tööliisklassi wabastamise sihis karastama.

Ühte asja ei tohi unustada, — et seni, kui puudub töölistel oma spordiliit, peaksid töölisel, kes asuwad kodanlistes spordiseltsides, moodustama punased tööliste spordirühmad, kes tegutseksid oma klassihuwides.

Selleks jõudu meie noortele spordiringidele!

Kuidas elab külanooresugu, mida ta eneses sisaldab?

Selle küsimusega tuleb klassiteadlikul noorproletaarlasel tegemist teha.

Kui maanoorsugu lähemalt silmitseda ja ta hingeeluga tutvuneda, siis leiame, et ta poliitiliselt linnanoorsoost palju maha jäänud. Selles on olud süüdi. Noored on siin rohkem laialipillatud, puutuwad üksteisega harvem kokku kui noortöölised tehastes ehk wabrikutes. Näd ei saa oma wahel läbi rääkida eluliste küsimuste üle. Töölisühised on maal tihtipeale surnud olekus. Üksikud klassiteadlikud töölised hiilivad noorsoo waimlise silmaringi laiendamise ja klassiteadwuse tõstmise küsimusest kaugelt mööda.

Need küla noored, kes linnas koolis käiwad, hānenewal suuremal osal endiste mānguseltsilistega läbi käia. Sest kuhu sa lähed küüruga, linnakeskkooli õpilane westab asjalikkju juttu küla „kaltsupuntraga“. Teiseks, mida oskab õpetatud linna noor maanoorproletaarlasel pakkuda? Kõige rohkem, noh, räägib plikadest, kellele silmi tehakse, wõi sellest, kuidas Kadriorus paarikesi elektrilambiga hirmutamis käiakse. Ka terwe rida wabriku noori käib maal. Räägitakse lakaskāimisest ja „wisatakse“ tiips wiina, et ennast „korraliku“ linnanoorena wälja paista lasta. Õpetajad — rahwawalgustajad hoiawad töölisklassi liikumisest eemale ehk töötawad hallparunite hurwides maatöölisnoorsoo wastu. Paljudes kohtades ei saada isegi töölisajakirjanduse tähtsusest aru. Kui nad pole poliitilist õpust saanud, siis ülekohus neilt tegevust rohkem nõuda. Ka surm ei wõta sealt, kus wõtta pole.

Millega noorsugu kõige rohkem tegemist teeb?

Kõige rohkem teeb külanooresugu tegemist tantsuga. Tantsitakse mõtsa-, puhk-, leht- ja keelpillide saatel. Simmanid algawad laupāewa õhtul ja kestawad lühikese waheajaga esmaspāewa hommikuni. Tõõga waewatud kerel raske plastikalisi liigutusi teha, sellepārast lahitakse peasjalikult „polkat ja polkamasurkat“. Teise sõnaga: tund aega keerutust, nõnda et süda pöõritab, silmad kirjud ja sārķ wahus. Lāheneb

talgude ajajārķ. Sinna minnakse wiina, õile ja peasjalikult tantsu pārast. Wäljas wārske õhu kāes ei pane 15—20 tunnilit jalakeerutust āhelegi, aga toas, tihtipeale sawipõrandal, kus tolmusammas kleidisaba tuulest wesipüksina üles kerkib, jatab palju soowida.

Mis on tantsu tagajārg?

Kui nõnda tantsitakse, nagu paljudes kohtades maal, wõib seda jalakeerutust õigusega hullustuseks nimetada. Noored inimesed, kes end puhkeajal waimliselt ja kehaliselt peaksid karastama lāhenewate wõõrluste jaoks, muutuwad tantsilises automaatsnukkudeks. Wõtame nāituseks maa noorproletaarlasel, kes 12—14 tundi pāewas tõõd wehib, ilma, et aega oleks ajalehte lugeda, wõi linnanoortöölise, kes 8 ja rohkem tundi nõõgises, kopitanud tõõkoja õhus wiib, puhkeaja sāherduse wāntamisega möõda saadab, kui halwalt see mõjub organismi peale. Wāsimus mõjub pikkamisi, ta nārib kui koi inimese mõistust nūritades. Üleliigne tants ja sport on kodanlusele heaks abinõuks noorsoo ühiskondlikust wõõtlusest eemal hoidmiseks. Isegi kristlikud ühingud, mustakuemeestega eesotsas, ei lase uue- maal ajal „meie isat“ lugeda, ega pane noori pöõwitama tundide kaupa nagu hallil ajal, waid katsuwad noortele ilmalikke meelelahutusi organiseerida ja selle katte all oma musti tõõd jatkata. Saksa katoliku noorsoo ühingul on peale 350.000 liikme. Sealgi katsufakse pitspallide toimepanekuga noori õnge tõõmata. Pūhapāewa hommikul wõib tuhandeid noori kristlikke kukepükstes poisse ja kirjudes lühikestes kleitides plikasid parwedes sammumas nāha gitarrid, mandolined jne. kaenlas. Metsades korraldatakse tantse, laule ja muid ilmalikke mänge. See fakt nāitab, kuidas „hingearstid“ — papid ilmlikkude arstiabinõõudega noori katsuwad wad mõrda wedada.

Selle peale ei panda rõõhku, et noored lõhuwad 10 ja rohkem tundi puhkeajal tantsu.

Proletaarlised noorsoo waimlisel kaswatajad, nagu „Noor Tööline“ peawad selle wāärnāhtuse peale tēhlepānu

pöörama. Olgugi, et see küsimus suurem pole kui — jalakeerutus. Klassiteadlikul noorproletaarlasel tuleb nende kodanlikklassi noorsoolt omandatud pahede vastu võidelda.

Kuidas waatawad klassiteadlikud noored tansupeale

Klassiteadlikud noorproletaarlased ei asu sel seisukohal, et kommunistlikke noori klaaskupli all kasvatada kommunismi aabits peos.

Kommunism ei kaswata mitte munkte, waid elurõõmsaid wabu inimesi. Meie ei waata jalgpalli, tantsu ja mängude peale kui töölisliikumise waenlase peale. Meie wõitleme noorsoo parrema tulewiku — uue ühiskonna eest, kus päikene ka neile paistaks, kes nõgistes töökodades, pimedates kaewandustes ning kõõgis wõi karjalaudas higestawad, loowa töö juures. Meie ei tee tõkkeid klassiteadlikkudele noortele lõbutsemises ilusates mängudes spordis ja tantsus, kuid ühte ei tohi keegi unustada, s. o. et meie wabal ajal lõbutsemise kaudu waimliselt ja kehaliselt terweneme. Töölisnoorus, olgugi, et palgatööorja saatus raske, peab lõbus olema ja kui puudub selleks waba õhk, päike, siis peame päikest enda klassi seisukohale keerama!

Ajajooksul, mil noorsoo — uue ühiskonna walitseja keskel klassiteadwus kaswab, leiab ta füüsilise kaswatuse arendamises säherdused wormid, mis teda waimliselt ja kehaliselt karastab. Aga tantsu kui haigust, peawad noored arstima hakkama.

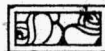
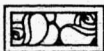
Maa noorproletaarlasele peame 12—15 tunnilise tantsu wastu uut andma, mis ta silmaringi laiendab ja ühistunnet kaswatab. Ükski linnanoorproletaarlasist ärgu pidagu end liiga targaks maanoorega elulisi küsimusi harutamast, siis kaob pimedus, mis Hiina müüri ja maa noori praegusel silmapilgul ümbritseb.

Töölisühisused peawad töölisnoorsoo ajakirjandust tellima ja ühisuste ruumes lugemislaudu asutama. Raamat, töölis-

ajakirjandus ja jutuaajamine töölisnoorsoosse puutuwates küsimustes wabal ajal, ilmamõtteta hüppamise wastu.

Ühisustes ja külates noorte keskel korjandusi toime panna ja muretseda spordi abinõusid, nagu jalgpall jne. Külas jalgpalli platsile maad ikkagi jätkub. Linna ühisuste jalgpalli grupepe noored peawad mängus esialgul maanoorile õppust andma. Kus see wõimata, seal „laptu“ ja kurnimängimist organiseerima. Mängu waheaegadel tuleb rewolutsioonilisi ja muid proletaarilisi laule laulda. Edasi tuleb maal töölisühisustes kultuurosakondade loomisele asuda. Ka külanoortsugu huwitab näitemäng ja deklamatsioon. Heasti walitud eeskawa, mis rewolutsioonilise liikumisega seotud, awaldab sügawat mõju kuulajate ja waatajate tööliste peale. Tallinna noored peawad eeskujutäitama ja asjaga nõnda kaugele jõudma, et suudaksid lähemal ajal maanoortele näpunäiteid anda. Külas kiige all, jõe kaldal ehk metsas deklameerides ja rewolutsioonilisi laule lauldes, kaswatab küla noor end wõitlejaks klassiteadlikuks proletaarlaseks. Naisnoorproletaarlased peawad asjale lähemale asuma. Mikspärast häbenetakse kerge sporti, lühikese maa jooksu ja waba harjutisi wabas õhus? Kas polkamasurka kergem? Kodanluse poolt ülespuhutud tantsule päitse! pähe! Praegu kestab wõitlus mõju pärast noorsoole, ja klassiteadlikud noorproletaarlased peawad oskama töölisnoortsugu kodanlise waimlise ja kehalise mülkast wälja tuua. Unustada ei tohi noorsoo hingelisi kaduwusi lõbu asjus, kuid see lõbu peab noorsoo peale terwendawat mõju awal-dama.

Agaramad noored linnas ja maal peawad härjal sarwist kinni haarama ja öökaupa tantsimisele, wiinajoomisele ja rumalate sõnade loopimise asemele endale paremat waimlist ja kehalist lõbu pakkuma, lõbu, mis wastab klassiteadlikule noorproletaarlasele.

Karjalapse olukord ja kodanlusnoore ettekujutus

„Päike, kewad, meri, pilwed — kuldne kewad — mu igatsus, lootus ja ootus! Oo saabu kewad! Puhkege lilled! Woolake weed! Lau!ge linnud! Kewad! Päiksepaistne, lilline, aroomide aeg!“

Nii leelutab ja kurdab kewade järele kodanlusnoorus. Ta hing, isik, kaswades takistamata wabaduses, maitseades eluawaruse mitmekesidust, ihkab waheldust pika pakase talwe järele. Kewade ja suwe pakuwad talle seda. Minna rohelisse, linnlane külla maalasele ja maalane — naabrile. Ja mis kõik ei tehta siis! Jalutuskäik teise järele, trehwamine ja lontimine ühte puhku.

Kuid töölisnoorsugu? Mis toob kewade töölisnoorsoole?

Wabanedes koolipingilt, asub ta kohe tööle. Linna noorproletaarlane otsib enesele teenistust wabrikus, kantseleis, kaupluses, põllul, karjamaal.

Kui maa noorproletaarlane koolipingilt pääseb, siis on tal teada enne, kui ta enesele „tellija“ leidnud, missugust peremeest peab teenima. Tihti tehakse kooliajal juba säru, sest uted, weised ja seed karjuwad karjast.

Kari ootab, wäljad, metsad ja sood, lõpmata laaned on tema uued asukohad ja terwitajad. Kuid kas seal ei ole päikest? Kas ei ole seal lilli, linde, aroomi! Kus on weel rohkem elu ja waheidust! Hommikul päikese tõusust kuni loodeni, wõib „kuningas“ karjapoiss „suure walla walitseja“ waadelda wahelduwat looduse ilu tema mitmekesiduses.

Homniku terwitab teda õõpik, lüü ja kägu. Terwitawad särawad kaste pärlid läikiwast rohtlaanest. Terwitab teise talu karjane ja sulane. „Hõiska, kilka, karga, karja kuningas! Sina oled kõige wabam maailmas.“ Nii unistab noor kodanlane karjapoisi idüllist.

Mis karjane ise mõtleb?

Ja. Hommikul terwitawad teda õõpik ja kägu, sest juba enne päikesetõusu ajab perenaine karjatüdrukku lehma lüpsma, annab müksu karjapoisile, et see tõuseks. Tõustes otsib karjalaps oma jalahilbud. Need märjad wihmase ilma, soise karjamaa tõttu, wõi on nad

kõwaks kuiwanud. Siiski tõmbab pastla kapuka otsa ja — walmis.

Perenaine toonud talle lauale leiwakaku, mille wahel paar silku, harwa wõisilm.

Ja ta läheb karjaga. Unine, roidunud.

Pikk on hommiku-poolik — sada korda on waadatud ja läbi käidud kõik põõsad. Weised, otsides paremat rohtu, tikkuwad põllule, kaera, ristikehina — ja kui peremees juhtub seda nägema, kus siis selle sõimu ots... Keskpäewani tuleb karjalapsel oodata, kuni ükskord peretütar ei ärka ja perenaise käsul ei tule ja huika: „Juku, aja kari kojuuu!“

Juba kella üheksa ajal hakkab karjalaps ootama, kunas perelaps teda ei käse karja koju ajada. Sel ajal algab karjas suur sibamine. Parmud, kiilid asuwad loomade kallale ja need ei seisa kuskilgi. Koerad on ka mõlkused — peremees muretseb oma lõbuks ainult jahikoeri, karjapoisile ei ole neist midagi tulu. Karjalaps wäsib palawaga ühest põllupeenrast teise kõndides. Leiwa kakk on söödud. Silgud olid soolased, janu — kuid wett pole. Kannata. Keel ja kurk on kuiwanud.

Kari on laudas. Karjalaps wõtab omad libedad jalahilbud ja laotab aiateiba tahenema.

Laual lebawad külmad kartulid, tülgastanud piim, mis pererahwast üle jäänud. Liha on „pintslisse“ pandud — ehk leidub kausis weel mõni poolpaljaks kärbitud konditükk. Kustutades oma nälga neist raasukestest, mis wanadest üle jäänud, asuks karjane puhkama, aga perelaps annab talle mamma nimel käsu sigadele rohtu kitkuda. Kell on juba üks. Ja wõi sa wastu panna wõid. Peremees jägab karjalapsele käse — „too hobused koplust jooma, poisid tahawad puhata.“ Ja karjalaps läheb jälle läbi lillise karjatänawa ja wiljapõldude hobuste järele. Hea asi, kui nad wärawa ees ootawad. Wahel konutawad nad ka wõsas. Otsi siis neid. Kuid kus sa pääsed... Käsk.

On see tehtud, tulewad nad jälle kopli tagasi ajada. Wahel on neid terve kari, warsajd, sälud. Noored jook-

sewad sabad püsti ega taha kuidagi kopli tagasi minna. Linjalapsel oleks lõbus jooksta hobusega wõidu, kui ta mitte niisugune ei ole, kes hobust kardab. Aga karjalaps on wäsinud ja temale ei tee see lõbu. On seegi tehtud, tagasi tulles leiab perelaps jälle mõne käsu mamma ehk papa nimel. Nii uugab õhtu kella üheteistkümmeni. Kella üheteistkümmeni on karjalapsel veel midagi teha — wiia õlgi kuhjadest lauta lehmale allalaotamiseks. Siis on õhtusöök. Karjalädrudul, sööginõude pesemine, ja nii umbes kell pool kahteist saab karjalaps magama, et hommikul, päikese tõusust, lillesid, lindusid ja endist käidud teed „terwitada“. Nii-sugune on karjalapse olukord, mida linna kodanlusuõured lilled ja aroomide, lindude ja looduse waatluse wõimajuste all ette kujutawad.

Need on orjaaja elamistingimised. Karjalaps ei ole mitte üksi praeguse karjapidamise mahajäänud süsteemi mõju all, waid ka peremehe ja perenaise kohuste täitja ja sulaste asemik. Tema tööpäew on kõige vähem 16 tundi päewas. Sügisel jääb see küll weidi lühemaks, kuid kodused tööd selle tõttu tulewad manu. Teinekord tarwitatakse ka karjalapse tööjõudu täistöölise töölõuna: heinaaeg — lool, lõikuse aeg — rukkiwäljal, rehepeksmisel, linakatku-misel, kuna siis perelaps tema aset täidab, ehk teeb ta koduse töö lõuna wahe-ajal.

Kõik see tüendab, et karjalapse töötingimised on äärmiselt wiltsad. Teda kurnatakse kõigist enam. Kuid nõnda see edasi kesta ei wõi. Meil on küll olemas põllutöölise tööaja ja palgaolude korraldamise seadus, kus tööpäew läbisegi 9 tundi aastas kindlaks määratud. Suwe kuuldel on see 11 tundi. See on hallparunite huwides tehtud seadus. Noorte kohta seal lühemat tööaega ettenähtud ei ole. Kuid ka seda seadust ei täideta. Ent noortööline on oma kehaehituse poolest nõrk. Kaswamis-aastatel tarwitab puhkust. Kuna täis-

kaswanu töölise kohta maksab: 8 tun-di tööd, 8 tundi õppust, 8 tundi puh-kust. Aga noor tarwitab füüsiliselt, na-gu kindlaks tehtud, 10 tundi puhkust. Karjalaps saab aga waewalt wiis tun-di. Seesugune töö kurnab noore ter-wist, teeb tema kehaliselt ja waimliselt pöduraks ja tuimaks. Sellepärast tar-witab noorte töö kaitset. „Noor Töö-line“ on awaldanud noorte töökaitse seaduse projekti („Noor Tööliline“ nr. 3). Karjalapsed ja noortöölised peawad nõudma, et nende tööaeg ja töötingimi-sed saaks selie järele korraldatud. Seda-sama peaks tegema ka kõik teised noortöölised põllutöös, kui ka mujal, kuni 15 aastani. Nende olukorra paran-damiseks on ka noortööliste töökaitse seaduste projektis sellekohased punktid üles wõetud.

Üksikult meie, noortöölised, neid nõudmisi läbi wiia ei suuda. Hallparun ja wabrikant ei wõta seda kuulda. Sel-lepärast igas wallas, kus tööliste ühi-sus, tuleb astuda noortöölistel töölisühi-sustesse ja luua seal noorte komisjon, kes nende nõudmiste läbiwiimiseks kogu walla piirides asuwaid karjalapsi ja noortöölisi, nõndasama ka wabrikus, wõitluseks koondab. Töölisnoorsoo kom-issjon paneb töölisühisuste kaudu töö-anijatele ette, wastu wõtma need nõud-mised. Kui näituseks peremehed maal neid nõudmisi ei täida, siis kõik karja-lapsed, koondatud töölisnoorsoo komisjo-nidesse, räägiwad kokku wäljaspool töö-lisnoorsoo komisjoni seiswate karjalas-tega neid nende nõudmiste eest wõitlu-sele kaasa tõmmates ja kuulutawad ühel ajal sündsalsilmepilgul, streigi wälja. Mullikad kogu wallas jääks lauta. Hall-parunid peawad seda arwele wõtma ja karjalaste nõudmistega rehkendama.

Noortöölisel ja karjalapsel!

Teie olukorra parandamine on teie oma asi. Astuge töölisühisustesse, looge noorte komisjoneid ja alustage wõitlust oma seisukorra parandamiseks töölis-ühisuste kaudu. Karjapoiss.

Tööline — kerjus

Toreda, suure maja ees peatuwad autod ja töllad. Maja ümbrus kaunistatud kunstlikult kasvatatud hommikumaa puude ja lilledega. Ümberringi päiksepaistelise, lilline, kewade aroomid täidawad õhku. Aiaast kostawad suurima helimeistri Mozarti kirglikud muusikahelid. Autodest ja töldadest astuwad uhkelt riidetud, puuderdatud nägudega daamid ja raswast hiilgawad punapõselised, tiiraste silmadega härrad. Wiisakad kummardused, daamile abipakkuw käsi ja käesuudlused. Aed täis laudu, mis nõtkuwad kalli wiinade ja maitswate roogade rohkuse all. Miljonid margad taotakse siin ühtul surnuks. Lõbutseb walitsew klass. Kõik on õnnelikud!

* * *

Mõnikümmend sammu majast eemal seisab puu taga kõssis wanamees. Riided katkend, jalas saapawarimed. Ta katsub ennast wargi wärawale poetada et kätt wälja sirutada armuanni saamiseks. See ei ole kerge, — politseiniku ja kelmerite pilk teraw!

Ikka lähenewad autod. Wanamehest mööduwad sotsialdemokraatlikud pangahärrad ja aktsionäärid, sotsialistlikud tööerakondlikud wabrikandid ja ärimehed, kristlikud majaperemehed ja spekulantid, ning maalijud börsemaaklerid ja talutares wõrsunud mõisnikud. Põlglikult waatab igaüks wäljasirutatud kätt. Nende pilgud otsiwad päästja politseiniku kuju. Wanakesest käib nõksatus läbi, just kui sel, kes näeb surnuaia hämaruses koolnud isa waimu. Ikka rohkem waob ta kõssi ja wärisew wäljasirutatud käsi langeb.

Peale isa surma andis emale kuue aastast hallparuni karkjaseks. Mitu aastat oli ta „suure walla walitseja“ keset lilli, linnulaulu ja aroome. Tal tuli karjakrantsina kõrwetawa päikese, õhtuse udu ja hommikuse külma kaste käes 16 tundi päewas jooksta. Neljateistkümmend aastast juba toapoiss. Aasta hiljem — kündis kahehobuse sahaga mõisa põllul. Isegi wiriseja kubjas waatas mõnutundega ta waikiwat, tugewat kogu.

Hiljem rändas mõisast mõisa, päe-

watõusust loojaminekuni töötades.

Ta ei teadnud, mis isiklikud mõnused ja mugawus. Nii kestis elu pool aastasada järjepannu.

Wiiskümmend aastat elus, — pikk aeg!

Selle aja jooksul kaswab lagendikule mühaw mets ja jõuab selle metsa wilus ka kõduneda miljonid inimlapsed. See aeg puhastab isegi aja hammasrattal ummistanud walitsewaid riigiworme.

Ta omas mõisa põllult luuwalu ja sawipõrand ning wiljatolm pani rinna rõgisema. Wiljakott aga pressis sooled tühjaks.

Ja siis tuli ta kott kaenlas, okkiline kadakakepp peos linna poole, ei jõudnud rasketele tööle mõisapõllul wastu panna. Ise hall ja tolmund nagu see maantee, mida mööda ta sammus...

Kuid ka linnas ei leidnud ta tööd. Juba teist aastat toitit ta ennast raasukestest rikaste laualt.

Kui keegi kümme aastat tagasi oleks öelnud: lõdisedes wäljasirutatud käega liigid kerjusena. Ah, näkku oleks sellele tõprale sülitanud! Aga aastat olid teda kui uss hammast närinud — kuni ta kõdunes.

Ta oli isegi kirikus käinud ja jumalat palunud... Uskunud lobiseja papi sõnu: tee tööd ja palu jumalat, siis käib su käsi hästi.

Wiiskümmend aastat hommikust õhtuni oli tal särk higist niiske. Mis sai selle eest? Kerjama pidi minema. Kas tõesti wiiskümmend aastat tööd paremat ei anna?

* * *

Wanake mõtleb ja mõtleb... Ta ei panegi sõitwaid autosid ega tõldu tähele. Järsku kukub põlwili. Ruttu ajab end üles. Ta ju teist päewa söömata. Ähwardaw pilk langeb aia poole. Seal kostub praalijate kisa, klaaside kõlin ja joowastaw muusika heli. Uulitsa nurgale ilmub politseiniku kuju. Ta ruttab, et härraste paradisi sinilinnu — toore söimu ja tõugete eest pääseda. Ära siit, kus tema ja kümnete tuhandete temasuguste highi ja werd klaasides muusika saatel alla neelatakse. Kas pole ilmas säherdusi elusid miljonid?

Punane skouting

„Noor Töölise“ weergudel on juba küllalt kirjutatud skoutismi kahjulikkusest noorsoole meil Eestis ja kodanlise skoutismi kahjulikust mõjust noorsoo peale üldse. Siiski, mõned laused selles sihis ei oleks üleliigsed. Nimelt, kas oleme igasuguse skoutismi vastu, või mis määral meie sarnast liikumist sallime. Kindel on, et skoutisnfil noorsoo peale teataw ja koguni suur kaswatusline mõju on. Küsimus seisab aga selles — mis sugune kaswatus? Kas niisugune, mida pakub praegune skoutismi liikumine Eestis, kuhu ka hulk noortöölisi on tõmmatud?

Skoutism Eestis ja väljamaal, s. t. kodanlistes riikides seab üles kõlawa loosungi „inimsuse“. Skoudid peawad kaswama mädanewa kodanlise ühiskonna terwendajateks, kes oma abi ja teoga peawad kaaskodanikule igapäewases elus abiks olema. Kuhu poole see kaswatus aga tegelikult suundub, sellest on juba küllalt pajatatud. Meie tunneme kodanlisi skoute tegelikult kui militarismi õpipoisse.

Surmawaakuw ja kõdunew kodanlus peab wõitlust inimkonna wabastaja — proletariaadiga; kapitaal peab surmaeelsset wõitlust uue ilma peremehe — tööga. Selles wõitluses on kõdunewal kodanlusel tõesti tarwis „terweid“ wõitlejaid, keda ta ka leiab noortes, kes ei suuda weel elu tõsidusest aru saada ja kelle ilmawaade alles wäljakujunemata.

Noorus aga, kes ei püsi paigal, waid rühib kaunima poole, ideaalsema poole, hakkab kergesti kodanluse poolt wäljahoidetud kõlawa loosungi õnge. Noorus, kes püüab kasulik olla inimkonnale, on petetud. Esiteks sellega, et skout peab olema walmis awitama kaaskodanikke wõitluses pahelega ja ise olema selles wõitluses teistele eeskujuks. Kas on aga wõimalik sarnasel teel häwitada pahesid, kui wõitluse asutakse pahe enesega, kuna selle pahe sünnitaja ja juur hoopis kõrwale jäetakse, see on — tahetakse häwitada kapitalistliku ühiskonna pahed, pahede sünnitaja — kapitalistlik ühiskond hoopis aga rahule jätta? Iga klassiteadlik noor töoline wastab selle peale — ei!

Teine pettekülg peitub selles: noored, kes ohwrimeelselt wõitluse asu-

wad aadete teostamiseks, muudetakse kodanluse pimedateks sõjariistadeks wõitluses töörahwaga; töörahwaga, kes tegelikult on nende kaunite inimaadete teostaja, mille poole noored waimustuses püüawad.

Sellega on noorus petetud ja sunnitud pimedast peast kodanluse narrikerpi järele tantsima. Kas on siis wõimalik seda teostada, mida kodanlus nii sooviks? Kas noorus sellega siis tõesti päri peaks olema, s. t. töörahwast — inimkonnale teenäitajat maha suruma? Noor töoline wastab jällegi — ei, see lootus ei lähe täide, ajalookäiku tagasi ei pööra, elu häwitada ei saa. Kõdunew rauk ei suuda häwitada ahelat purustajat noortmeest. Kodanlus suudab mõne kawaluse teel ehk weel töörahwast ahelais hoida ja nõnda wastuhakkamist maha suruda, — kuid wõit on ikkagi meie! Nõukogude Wene töölised näituseks on kurnaja oma turjalt põrmu heitnud ja töölisnoorsugu sammub seal wabanewa proletariaadi eelwäes.

Kuid ka Wenemaal wõtab skoutismi liikumine wõimsalt hoogu. Missugune on aga see skoutism, selles peawad noortöölised teadlikud olema. Mis sünnib Wenemaal, sellest peab ka rahwuswaheline proletariaat huwitatud olema; ei wõi ju lubada, et tema kantsis mingisugune walgekaartlik skouting tekiks.

Skoutingule N. Wenemaal pandi aluse Wene Kom. N. Ü. Moskwa K. K. — weebruari kuul s. a. 8—14 aastastest töölisldest asutati organisatsioon, nimetades teda noorte pioneeride*) organisatsiooniks. See uus organisatsioon loeb end rohkearwuliste Lääne-Euroopa laste gruppide liikmeks. Samane organisatsioon tahab luua N. Wenemaal hoopis uut skoutismi liikumist, mis oleks täiesti wastand endisele wanale Wene ja wäljamaa skoutismile.

Milles seisab siis wahe kodanlise ja töörahwa skoutismi wahel?

Nimelt selles, et töölised-kommunistid on praegu inimkonna eelwägi, kes häwitawad pahed ja wastolud inimeste elus. Wene töölisklass ühes rahwuswahelise proletariaadiga wõitleb inim-

*) Pioneer tähendab eelkäijat, taerajajat järeltulijatele.

konna wabanemise eest kapitalismi orjikke alt, kuna kodanlus aga seda orjikkeet jäädwustada püüab. Sellepärast peawad noored töölised awitama töös ja rewolutsioonis. Sarnane awitamine on kogu inimkonna awitamine uuele ja helgele kommunismiteele. Iga mõtleja poiss ja tüdruk, kes inimkonnale tulusad tahawad olla, astuwad N. Wene-maal noorte pioneeride organisatsiooni. Sellest näeme, et punasel skoudil sootuks teisid ülesanded on, kui kodanlises skoudil. Siin on skoudi loosung „Ole walmis“ palju kohasem, kui kodanlises skoutismis, sääl tähendab ta, olla walmis häwitamisele, siin — uue ja kaunima loomiseks. Siin on skoudi abi tarwilik. Iga pisemgi teenus läheb täie ette. Pioneeride organisatsioon töötab täiesti muidu skoutingu wiisi, kuid siit on wälja heidetud kodanline kaswatus-süsteem, militarism, usk, wäikekodan-line moraal, isikuaustamine j. n. e.

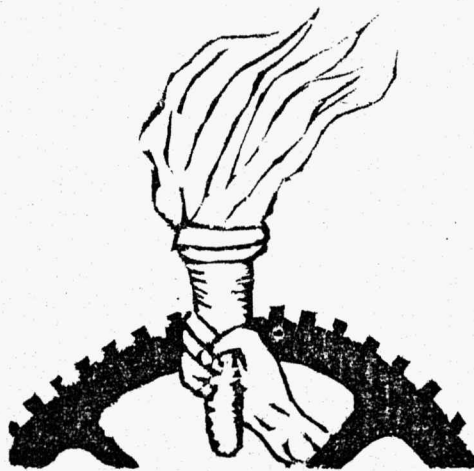
Punane skout peab loosungist „ole walmis“ üiete aru saama, peab end kehaliselt karastama ja arendama. Pioneer peab end töowõimuliseks arendama, ta peab olema leidlik, peab õppima igasugust ametit.

Et töörahale töölisriigis kasulik olla, peab ta ennast harjutama töö-

lises olema. Alati ja kõige enne mõtelda töörahwa saatus üle — see on noore pioneeri pea käsusõna. Noortel pioneeridel on oma püha, mida nimetatakse esimese tule pühaks. Wanade skoutide Püha Jüri päewa asemel on pioneeridel järgmisel päewal peale Jüri päewa, s. o. 7. mail oma püha.

Esimene sarnane püha Moskwas õnnestus suurepäraliselt. Kella kümne ajal hommikul kogusid 12—15 a. noortöölised-pioneerid end kokku, siit algas lõbusate ja rewolutsiooniliste laulude saatel. Metsas korraldati mitmesuguseid mängusid. Widewikul süüdati suur tuli põlema, mille leek wärwis õhtust taewast ja kõrgeid puude latwu... Siin jutustasid pioneerid tule ümber üksteisele esialgselt inimesest, kes kuni tule leidmiseni weel pooleldi looma seisukorras oli, kuidas inimloom tööriistu tarwitama hakkas ning aeg-ajalt oma senise täiuseni arenend on.

Tuli on edu sümbool ja sellepärast nimetawad noored pioneerid oma püha esimese tule pühaks. Uuele skoutismile on Wene seltsimehed aluse pannud. Soowime head edu neile töös! Wõtku punane skoutism üle ilma hoogu! N.

Kas teelahkmed wõi umkotis?

Mõne aja järele tõstab ajakirjandus jälle häält meie üliõpilastest, ja see-kord on see hääl kurwameelsem, lootusetum kui kunagi ennem. („Waba Maa“ 164, 165). Pealkirja all „Eesti üliõpilaskond teelahkmed“ kirjutatakse muu seas :

„... Waikus ja tegewusetus iseloomustab meie praegust üliõpilaskonda. Ta on inertne, passiivne ; tal puudub etewõtlikkus, initsiatiiw. On raske ütelda, mis teda praegu huwitab, mis suudaks teda kiiremini liikuma panna. On olemas paljudi küsimusi, aga need ei suuda teda elustada. Ta ei ole enam „seltskondlik baromeeter“, nagu wanas-ti. „Praegu oletatakse waikselt oma ette“. Juba teist aastat hingitseb üliõpilaskonna edustus, aga „üleüldine inertsus, apaatia, üleüldine eesmärkide puudus on siin leidnud waid täielikuma väljenduse... Wiimasel semestril oli mulje, et edustus on suremas pikaldast, waluta surma... Kas toob eelolew õpiaasta parandust? Wähe lootust. Edustus on kui tühi kest, millest elaw hing lahkunud.“

See waimutu põhipind määrab ka „Üliõpilastele“ saatuse. See jäi äkit-selt seisma. Nagu räägitakse, ei saa-wutata kuidagi lehele wõlguolewaid summi.

Selle nähtuse põhjused? Wäsimus. Seltskondlikud kuwid ei elusta. Isa-maaisus, rahwuslus on põhja kaotanud sest saadik, kui iseseiswus saabus. Eda-sipüüd on tardunud. Endised paleused on kokku langenud, uusi ei ole asemele tulnud. Üliõpilaskond on roobastest wälja löödud. Algas paigal tammumine. Kuhu nüüd ?“

See üliõpilaskonna iseloomustus, nähtawasti selle ringkonna enese ridadest, on tähelpanu wäärt meie noorsoo liiku-mises. Ta on aga tähelpanu wääriline ka meie ühiskonna kohta üldse, nimelt ühiskonna selle osa kohta, keda üliõpi-laskond määratus enamuses esitab, s. o. kodanliste ja wäikekodanliste kihti-de kohta. Sest ka oma tegewusetuses, oma huwidepuuduses, oma waimlises uimastuses on ja jääb ka meie üliõpi-laskond „seltskondlikuks baromeetriks“; nagu noorsugu alati on olnud ärksam ühiskondlikkude woolude kandja ja

awaldaja. Ja kui see baromeeter nüüd nullini on wajunud, kangumispunktile laskunud, siis tähendab see, et neil ühis-konnakihtidel, kust üliõpilased tulewad, enestelgi waimliste huwide poolest täie-lik lagedus majas on. Edasipüüd on tardunud, endised paleused on kadunud, uusi pole asemele tulnud.

See aadete puudus, see elu tühjus walitseb praegu terwes Eesti ühiskon-nas, see on kodanlises ilmas, niisama, nagu ta walitseb terwes kodanlises il-mas kõigil mail. Rahwuslik iseseiswus oli ideaalina joowastanud ainult eemalt; aga kui ta isegi warjuliselt saawutati, siis nähti, et ta enesega hoopis muud kaasa tõi kui seda, mida oli loodetud, mille eest oli wõideldud. Demokraatli-sed illusioonid, petlikud ilusad ettekir-jutused kadusid suurel osal juba enne, kui rahu maija jõudis. Ühiskondliku rahu asemel, üksmeelse ülesehitawa töö asemel — alasti omakasu, saagiah-nitsemise, wõimukasutamise isiklistel huwidel. Ja waimline lõtwus, pääse-matu wajumine kõige õudsemasse kül-watusse. Lakkumine, prassimine, su-guline kõlwatus... kõik see on seda-wõrd maad wõtnud, et isegi „ilmakuul-satele“ kõlwatuspesadele mitukümmend silma ette annab, ja mitte keegi lähem kui Pariisi mustuspesa mustuskühwel-daja „Echo de Paris“ Tallinnast, meie awaliku elu keskkoha rahwuswaheliseks solgiauguks nimetab. See wõib wänge oila, aga nähtawasti on Tallinn isegi pariislastele, kes ses suhtes ju teata-wasti hellitatud pole, niisuguse mulje jätnud. Meie wõime selle wastu waiel-da, aga seda muljet kaotada ei saa. Ja kes lahtiste silmadega ringi waatab, ei tihkagi wist wastu waidlema hakata.

Mis on siis meie kiidetud rahwuslik-kudest ideaalidest järele jäänud, wõi wälja kaswanud? Solgiauk, nagu prantslane nimetab? Arusaadaw, et seesugune wili iga ideelise edasitungija tarduma pani ja jahmatanult eneselt kü-sima : kas selleks siis oligi kõik see suur wõimlus, see lugemata ohwrite hulk ?

Agas kui mitte selles eesmärk ei seis-nud, milles ta siis seisis? Kus on pa-remad ideaalid? Kus on tee, mis wiib loodetud paremusele, ühiskonna kõrge-

mate püüete teostamisele? Kuid ei ole kedagi, kes näitaks, kes teed juhataks. Kõik need, kes waimustasid wõitlusele suurte, kõlawate sõnadega, on muutunud raswaläinud jääradeks, keda huwitawad ainult raswased kasud ja weel raswasemad kõhutäied, mis tulewad sahkerdamisest, igasugu autumaist allikaist, kehwmate kihtide kurnamisest, kellele demokraatia tagasi on toonud endise aja seadused ja endise aja wahekorrad isandate ja orjade wahel.

Ja noorsugu näeb ainult ühte ideaali, mis järele jäänud tegelikult: kraabi aga wara kokku! Nagu Prantsuse wäikekodanlusel minewa aastasaja esimese poole rewolutsioonide järel wõimule pääseses üks „ideaal“ järele jäi: „Enrichissez-vous! ajage rikkust kokku!“ nii on see ka Eesti pukki ronninud wäikekodanluse ainsaks elumõtteks.

Loomulik, et noorsugu sellest põhipinnast kõrgemale tõusta ei jaksa. Suur, wõib olla suurem osa ülikooli noorsoost, walmistab ennast sellele elule; teine osa on pettunud ja pöeb pettumus-halwatust. Wäike osa wast leiab endas mehisust küllalt pead mitte norgu wajuda lasta, waid tõsiselt uusi ideaale otsima hakata rahwuslikkude kokkuwarisenud pettekujutuse asemele.

Prantsuse suure rewolutsiooni kodanliste ideede pankroti ja pettumuse wiijaks olid suured sotsialistlikud utopiad, kui eelkäijad rewolutsioonilikule sotsialismile (kommunismile). Nüüd on see ajajärk läbi elatud, utopiaid ei ole enam tarwis hällitada, uusi ideid ei ole tarwis enam otsima hakata —

töölisklass kannab neid tuliseil tähtil oma wõitluslipul. Seal on ideed, mille eest kannatatakse, mille eest wõideldes elugi walmis ollakse ohwerdama.

Töölisnoorsugu seda ideede ja eesmärkide pöudu ei tunne, ja et nad talle kalliks jääksid, selle eest hoolitsewad demokraatlikud skorpioonid.

Üliõpilaskonna waimlise armetuse üle hädaldaja küsib: Kuhu nüüd? Mis edasi? Ja oskab oma waimlises halwatuses ainult — organisatsioonid wormideni tõusta! Kas edustuse asemele maakondade organisatsioonid wõi — wanad korporatsioonid? See on kõik! Waimliselt on tulewik pime, pilkane pime.

Ja see ei ole enam teelahkmel seismine siin ei ole üldse ühtegi teed enam näha; see on umbkott ühiskonnale, umbkott ka üliõpilaskonnale. Kodanlisel ühiskonnal ei ole enam ideid; ta demokraatia, kui ebajumal on kurnamise ja sisemise mädanemise taudis surma waakumas. Ta ei wiü ühiskonda edasi, waid kisub teda weriste kätega tagasi.

Ainult töölisklass sammub edasi, ainult töölisnoorsool on weel ideaale, ainult seal huwitawad ühiskondlikud küsimused, seal ei puudu eesmärk, kuhu tungida. Kuid wähe leidub üliõpilaskonnas neid, kes selle eesmärgi leiawad, seda teed lähewad. Selleks on meie aja ühiskond juba liig terawalt kahte wõitlewasse leeri jagunenud. Eesti üliõpilaskond lämbub sinna aatewaesuse mädamülkasse, kus ta waimutult ja wõimetult sipleb.

Üleilmlise töölisnoorsoo kongress

Töölisnoorsoo seisukord muutub päew-päewalt ikka raskemaks. Töölisnoorsugu on needitud kapitalistliku walmistuswiisi ahelatesse ja kannatab rängalt selle walmistuswiiside kriiside all. Wabrikutes tunnewad noortöölised enam kui ükski teine osa tööliste klassist sarnaste kriiside mõju, sest kapitalism püüab nende juba ennegi odawat tööjõudu täiskaswanud tööliste asemel madalama tasu eest eksploateerida. Otsekohe lasub noorsoo üladel militarismi ike. Noortöölised lukustatakse aastateks kasarmutesse ning saadetakse nende endi klassiwendade wastu. Ja kui rahwuslased ja kapitalistlikud nuumikud neid omades reaktsioonilistes huwides ei tarwita, siis kurnawad nad töölisnoori kõige häbematal kombel töökolades.

Juba ammu on töölisnoorsugu arusaamisele jõudnud, et ta peab enda kurnaja, kapitalismi, wastu väljaastuma. Mitmetes maades on ta katseid teinud eraldi noorsoo väljaastumisi korraldada, kuid iga kord lõppesid need kurwalt-nurjaminekuga. Nende katsete tagajärjetest näeme, et töölisnoorsugu ainult üksi oma jõududega, olgu see tihtides riidades ehk laialipillatutena, ei suuda pealetungiwa kapitali wastu edukalt wõidelda.

Töölisnoorsugu peab oma otsekohestenõudmistest eest ühiselt kogu tööliklassiga väljaastuma.

Ainult proletariaadi kõige jõudude koondamise läbi on wõimalik tagajärjerikas tööliste huwide kaitsmine pealetungiwa kapitalismi eest; sedasama peab ütleva ka tööliklassi kõige nõrgema osa — töölisnoorsoo kohta.

Tihti ei ole tööliklass tarwilist tähelpanu pühendanud noortöölise erinõudmistele. Sarnase hoolimatuse põhjus seisib selles, et töölisnoorsugu ei formuleerinud küllalt selgelt oma hädasid ja wajadusi.

Töölisnoorsugu peab oma rasket seisukorda ja omi nõudmisi tööliste klassile selges kujus esitama. Kogu ilma noortöölise kongress peab üles luge-

ma kõik töölisnoorsoo kannatused ja kõik ülitarwilikud nõudmised.

Kommunistlik Noorsoo Internatsionaal on juba mitmel korral samme astund, et saada töölisnoorsoo wõitlusele toetust Kommunistlikult ja Punaselt Ametiühisuste Internatsionaalilt.

Algus tehti sellega, et noortöölise konkreetset nõudmist pidi esitama proletariaadi üleilmlisel kongressil, mille kokkukutsumise kollased 2-se Internatsionaali juhid nurja ajasid.

Kuid Kommunistlik Noorsoo Internatsionaal, waatamata proletariaadi üleilmlise kongressi kokkukutsumise nurjamineku peale, otsustas:

Kokkukutsuda kõigi proletariaadi noorsoo organisatsioonide rahwuswaheline kongress.

Sealjuures ei ütle KNI end lahti oma programmist ega põhimõtetest ja ei nõua seda ka teistelt — mitte-kommunistlikudelt — organisatsioonidelt.

Tähendatud kongress peab üles seadma terve rea noore proletariaadi nõudmisi.

Komm. Noorsoo Internatsionaal kutsub sellele kongressile kõiki noortöölise organisatsioone, kes oma ülesandeks seawad töölisnoorsoo eluliste huwide kaitsmise.

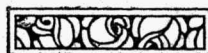
Töölisnoorsoo praegune seisukord sunnib kongressi päewakorda järgmisi punkte wõtma:

1) Kapitali ja kodanlise militarismi kütketes waewlewa töölisnoorsoo seisukorra läbiwaatamine.

2) Kogu ilma töölisnoorsoo nõudmiste formuleerimine.

3) Tähenatud küsimuste läbiharutamine ja nende kohta otsuste wastuwõtmine, nii awalikult kui ka tööliste organisatsioones, et sellega saawutada tarwilikke eeldusi tagajärjerikkaks wõitluseks töölisnoorsoo wiletsusse langesel ning jõuda proletariaadi ühise wäerinnani.

„Jugend Korrespondenz“.

Noorsoo liikumine Eestis ja välismail

Uus palgaalammäär välja töötatud

Hiljuti töötati üldise palgatariifi komisjoni poolt uus palgaalammäär — 7.539 mrk 94 penni suuruses välja. Tallinna Töölisühisuste Kesknõukogu ja raiooni wanemate nõukogu kinnitas ühel häälel selle alammäära. Palgaalammäär väljatöötamisest võttis Kesknõukogu noorte komisjoni liige osa. I. aasta õpilase palga suurus määrati $\frac{3}{4}$ ja II. aasta — 4,5 täiskaswanu palgast. Kolmandal aastal täis pak.

Samuti nõuavad noortöölised kollektiivlepingute sõlmimist peremeestega. Noored, üles palgawõitlusele!

Noorte tööliste elust Dwigateli tehase walukuris

Õpipoiste elu on meil õige täbar. Juhtub õpipoiss seisatama ja meister seda näeb, siis kohe kisa lahti. Sõimusõnad lendawad kui rahe waesele patusele kaela. „Mis sa kuradi logard wahid, katsu, et tööle saad“ ja muud sellesarnased on ainult osakene meistrihärä sõimusõnade tagawarast.

Mõne aja eest oli ühel õpipoisil tungiwatel põhjustel laupäewal warem koju minna. Läks meistri käest luba küsima. Luba asemel sai nahatäie sõimata, ning pidi tööle jääma.

Missugused meie töölised õpipoiste wastu on, näitab kujukalt järgmine juhus. Töoline kutsus õpipoisi oma juurde ning hakkas juttu ajama. Selle ajaga võttis teine tööline luuawarre, ning sellega wastu selga, nii et luuawars pooleks. Tuleb välja, et sarnane metsikus meistri poolt walmis sepitsetud. Enne seda ütelnud meister, et kui poiss tuleb — lööge tal jalaluud pooleks.

Niisuguste ürgaegsete õpetuswiiside wastu peawad noortöölised töölisühisuste kaudu kõige ägedamalt välja astuma.

Lutheri õppetöökajast

Igalpool makswad õpilaste palganormid on nii madalad, et nendega kuidagi ära elada ei saa. Kuid Lutherile ja tema aktsionääridele on need siiski liiga suured, mida tingimata kärpima peab.

Kuid kui soliid wabrikant ei tee ta midagi seadusewastast. Ning hr. Luther lahutab ühe wabriku nurgakese waheseinaga, nimetab seda õpetöökojaks, asetab sinna kümme kond noortöolist, ja nüüd võib ta nendega teha, mis tahab, kartmata, et ükski hammas töökaitse seaduse rikkumise pärast tema peale hakkaks. Kristlikul Baueril aga, kelle alla õpetöökoda kuulub, on wist seda meelepärast, mida karmimalt õpilastega ümber käiakse, sest kes rohkem waewa näeb, see rutem taewa läeb. Ning kodanline ajakirjandus ei wäsi Lutherit kiitmast, kes „eeskujulise ja tänuwäärt töö teinud tööstuskooli asutamise suhtes“. Õpilaste elu on seal äärmiselt wilets. Palka saawad nad 18—23 markä päewas. Töökoda umbne ja wäikene. Tööd peab tegema kui hobune. Tööpäew on meil 8-tunniline. Teoreetilist õppust, mis küll õpetöökoja põhikirja järele igapähele sunduslik, wõimaldatud ei ole. Niisamuti tuleb ka muidki põhikirja rikkumisi ette: wõetakse tööle alla 15 aasta wanuseid ja ilma arstilise järelewaatusega. Praegune meister Sipelgas on oma kohale täitsa kõlbmata isik, kes ainult wabriku „nõnade“ onupoja poliitika kaudu koha sai. Õpilastega käib ta ümber nagu orjaegne kubjas: sunnib neid lõpmata ja keelab isegi waljult rääkimise, aga harwa õpetab neid. Mingit kutselist ega pädagoogilist haridust temal ei ole. Juhtub Sipelgal „Musta Kassi“ peatäis wälja magamata, saawad õpilased alati töönäitamise asemel sõimata. Aga häbi pole suits, — silmi ära ei söö, nagu Wene wanasõna ütleb. Ja nimetab seda noorte eksploateerimise asutust kodanliste inimarmastajate käteplagina all — kooliks!

Noortöölise elust Lutheri wabriku mööbliosakonnas

Tükitöö on kõigile sunduslik. Kõige halwemaq tööd, mida täiskaswand tööline selle hinnaga mitte ei teeks, antakse noortöölisele. Kuigi noortöoline päewatöös niisama palju teeb kui wanagi, on tema töötasu ikkagi poole odavam. Ei meeldi noortöoline kuidagi meistrile, siis ähwardatakse harilikult

lahtilaskmisega. Masinaruumis töötab palju noori maistöölisi. Õhk on täidetud seal paksu puutolmuga, mida töölised peavad sisse hingama. Kuigi seal kaks tolmuimejat, töötab neist ainult üks, sest nii tuleb see wabriku walitsusele odavam. Töölise terwis ei lähe aga neile korda, sest tööjõudu on küllalt saada.

Hirwitusest noortööliste üle tundub seinaloew wabrikuwalitseja allkirjaga kuulutus, kus Amerika Kristliku Noortemeeste Seltsi juhatus kutsus „töötawaid poisse“ nädalaks Keila-Joale korraldatud laagrisse „lõbusalt ja kasulikult oma aega mööda saatma“, mille eest 75 marka päewas maksma peab. Üleliigne oleks seletada, et noortööline, kes end ära elatada ei suuda, sarnast lõbu omale palga kaotuse arwel lubada ei saa, pealegi kui nad selle eest 75 marka päewas maksma peavad.

Õpilaste lahtilaskmine Lutheris

Hiljuti lasti Lutheri õpetöökojast kaks õpilast lahti. Põhjuseks oli, et nimetatud õpilased julgesid tööjuhatajale, Sipelga härrale, wastu rääkida ja teda tihti „tülitada“ töö üle nõu küsides. Puutööliste Ühisuste noorte komisjon katsumus asja wabrikuwanemate kaudu lahendada, kuid õpilased wisati ühes wabrikuwanematega kontorist välja, põhjendades, et õpetöökoja õpilased wabrikuwanematele ei allu. Ka töökaitsekomissar, kelle poole õpilased pöörasid, wastas, et tema nendega tegemist ei tee. Siis saatis noorte komisjon juhatusel kaudu märgukirja õpetöökoja hoolekogule, milles nõuti, et õpilased tagasi wõetaks. Härrad jätsid aga selle tähelepanemata. Oh, demokraatlik kord ja seadused, kapitalistide käes olete teie paenduwamad, kui gummipuped!

K. Jürgens ja Ko. puutööstuse wabrikust

Wabrikus oli õõ jooksul kõrwale toimetatud üks puuriwänt. Hommikul oli aga „kisa rohkem kui willa“ ning kutsuti jalamaid „salad“ kohale. Kutsuti ülekuulamisele 3 noortöölist, kes õhtu wiimasena töölt lahkunud. Ülekuulamisel ähwardati muu seas: Kui õhtuks tagasi ei too, siis kõik „Wenese“, küll sääb juba teist juttu räägite.“ Muu seas wõttis üks noortest seda tõsiselt, sai

närwide nõrkuse ja wiibib Seewaldis. Saab näha, kas wabr. wal. wõtab arstimise kulud oma kanda, wõi jätab selle „demokraatia“ ohwri saatuse hooleks.

Wiljandi noorte komisjonist

On asutatud terve rida noorte komisjone töölisühisuste kui ka iseseiswate sotsialistide partei osakondade juurde. Noorte komisjonid töötawad eduga, noorproletaarlased terwitawad rõõmuga oma komisjonide loomist; kogunemine neisse suureneb alatas.

Ka Wiljandi E. I.S.T. P. juurde on moodustatud noorte komisjon, kuid peale nimetuse pole temast midagi kuulda olnud. Tingimata on siis komisjonis samasugused sõnade targutajad, kui sama parteis, wanemad kaimud, kes täie auruga Wiini poole tossutawad, mille tõttu ka noorte komisjon halwatuse saanud.

Noortöölistes Wiljandis! Kui ei suuda praegune komisjon sõnadest tegudele üle minna, kui ta on armetu noortööliste organiseerimises, siis ei pruugi meil oodata, kuni sihukese komisjoni uni lõpeb, waid asume ise komisjoni loomisele, mis kõiki noortöölisi rahuldab!

Lähemal ajal korraldab Wiljandi töölisühisus koosoleku, kus tingimata elujõuline noorte komisjon tuleb luua. Meil töölise ühisuses on hulk noortöölisi, kes kurnaja piitsa küll walusasti tunda saanud.

Tulge siis kõik, noortöölistes! Loomme komisjoni, mis peab elujõuline olema, mis juhib kõigi noortööliste elu awaldusi!

Puika.

Ülemaaline meeleawaldus Nõukogude Wenemaal

3. septembril (rahwuswahelisel noorsoopäewal) on kogu wabariigis noorproletaarlaste, rewolutsiooni reserwi, demonstratsioon Wenemaa Kom. Noorsoo Ühingu organisatsioonide juhatusel.

Selle demonstratsiooniga awatakse kogu Wabariigis organiseeritud „Kehalise kultuuri ideede ja wäeteenistusse ettevalmistamispropaganda nädal“. Nädal organiseeritakse peaaesjalikult „wseobutsch'i*)“ juhatusel ja Üle-Wenemaalise

3*) Üldise sõjawäeõppuse walitsus.

punaste „Kehakultuuri organisatsioonide“ poolt.

Kommunistlik Üliõpilaste liikumine

Üliõpilaskond on — ainult väike osake välja arvatud — reaktsioonilik. Alati kui reaktsioon toetust tarvitas, kui kodanlist Saksa riiki tõsine hädahoht ähwardas, olid Saksa üliõpilased tema kõige usutavamad toed. Wabatahtlikkude korpus loodi Ruhri piirkonnas üliõpilastest, niisama olid ka Kesk-Saksamaal üliõpilaste bataljonid need, kes wõitlewat proletariaati weristasid. „Tehniline abi“ ja teised streigimurdjate organisatsioonid seisawad koos üliõpilastest. Sarnasele reaktsioonilikule enamusele Saksa ülikoolides, millele juurde arwata weel „pahempoolsete“ demokraatide, patsifistide ja teiste gruped, mis enamalt jaolt poliitikast eemale hoiawad ning arwuliselt nõrgad on, seisab wastasrinnas ehki väike, kuid kõrgel määral energiline kommunistlik üliõpilaste liikumine. Toome siinkohal mõned faktid mitmete üliõpilaste grupede tegewusest.

Berliinis töötab grupe seltsimehi, kes partei, noorsoo ning teadusliku töö kõrwal ka energilist propaganda tööd teewad üliõpilaste seas. On korraldatud kommunistlikus waimus mitmed kursused, ettelugemisi; töötab Wene-maa näljahädalistele abiadmise komitee.

Freiburgis läks korda Wene-maa näljahädalistele abiadmise töös kõiki üliõpilaste grupesid kaasa tõmmata. Raudtee tööliste streigi puhul tegid kommunistlikud üliõpilased energilist kihutustööd „tehnilise abi“ (streigimurdjate) wastu ülikoolis.

Wenis on õige tugew kommunistlik üliõpilaste fraktsioon, millesse kuulub üle 250 liikme. Iga nädal korraldatakse aruandeid, waielusõhtuid ning töötawad marksismi kursused. Kursused on Saksa, Bulgaaria, Serbia ja Ungari keeles.

Itaalias ei ole üliõpilaste koosseis mitte puht kodanline. Üliõpilased wõtsid tihtigi osa ka wabrikute ülewõtmistest. On olemas 30—40 üliõpilaste gruppi. Üliõpilased, kelle majanduslik seisukord täiesti proleaariline, wõitlewad ühiselt kogu tööliisklassiga toiduainete hindade ning õppemaksu alandamise eest. Ministeeriumi poolt tehti ettepanek, mis oli sihitud üliõpilaste ma-

jandusliku seisukorra parandamise poole, kuid ühistunde põhjal proletariaadiga lükkas üliõpilaskond selle ettepaneku tagasi.

Prantsusmaal asus hiljuti „Clarte“, milles töötawad ka kommunistid, nagu Henri Barbusse ja Contier üliõpilaste grupede organiseerimisele, Ent tema selguseta, patsifistlik iseloom on kardetaw.

Inglismaal on üliõpilaste liikumise keskkohaks „Üliõpilaste sotsialistlik föderatsioon“. Liikumine on niiwõrd laiaulatuslik, et isegi üliõpilaste kommunistlik ajakiri „Waba Oksford“ korrapäraselt juba pikemat aega ilmub.

Skantinaawia riikides töötawad ülikoolis õige tugewad kommunistlikud gruped. Tehakse peaasjalikult teaduslik-kommunistlikku tööd.

„Jugend Korrespondenz“.

Eksplaatatorite kallaletormamine töötawale noorsoole

Saksamaal oli rewolutsioonist peale 8-tunniline tööpäew töötawale noorsoole ning õpilastele seadusega „kindlustatud“ ja muud midagi. Tegelikult see läbiwiidaw ei olnud. Walitsus toonitas tihti, et tunnid töökoolides tööajaks loetakse jne. Nüüd lähewad aga tööstusetewõtjad awalikule pealetungimisele. Isegi seadus on juba 8-tunnilise tööpäewa wastu ning nõuab makswa 48-tunnilise nädala asemel 54 tunnilist töönädalat. Nii siis wõib kapital terwele tööliste klassile kallale tormata. Walitsus keelab öötööd noortele kuni 18 aasta wanuseni, kuid seda keeldu wõib täiesti olemataks lugeda, sest ta pole maksew kõige tähtsamates tööharudes (metalli, klaasi, paberi, suhkru, mäekaewandus) kus walitsemas just kõige halwemad töötingimised.

Austrias niisamuti, kui Saksamaalgi katsuwad kurnajad kõiksugu häbemata wõtetega noortele tööliste kallale tungida — eestkätt sellega, et 8-tunniline tööpäew ära kaotatakse.

Poolamaal, mis juba kauemat aega noorte tööliste kurnamisega wõib kiidelda, on 8-tunniline tööpäew, mis 1919. a. seaduslikuks sai, terwe tööliisklassile „ajutiselt“ 2 aastaks ümber muudetud, muidugi pikemaks.

Praegu sünnib tööaja pikendamine 8—10 tunnini tööliste nõusolekuga —

kuid see tähendab, et tööline on sunnitud ennast ettevõtja tahtmise alla pae-nutama, kes näljaga piitsutab.

Noored tööliselised — ühes ameiühisus-tega nagu üks mees kurnajate vastu : lööme tagasi häbemataid pealetungi-mised !!

Kõige ilma töölislastele!

Saksamaa kommunistlikud lapsed pi-dasid 22. juulil 1922 a. Suhlis (Thürin-gis) lastekonverentsi.

Saksamaa kommunistlikud lapsed pi-dasid sellel konverentsil nõu, kuidas nemand tööliklassi wabaülewõitluses kaasa aidata wõiksid.

Meie wanemate waenlased — wabri-kandid, suurmaapidajad, rikkad kaup-mehed ja nende kaitsewägi, politseini-kud, rahwuslikud õpetajad ja soldatid, — on ka meie wäenlased.

Mitmetelt wäljamaa noortelt seltsi-meestelt oleme kuulnud, et ka teistel maadel — Shwetstis, Tsheho-Slowakis, Hollandis, Prantsusmaal, Inglismaal, kogu ilmas, igalpool, nende tööliste lap-sed, keda rõhuvad kapitalistid, nälg-iwad, wiletsalt elawad, wiletsalt rüütu-wad, koolides söimatakse ja pimesta-takse.

K o g u i l m a t ö ö l i s l a p s e d !

Kas olete kuulnud juba Nõuk. Wene-maast? Seal wõitsid tööliselised!

Kas teate, et seal N. Wenes wilja-ikalduse tagajärjel kohutaw nälg wa-litseb?

Mõtlege nälgivate õdede ning wen-dade peale!

A i d a k e seltsimehi Nõuk. Wene-maal!

Nõuk. Wenemaa walas werd ja nälgis tööliklassi hea käekäigu eest! Nõukogude Wenemaa on kõigi maade töölislaste seltsiline!

A i d a k e Wene proletariaadi haawu parandada ja wajgistada ta walu.

K o g u i l m a t ö ö l i s l a p s e d !

Meil on kõigil üldine waenlane.

Wõideldem sellepärast ühiselt!

Teie seltsimehed, keda teie meie juurde saatsite, ütlewad meile, et teil ühtegi lastegrupet pole ehk ainult mõni üksik on.

Kõigi maade kommunistlikud parteid ja noorte ühingud aitawad teid wõit-luses!

Kommunistlikud lastegrupid peawad meie eelwäed olema!

Loogem ka endale sarnased sõja-riistad!

Kõigi maade töölislapsed, ühinege!

I. Saksamaa kom. lastegrupi konverents.

(„Die Rote Fahne“).

I. Saksamaa laste konverents

Suhl (Thüringis) 22. juulil 1922.

Puupüsti täidetud Raatus-säälis algas täna, kell 9½ homm. laste konverents. Juba nüüd leidub meie linnas peaaegu 800 last, kellest mõni sada kommunist-likkude lastegruppide täiewoliliste saadikutena nõupidamisele lähewad.

Wõimukalt mühas konverentsi algus mitmest sajast lapsesuust wõitlusklaul: „Wennad, päikesele, wabadusele“.

Noor sms Schnabel Suhlis, terwitab mõne sõnaga noori seltsimehi. Selle järele terwitab sms Heym.

Uhkelt teatab ta särawate silmega lastele kommunistide saawutustest Suhlis.

Tema järgi kõneleb sms Erich Weis-ner (Berlin) Saksamaa Kommunistliku Noorsoo Keskkomiteele. Tulised waimustussõnad on need, mis wäljendawad rõõmu ja uhkust kommunistlike laste-gruppide kosumisest, waatamata waen-lastele, wihale, walele ja rõhumisele, mida waenlased meie vastu tarwitawad.

Hinge pidades kuulawad kokkutul-nud noored Edwin Hoerle südamlikke sõnu, kes Saksamaa Kommunistl. Par-tei Keskkomitee nimel räägib.

I. korda räägib siin, Suhlis, E d w i n Hoerle mitme tuhande kommunistl. lapse wolitajale, kes teia juba 1½ aastat kui „Jungen Genosse“ kirjasta-jat ja kohkumata kommunistl. laste lii-kumise edendajat tunnewad. Mõnest sõnast on küllalt, et lastele poliitilise seisukorra ja kommunistl. lastegruppi-de töö kokkukuulumise tähtsust selgita-da. Wõitlus koolides isamaalise kihutuse vastu, isamaaliste õpetajate vastu, peab nüüd palju kõwemalt üleswõe-tud saama, kui siiaajani. Kuidas see wõitlus saab juhitud, missugused koge-mused lapsed ise siiaamaani on ammu-tanud, selle üle annab konverents las-tele nõu. Wõitlewad kommunistid — teie wanemad, wennad ja õed — waata-wad suure põnewusega selle konverent-si käiku, kus noored ülesastuwad, kes

mõne aasta pärast ka paremad võitlejad on proletariaadi ridades.

Sms Fritz Reuzner võtab sõna Kommunistliku Noorte Internatsionaali Täidesaatva komitee kaitseks. Kergelt arusaadavate sõnadega jutustab ta lastele ka teiste maade töölislaste võitlusest. Terrorist, mida fascistid Itaalias töölislaste vastu üles näitavad, rahvuslikust tagakiusamisest, mis igal maal walitseva klassi ja õpetajate poolt toimetatud saab.

Fritz Bieland (Jena) püüab paari sõnaga mõtte üle: „Milleks on meil kommunistlikud lastegrupid“ aru anda. Lõpusõnaga „Me tahame endi waenlasi tundma õppida“, lõpetas ta oma ettekande. Hoffman (München) ja Kuhn (Leipzig) täiendavad tublide sõnadega referendi mõtteid. Suurt tähelepanu laste juures äratas riigi keskkohta aruanne, mida sl. Gertrud Müller ette kandis. 350 grupes on 30.000 last koondatud. „Junge Genosse“ trükiakse tänapäeval 25.000 eksemplaris. Kõneleja kritiseerib „Junge Genosse“ puudulikkude arwete õiendamist.

Sms Bauer (Essen) peab referaadi „Wõitlus koolides“. Puudutab peasjalikut 1918. a. novembri kuul rahwasaadikute antud lubadusi ja nende sijamääni mitetähtmist. Ka wõimlemisõpetus kestab edasi militarismi waimus. Selle eeskujuliku referaadi lõpul on kõik wäikesel seltsimehed wäga elawad ja pildistawad õige wärwirikkalt oma elamusi. Sms Fritz Lange Reichszentraalist, puudutas paari terawa sõnaga praegust koolikorda, millega loorberi lõikas.

Lõppsõnaks ütles sms Bauer (Essen): „Raske on meie wõitlus koolis, kuid see on ka peawõitlus“.

Noorte teenijate elust

Tihti wõib ajalehtedes kuulutusi leida, kus soowitakse noort tüdrukut laste juurde wõi kergematele töödele. Aga kui kõik nooremad teaks, missugused need „kergemad“ tööd, siis ei laeks end sarnase kuulutusega meelitada.

Nende ridade kirjutaja sai lehe kuulutuse järele koha. Järgmisel hommikul kästi tööle tulla. Esimeseks proowitööks anti õpott tühjendada. Selle järele pidi üksipäinis suuri raskeid asemekotte tassima. See käis üle jõu.

Lõpuks selgus, et ka pesu pesema peab, kuna töölewõtmise juures sellest juttugi ei tehtud. Juhatati hunnik pesu kätte ja — pese. Kui protesteerida julgus, siis kukuti karjuma. Mida siis õieti teha tahetakse, kui isegi mitte pesu pesta ei wiitsita. Saada ju nii kui nii kuulmata kõrge palga: süüa ja 800marka kuus. Kuid igaüks wõib isegi arusaada, et 16-aastane tütarlaps weel pesupesija ei ole, pealegi kui ta söögiks saab klaas teed, ja tükk kuiwa leiba.

Kuna meil demokraatlikus wabariigis 8-tunniline tööpäew (wähemalt paberil) maksmas, ei näi sellest walgete pärisorjade pidajad kuuldagi tahtwat. Maja-teenija tööpäewa kestwuse alamääraks on harilikult 11—12 tundi.

Kõik teenijad majatöölise ühisusse ja siis wõitluse ühisel wäerinnas 8-tunnilise tööpäewa ja inimõiguste eest!

Isesugune norimine

Sadamas Nõukogude töös töötab rida noori naisproletaarlasi. Nende ülewõlpidamine jätab palju soowida. Sõna „sadama tööline“ näib nende peale mõju awaldama. Wanad sadama ninad „lapiwad“ tihti peale wiina, meie noored naisproletaarlased aga soowiwad, et noored meestöölised neile kompwekke „lapiks“. Mõnikord tõmmatakse noor meestööliline pikali maha, otsitakse taskust rahatask ning wõetakse nõndapalju markasid, kui kompwekkide ostmiseks tarwilik. Ise kilkawad ja naerawad selle tähtsa tseremonii juures. Peale selle antakse ka tugewasti wiinapudelile suud. Jutuaineks tihti peale restoraanid ja kahtlased lõbutsemised.

Noored naisproletaarlased! Säherdune iseliiki norimine ei ole klassiteadlike töölisele kohane, kuna jutuwamine restoraniteema peal kuulajatele halba muljet awaldab.

Belgia

Ühes Saksa sots.-demokraatide äärmise parema tiwa häälekandjas oli mine märkus:

„Õpilaste koolid“ — Belgia raudteede walitsus awab riigi kulul koolisi õpilastele 14—16 aasta wan., kes lõpetanud rahwa kooli. Koolid on awatud paljude töökodade juures — mitmesugustel tööaladel.

Kursus on 3 aastane. Õpilased saa-

wad algusest peale palka. Iga õpeas-ta lõpul on katsed, kus siis na iga õpi-lase wõimiste kohaselt talle teatud sum-ma hoiuraamatu peale pandakse. Kätte saab raha aga alles peale 3-aastast õp-pust ning 2-aast. proovitööd. 5-aastane noorte tööliste kurnamine odawa palga eest — see on rekord, on ülesleidus, millega Belgia raudteede walitsus uh-kustada wõib.

Nende antimilitarism ja kelele ta kasu toob

Antimilitarism oli sihtidest, mille pärast „Noor Gaardiwägi“ loodi. Anti-militarism oli üks tähtsamatest punkti-dest, mille ümber esimene N. Internationaal koondus. Antimilitarism oli hüüdsõnaks, mille all noorproletaarlased sõja ajal tööliste Internatsionaali üles-seadmise eest wõitlesid. Antimilitarism mängib ka teatud osa Amsterdami Noor-te Internatsionaalis — selles häbista-was mitmesuguste maade „sotsiaal-isa-maalaste“ ühingu.

On küllalt räägitud, mis kujutab endast see n e n d e — antimilitarism!.. Waatame lähemalt seda „antimilitarismi“, mida Belgia „Noor Gaardiwägi“ oma lippudele on kirjutanud.

„Kõik kuue kuulise wäeteenistuse poolt“ — see on selle „antimilitarismi“ hüüdsõna. 6 kuud teenida — milleks? On see siht rewolutsioonilik, milleks Belgia „Noor Gaardiwägi“ 6 kuulise wäeteenistuse poolt on?.. Ei! Waid, et rahwulise kodanluse püüete kättesaa-miseks wõ, malikult palju proletaarlaste jõudu ära kasutada. Noortele tööliste aetakse „kärbeid“ põhe — mitte 10 kuuline, ehk 12 kuuline wäeteenistus-aeg, waid 6 kuuline. Kas ei ole see tõelikult rewolutsiooniline nõudmine!... Kuud tööpoolest on ta weel mõjuwam abinõu kodanlaste käes, kui enne, sur-weawaldamiseks noorte proletaarlaste peale. 10 kuud, 8 kuud, 6 kuud — miks mitte nelja kuuline wäeteenistuse aeg, — oleks ju weel rewolutsioonilisem! Ja, tööpoolest, kutsubki Belgia waba-meelne ajaleht „Dornjer Er“ (Wiimane tund) ühinema hüüdsõnaga „Nelja kuu-lise wäeteenistuse poolt“. See on „waba-meelise“ kodanluse ettepanek, nelja kuulise wäeteenistuse kasuks, et seega sõjawäge kui wõitlemisabinõu tööliste massiga weel „paremaks“ teha. J.

Aasta tagasi

Aasta tagasi sai asutatud Belgia Kom-munistlik noorte ühing. Ehk uuesti loo-dud ühing küll suurema jõuga tööle wõib asuda, kui enne, siiski raskendab ta tegewust iseäralik Belgia olukord, mis just „sotsiaalisamaalsuses“ seisab.

Belgia „sotsiaalisamaalsete“ partei on tugew, ning annab oma „Noorte ühin-gule“ — „Noor Gaardiwägi“, mis oma-le uusi liikmeid juurde tõmbab, spor-di-, tantsu-, teatrietenduste läbi, suurt toetust.

Kõigi selle peale waatamata peawad seltsimehed katsuma lähineda töölis-noortele, milles neid Kom. partei toetab. Nii on Antwerpeni grupel korda läinud teatud määrat noorte metallistide peale mõjuda. Iseäralist tähelepanu peawad seltsimehed just nende Belgia osade peale pöörama, milles noorte eks-ploateerimine suurem. Töö on alatud ja wõib loota, et Belgia Kom. Noorte Ühing niisama wõimsaks kujuneb, kui seda Kom. Noorte Ühing teistes maa-des on. J.

Rootsist

Näljakopikad töötasuks

Et wäljendada häda, mis Englise töö-tawa noorsoo hulgas walitseb, on allpool toodud arwudest küllalt.

T i k u t ö ö s t u s e s saawad noored töölisel 14—18 aasta wanaduseni 5—10 pensitundis (wanema tööliste päewapalk — 1 shilling 3 pensit.)*.

K l a w e r i t ö ö k o d a d e s — õpilased — 14 aast. — 3 pensit.; 16 aast. — 6 p. t.

M o o d s a t e k a u p d e w a l m i s t u - s e k s — 14—17 aasta wanad. 5—9 p. t.

Õ p i l a s e d r ä t s e p a t ö ö s t. Alla 15 aastat 2 pensitundis; 16—17 aast. 5 p. t.

M ä n g u a s j a d e w a l m i s t u s. Alla 15 aast. 3 p. t.

P e s u m a j a d e s — 14—18 aast. wanaduses tütarlapsed saawad 11 kuni 12 shillingit.

Suuremates k o h w i m a j a d e s maisteenijad saawad 60 tunnilise nädala eest 18 shillingit. 54 tun. nädala eest 21 shill. 6 pensit.

I i r i m a a l saawad rätsepa õpila-sed 2³/₄ pensitundis 14—16 a. wana-duses.

*) 1 pence = umbes 4 kop., shilling 48 kop. kullas.

Wasewalamise tööstuses — õpilased 13 a. wanaduses $3\frac{1}{2}$ pensi; 20 a. wan. — 10 pensi tundis.

Kõie tööstuses 14—18 aast. la 15 a. — 3 pensi t. 17—18 aast. $4\frac{3}{4}$ pensi t.

Raudteel töötaw. nooredmehed — 15 a. 16 shill. nädalas, 18 a. 30 shill. nädalas.

Kübara-mütsi tööstus — õpilased $1\frac{1}{2}$ pensi tund I poolaasta.

Naha tööstuses 14—18 aast. $6\frac{1}{2}$ pen. tundis.

Pakkijad kauband. ettevõtetes 13—18 aast. 14 shillingit nädalas.

Kudumise wabr. õpilased 15 shillingit nädalas.

Odaw walmistuswiis

Üks Inglise kellade ning grammafooni wabrik kawatseb hulgawiisi äratajaid kelli hakata walmistama, seega nende hindu niiwõrd alandades, et wõib wõistelda wäljast sissewetawatega. Kuidas nii odaw walmistus wõimalik, ning kes langeb ohwriks — seda näitab wabriku juhatause poolt wäljapandud kuulutus. „Wabrik on suurepäraselt sisseseatud hulgaliseks walmistamiseks. Meil on 120 automaati 5 kuni 6 tükki batareis. Iga masin walmistab 12000 osa tundis, ning kontrolleerida iga masinat wõib 15 a. tütarlaps. See tähendab, et iga tüdruk tundis 6000 kuni 7000 osa wasta wõib wõtta. Sel kombel wõib wabrik aasta jooksul $1\frac{1}{2}$ —2 miljoni äratajat-kella walmistada. Keskmise hind 3 shillingit 11 pensi“. Wabriku juhataja lisab veel juurde — „siin ei ole nõudmisega tegemist, waid kõik oleb hulgalisest walmistuswiisist“ — (kui ka 15 aastast tütarlaste häbemast kurnamisest, kes ise ka automatideks muutuvad).

Tööpuudus noorte hulgas

Tööpuudusest noorte hulgas annawad kaunis selget pilti järgmised andmed ühest Inglise ajalehest.

Ehitustöölisel — 20% noorimehi kuni 24 a. wanad.

Mustatöölisi — 1529. Nendest 999 poissmeest; 159 ehk 10% nooremaid kui 20 a. 816 ehk 30% — 21—30 aastaseid.

Ehitustööliliste hulgas 19—24 aast. wanaduses huk tööta töölisi.

Mustatöölistel, sarnane seisukord, nagu ehitustöölistelgi — nimekirjas noored töölised 19—25 a. wanaduses.

Tööta tööliliste arwu suurus Bristolis põhjaneb puudulikul kutseharidusel.

Edinburg — töötatöölisi 280, neist 30% õpilased.

London — metallistid — suur % töötatöölisi puuduliku kutsehariduse tõttu. Üks ajaleht kirjutab, et walitsus töötatöölilistele, kes sõjaväes teeninud, võimaluse annab opteerida. Ühe sõnaga kihutatakse maalt wälja, et pääseda toetamisest.

Hispaania

Hispaania. Kaugel lõunas, päiksepaistelises Hispaanias, kus datilpalmid omi lehti laiutawad üle tööliste elu-urgaste, ka seal wõitlewad noored kommunaarid eelwäerinnal werise kapitalismi wasta. Iga aasta sunnib Hispaania kodanlus noori töölisi ja talupoegi Marokkosse minema, et säälsõda pidada pärismaalastega ja neid aila suruda. Tuhanded noorproletaarlased on sääli oma elu jätnud. Nende luud pleegiwad Põhja-Aafrika kõrbetes.. Milleks? — Selleks, et Hispaania kapitalistid Marokko mäekaewandusist kuulmatut kasu wõiksid saada.

Kommunistiline Noorsoo Internatsionaal on Hispaania kommunistlikku noorsugu selle wasta wõitlusele kutsunud. Sellepärast heitis wihane Hispaania kapitalism kümned noored seltsimehed türmi ja wangikodadesse. Nagu kõigis mais, nii ka Hispaanias, ei kohku noored Hispaania seltsimehed selle ees ega unusta omi ülesandeid, ning jääwad truuks oma lubadusile ja sõnadele. Teie wägistate meid, kuid waikima sundida teie meid ei suuda!

Rootsis. Euroopa põhjalas töötab Rootsi kommunistlik noorsugu. Seal ei ole veel kodanlus awalikule sõjariistus wõitlusele proletariadiga asund ja töölisklass on seal tugew, mille tõttu suutis Rootsi kom. noorsugu suurt kaswatustööd korraldada, wõis suurt kihutustööd küla töötawa noorsoo seas läbi wiia, peale selle kawakindlat tööd ametiühisustes alustada. Rootsi ühingul on 20,000 liiget ja häälekandja „Stormklockan“ — „Tornikell“ üks tähtsam sotsialistiline ajakiri Rootsis.

Kuulmata tööpuudus, mis Skandinaavia maades walitseb, raskendab mui-

dugi tuntawalt ühingu tööd. On ju 60—75% ühingu liigetest töötud ja see mõjub oma korda ühingu rahalise külje peale. Aga ometi on Rootsi seltsimehed meile eeskujuks ja näitawad, mida on võimalik ohwimeelsuse ja energiaga korda saata.

Ühingu organisatorline ühisehitamine õnnestab tabawalt, ning kuulsad on nende kihutus-wäljasõidud prowintsidele. Rootsi noorsoo organisatsioon töötab käsi käes Norra ning Daani noorsoo kom. ühingutega.

Portugaalia

Mõned kuud tagasi asutati Portugaalias esimesed kommunistlikud noorte grupid. Nende suurenemine läks õige jõudsalt ja praegu on juba 260 liiget, nende hulgas 25 naist. Suuremad grupid on Lissabonis ja Porto's. Linnades, kus ühingu liikmeid on, võib kohe tööliste seas liikumist märgata. Maal ei ole veel suurt ära jõutud teha, pealegi on noored seal kiriku mõju all. Grupid määrasid ajutise keskbüroo „Junta Nassional“.

Ehk ühing küll veel wormiliselt ei kuulu Kom. Noorte Internatsionaali, kuid awaldab talle oma täielist poolehoidu, mis ta ka tegelikult on näidanud. „Junta Nassional“ saatis kõigi oma osakomdadele teadaandet, et walitaks komisjon programmi wäljatöötamiseks propagandistide kooli jaoks. Komisjon organiseeris Lissabonis lektse, ettelugemisi ametiühisustes, propaganda mõtetes. See on kõik alles töö algus, mis ühingu suurenemisega laieneb. Ühing wõttis osa rahwuswahelisest noorte päewast.

Portugaalias on veel teisi noorte ühinguid. Tähtsam neist on sündikalistide ühing, millega Kom. N. Ü. hääs wahekorras on. On veel sotsialistide noorte ühing, milles 15 liiget, ning mis wähematki mõju noorte tööliste peale ei awalda.

On ka rida kodanlisi noorte ühinguid.

Kõigist ülewal nimetatud ühingutest on ainult kommunistlikudel noortel kindlad põhimõtted ning sihid, ja kellel on kindlaks aluseks Wenemaa reolutsioon.

J.

Walge terror Rumeenias

Kolm Rumeenia kommunisti, keda amnestia põhjal wangist wabastati, leiti mõni aeg hiljem tapetult. Kuu aega wahet juhtus seda sama 5 amnesteeritud kommunistiga. Sel puhul pöörab Rumeenia sotsialistlik noorsoo ühing kogu ilma tööliste poole üleskutsega, kus muuseas öeldud: „Rumeenia oligarhia heidab sadasi meie seltsimehi wangikodadesse, wäljalastes walab nende werrega Nestri kaldaid.“

Ameerika

Leib kütteinaks, — kuna miljonid inimesed nälgivad!

Elektriühisus O'Neilis, mis „Hanford Produce Company“ omadus „Siy City's“ hakkas oma määratud katlaid wiljaga kütma.

See ühisus on kõige suurem elektri ning auru ettevõtte „Norfolki“ ning „Black Hill'i“ wahel. Ta warustab terwet linna walguse ja energiaga, kütub osa tähtsamaid asutusi.

Wili katlate jaoks maksab praegu 7.00 dollari tonn, söö laadimine ja transport maksab 6,52 dollari ja kui ta ükskord katla alla jõuab, siis läheb ta keskmiselt 9.00 dollari tonn maksma. Katsed wiljaga, teda kütteinena tarwitada, — on suuri tagajärgi annud. Ühisus tarwitab igapäew ligi 6 tonni wilja.

Esimene maa noorproletaarlaste kongress põhja Ameerika ühisriikides

Ameerikas, Kom. Noorte Ühingu kõrwal, mis „demokraatlise“ walitsuse wõimata suure surwe awaldamise tõttu waewalt hingata võib, hakkab ka teine töölisnoorsoo ühing omi juuri ajama ja, mis, nagu teada, õige kiirelt eleneb. Ühing töötab teisel üleilmisel Kongressil ülesseatud ja wastuwõetud otsuste järele.

Noorte Internatsionaali ta veel ei kuulu, kuid ta ridades on tugewaid wõulusid märgata, mis meie põhimõtetega ja Nõukogude Wenemaaga kokkukõlas on. Nagu kuulda, kutsub ühing lähemal ajal esimese maa kongressi kokku, milleks eeltööd juba käimas. Päewakorda on õige paljutöötawad küsimused ülesseatud, millest lähemalt edaspidi kongressi käiku jälgides räägime.

Ameerika seltsimehed peawad kõige kiiremas korras ühingu põhilausetega

tutvunema ning ta arenemist silmas pidama, ja võimalikult suurt mõju avaldama, et ühingu ridades organiseeritud noored töölised prolefaarlike wabaduswõitluse jaoks kaduma ei läheks.

J.

Pioneeride pea käsusõnad

1) Pioneer*) on truu töölisklassile.

Wenemaa töölised, luues oma riiki, wõitlewad ühes terve ilma töölistega inimesoo wabastamise eest, nagu wõitles kunagi Spartak.

Wäike pioneer on üles kaswanud tööliste hulgas. Ta on truu nende püüetele ja ei saa kunagi äraandjaks. Ta loeb oma kohuseks alati ja igalpool töölisklassi huwide eest wälja astuda. Pioneerile on kõige suuremaks kiituseks, kui teda terve ilma wäikseks Spartakiks kutsutakse.

2) Pioneer on õiglane ja aus mõtetes, sõnades ja tegudes.

Ta teab, et waletawad ainult kartlikud, kuid pioneer on kõige pealt julge.

Wäike pioneer on alati otsekohene, ning ei warja kunagi midagi teiste eest.

3) Pioneer on sõber ja wend iga teise pioneerile.

Kõik pioneerid on isekeski wendanad. Peale selle on pioneeride ühing lahutamata sõlmedega terve ilma töölisklassiga seotud. Seda sidet peab wäike

*) Pioneer — eelkäija, teerajaja järeltretegijatele.

pioneer tõendama, nimelt, iga näew ülesnäidates kasulikke teenuseid töölistele ning nende riigile.

4) Pioneer on distsiplineeritud ning oskab walitseda end.

Astudes wabatahtlikult noorte pioneeride ridadesse, sunnib ta oma isiklikke huwisid alluma üldistele. Ilma distsipliinita laguneb kõige wõimsam ühisus — kõige tugewam kiwi muutub liiwaks. Kõik ülesanded täidab pioneer ajawiitmata ning täpikäält — selles seisab distsiplin.

5) Pioneer püüab olla alati kasulik terve ilma töölisklassile.

Olla töölistele abiks wõitluses, see ei ole pioneeril raske. Ta peab ainult oskama „waadata“. Teenused wõiwad mitmesugused olla — suured, wäiksed, rasked, kerged, suur abi ja juhusline kaastöötamine. Ükski teenus pæewas üles näidata, see on iga pioneer püha kohus.

6) Pioneer on kokkuhoidlik ja austab wõõrast tööd.

Ta teab, et kõik, mis ta oma ümber näeb, ei ole järsku kusagilt tulnud, waid tekkind raske tööga. Töö ei ole ajawiide, seda loeb wäike pioneer iga õhtu oma wanemate wäsinud nägudelt.

Rikkuda mõnda asja, tähendab, sundida inimesi uuesti ta kallal töötama, waewa nägema, see on, wõtta ära neilt waba aega ning jõudu — sellepärast on pioneer kõigega ettewaatlik, millele ka teisi õpetab.

Koolipoliitika ja poliitika koolis

Otsiwat kohutawat õpetajat

Triigi wallanõukogu maaliitlane enamus otsib oma Harmi algkoolile niisugust õpetajat, keda õpilased kardaksid. Ühed walimised ebaõnnestasid just sellepärast, et kandidaatest, kes kõik walilale tuntud olid, arwati, et õpilased nende ees hirmu ei tunne. Ühe õpetaja kandidaadi vastu ei teatud muud ette tuua, kui seda, et õpilased julgenud õpetajale üles tunnistada, et nad salaja suitsetada püüawad. Sellest järeldas maaliitlaste minamees, et õpilased ikka küllalt õpetajat ei karta. Teine maaliitlane kartis, et õpetaja on sotsialist ja muudab lastewanemate po-

liitist meelsust, kuigi ta klassis ei peaks poliitikat puudutama. Nõnda ei jäänud muud nõu üle, kui õpetajat walimata jätta lootuses, et ehk tuleb sügisepoole mõni hirmuärataw õpetaja kandidaat.

Kaaskodanikud! Kui teate soowitada õpetajat, kes oleks hästi koleda näoga, suure habemega, paljate ja harwade hammastega ja selle juures uhke ja tige õpilaste vastu, siis teatage Triigi walawalitsusele, Kose kaudu. Om.

Kuusalu kihelkonna kantsikumees

Kodasu 6-klassilise algkooli juhataja isand Leemet seadis läinud õppeaastal

omale alluwas koolis otse inkwiitsiooniaegse korra sisse. Mitte lahke nõuandja ei olnud ta õpilastele, waid wali ja halastamata walitseja. Kärkimine ja paukumine olid igapäised asjad. Harilised olid ka niisugused karistamiswiisid, nagu wäljakäigu-kohta kinnipanemine ja pühapäewaks koolimajasse istuma jätmise. Sagedasti lasti ka nädal läbi igapäew 2—3 tundi peale tunde istuda ja seda ühe eksimise eest.

—ne.

Koolid maksulisteks kodanlastele

Äärmiselt raskete majandusliste olude sunnil pidi Nõuk. Wenemaa walitsus osa koolidest maksulisteks muutma. Kodanlased on sellega kondi suhu saanud ning purewad nüüd selle kallal, mäidades töölistele, et waadake, mis Wenemaal tehakse — isegi koolid on maksulised. See jaburdamine iseenesest polekski nii hull, kuid et ta teatud määralt segadust tööliste ja noortööliste ridades sünnitab, siis ei oleks üleaurune siinkohal mõne reaga asja selgitada.

Nõukogude walitsuse poolt wäljaantud dekreedid järele peab riik $\frac{1}{3}$ kogu koolidest omal kulul ülewal, milles õpetamine maksuta, kuna 2,3 koolidest kohaliste omawalitsuste ülewalpidada jääwad. Wiimastele on lubatud üks pool kogu nende ülewalpidada olewate kooli kohtade arwust maksulisteks kuulutada, kuna ülejäänud kohad töölistlastele maksuta määratud on.

Nagu sellest näeme, lasub kogu maksuliste koolide raskus jõukate klasside

õladel. Mida rohkem kohalik omawalitsus jõukatelt õpimaksu saab, seda paremini on temal wõimalik kooli korraldada, ning seda enam awaneb ka tööliste lastel kooli sissepääsu wõimalusi.

Kui Nõuk. Wenemaal poleks maksulise kooli juurde üle mindud, siis oleks tulnud wiimaks osa koole sulguda, sest sõjast kurnatud riik ei suutnud enam kõiki koolisi ülewal pidada. Tööliste laste koolitamiseks jõukatele maks peale, sest waranduse on nad tööliste hiigi ja wara läbi kogunud. —b—

Streik koolis

Streik on ju päris harilik asi. Wiimaste aastate jooksul on streike kõigis elukutsetes ning tööharudes olnud. Kuid kõrgema kooli õpilased „Black Daymond'is“ (Washington) panid omapärase streigi toime. „Black Daymond“ asub söökaewanduste lähedal. Suurem osa kõrgema kooli õpilasi on söökaewajate lapsed. Kool walwas hoolega, et asutust kütetaks ainult „wisaka söega“. Kuid mõni aeg tagasi läks ettewõtjatel korda kooli teenijate poolehoidu wõita, et need süsi kollastelt töölistelt ostaks. Seda teada saades lahkusid õpilased, kes enamasti tööliised, õpetöö jäi seisma. Kui juba lapsed protesti awaldawad walgete ning kollaste rõhujate wägiwala vastu, mis wõib neilt loota, kui nad wabrikusse lähewad? Nad on walmunud — et edasi jõuda wõitluses, klassisõjas, kurnajate vastu.

Ilmalik leer

Neil päewil pidid algama Tallinnas kursused noortöölistele, kes loobunud pappide karja hulgast ja kellele wanemad klassiwennad korraldawad „ilmaliku leeri“.

Mida selles „leeris“ siis õpetatakse? Milleks teda waja on?

Kuid milleks on kiriklik leer?

Seal täiendab kirik seda, mis poolleli jäi koolis usuõpetuse tunnil, katekismi tuupimisel, piibliloo pähetagumisel, kristliku kõlbluse sissemasindamisel. Papp õpetab, manitseb ja juhib leeris noori lambukesi, et nad alles jääk-

sid wana karja hulka ning toeks saaksid kirikule, kogu kapitalistlikule korrale. Siin teeb kirikhärra kõstri saatel ülewaate „usust noortele“, kes tema koguduse täisõiguslisteks liikmeteks saamas.

Kapitalistlikkorus korras ei ole töölikklassil oma kooli. Tema noorsugu peab leppima kodanlise kooliga ja — õnne tänama, kui ta sedagi saab tarwitada. Kogu see kool on korraldatud walitsewate klasside ülendamiseks ja proletariaadi alandamiseks. Töölise laps ei kuule seal sõnagi oma klassi

wõitlusest, sihtidest, püüetest, ehk kui, siis ainult moonutatud, äranaerdud, rüwetatud kujul.

Sest kodanlikes korras on kool üks abinõu, et makswa korra poolehoidjaid „walmistada“. Selle abil kisutakse tööliste laps wälja klassi mõtteilmast, kuhu ta kuulub perekondliku kaswatuse järele; talle topitakse pähe mõisted, mis wainulikud ta emale ja isale, ta wendadele ja õdedele, talle endale.

Ainult paratamatu sündmuste käik, halastamata elu sunnib töölisnoort juba minema oma klassi teed — klassi wõitluse rada. Meie kohus aga on appi tulla noorsoole ja aidata tema peast wõimalikult kiiirelt wiimseni wälja rabada töörahwaweenulikud ideed, mida kodanline kool sinna pumpab.

Kuidas?

Kooli oma mõju alla wõtta meie ei suuda. Olgu wast koguni wäikesel määral. Kooliõpetaja oma enamuses jääb selle laulu lööma, kelle käes haridusministeerium, maakonnawalisused, politsei ja kohus — kogu wõim.

Meile jääb ainult — wäljaspool kooli kihutust korraldada, et kodanlise ilma waate külgepookimise wastu wõidelda. Üheks niisuguseks abinõuks oleks meil ka „ilmalik leer“.

Wõitlus kiriku pimestamispoliitika ja kodanlise ilma waate wastu, noortöölise tutwustamine, oma klassi ajaloo ja wõitluse-

ga ja ülesannetega — see on kawatsetawate kursuste ülesanne.

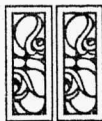
Ei tohi muidugi mitte liig suuri lootusi panna nende kursuste peale. Sest need oleksid ainult üheks wäikeseks teeks, mida mööda noortöölise sammub selgele, klassi wõitluse alusel seiswale ilmawaatele. Seda enam, et Eesti demokraatlikes wabariigis töölisklassi iga püüet piirawad — „piiramatud wõimalused“. Juba on „Kaja“ selle „leeri“ kuulutanud makswa korra kukutamiseks. Ja kui „Kaja“ toimetus seda leiab, kuis võib siis kaua teises arwamises kõikuda sotsilise minewikuga kaitsepolitsei ja rippumatu demokraatline kohus? Mis iseenesest mõistetaw, kusagil Saksamaal, on riiklik kuritöö Eestis.

Kuid nagu me sunnitud oleme iga ühisuse, iga trükitud sõna elamisõiguse eest wõitlema, niisama ei jäta me wõitlust selle eest, et töölisklassil õigus oleks isegi kõige demokraatlisemas riigis kursusi toime panna oma noorsoole.

Meie püüe peab olema korraldada „ilmalik leer“ kõige esmalt Tallinnas, siis aga ka mujal linnades ja maakohades.

Klassiteadlikud noortöölised, meie oma püsiwusest ja jõust oleneb, kui wõrd meie oma noori klassiwendi ja õdesid pappide leerist suudame wabastada.

Edasi — „ilmaliku leeri“ organiseerimises!

Hind 30 marka.